

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Olomouc 2015

Nikola Kočarová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE JESENÍK
MEZI LETY 1990 - 2013
Bakalářská práce

Autor: Nikola Kočařová

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Řezník, Ph.D.

Olomouc 2015

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2013/2014

Studijní program: Humanitní studia
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Sociologie - Aplikovaná ekonomická studia (SO-AE)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
KOČAŘOVÁ Nikola	307 307, Bernartice	F12842

TÉMA ČESKY:

Vývoj nezaměstnanosti v okrese Jeseník mezi lety 1990-2013

NÁZEV ANGLICKY:

The development of unemployment in the Jeseník district in 1990-2013

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Jiří Řezník, Ph.D. - KAE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. teoretické přístupy k problematice nezaměstnanosti
2. analýza vývoje, příčin a důsledků nezaměstnanosti v okrese Jeseník za období 1990 -2013
3. srovnání vývoje s ostatními okresy Olomouckého kraje, Českou republikou a Evropskou unií

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

BROŽOVÁ, D. Společenské souvislosti trhu práce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003.
DIRECTORATE-GENERAL FOR EMPLOYMENT, SOCIAL AFFAIRS AND EQUAL OPPORTUNITIES. Employee representatives in an enlarged Europe. Volume 1. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008.
KUCHAŘ, P. Trh práce: sociologická analýza. Praha: Karolinum, 2007.
PROJSOVÁ, I. Aktivní politika zaměstnanosti v České republice: 1992-1999. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2000.
SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. Ekonomie. Praha: Svoboda, 1995.

Podpis studenta: .....

Datum: 13.5.2014

Podpis vedoucího práce: .....

Datum: 13.5.2014

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Vývoj nezaměstnanosti v okrese Jeseník mezi lety 1990 - 2013“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne. ....

Podpis .....

Obsah

1	ÚVOD.....	6
2	TEORETICKÁ ČÁST	7
2.1	TRH PRÁCE.....	7
2.1.1	POPTÁVKA PO PRÁCI	7
2.1.2	NABÍDKA PRÁCE	8
2.2	NEZAMĚSTNANOST	10
2.2.1	DOBROVOLNÁ NEZAMĚSTNANOST	10
2.2.2	NEDOBROVOLNÁ NEZAMĚSTNANOST.....	10
2.2.3	FAKTORY ZPŮSOBUJÍCÍ NEPRUŽNOSTI NA TRHU PRÁCE.....	10
2.2.4	FRIKČNÍ NEZAMĚSTNANOST	11
2.2.5	STRUKTURÁLNÍ NEZAMĚSTNANOST	12
2.2.6	CYKlická NEZAMĚSTNANOST	12
2.2.7	DOPADY NEZAMĚSTNANOSTI.....	12
3	VÝZKUMNÁ ČÁST.....	14
3.1	CHARAKTERISTIKA OKRESU JESENÍK	14
3.1.1	SPRÁVNÍ, HOSPODÁŘSKÁ A GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	14
3.1.2	CHARAKTERISTIKA OBYVATELSTVA	16
3.1.2.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:.....	21
3.2	PRACOVNÍ TRH V OKRESE JESENÍK	22
3.2.1	UCHAZEČI O ZAMĚSTNÁNÍ	22
3.2.1.1	UCHAZEČI S NÁROKEM NA PODPORU V NEZAMĚSTNANOSTI 23	
3.2.1.2	UCHAZEČI PODLE DÉLKY EVIDENCE NA ÚŘADU PRÁCE	24
3.2.1.3	DÍLČÍ ZÁVĚR:.....	25
3.2.2	CIZINCI NA TRHU PRÁCE V OKRESE JESENÍK	26
3.2.2.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:.....	28
3.2.3	POPTÁVKA NA TRHU PRÁCE.....	29
3.2.3.1	EKONOMICKÉ SUBJEKTY PODLE POČTU ZAMĚSTNANCŮ....	29
3.2.3.2	EKONOMICKÉ SUBJEKTY PODLE ODVĚTVÍ	31
3.2.3.3	NEJVĚTŠÍ ZAMĚSTNAVATELÉ	33
3.2.3.4	VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA	33
3.2.3.5	DÍLČÍ ZÁVĚR:.....	36
3.3	MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI	37

3.3.1	METODIKA MĚŘENÍ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI	37
3.3.2	SROVNÁNÍ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI S OKRESY OL. KRAJE A ČR	37
3.3.3	VÝVOJ V ČR PO ROCE 1990	39
3.3.4	HARMONIZOVANÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI VE SVĚTĚ	41
3.3.5	DÍLČÍ ZÁVĚR:	43
3.4	PŘÍČINY NEZAMĚSTNANOSTI	44
3.4.1	VLIV CENY PRÁCE NA MÍRU NEZAMĚSTNANOSTI	44
3.4.1.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	45
3.4.2	MOBILITA EKONOMICKY AKTIVNÍHO OBYVATELSTVA	46
3.4.2.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	47
3.4.3	STRUKTURÁLNÍ NEZAMĚSTNANOST	48
3.4.3.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	49
3.5	DOPADY NEZAMĚSTNANOSTI	50
3.5.1	ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ	50
3.5.1.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	52
3.5.2	DOPADY NA KRAJSKÝ ROZPOČET	53
3.5.2.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	54
3.5.3	VZTAH MEZI NEZAMĚSTNANOSTÍ A HDP	55
3.5.3.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	60
3.6	AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	61
3.6.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	64
3.7	VSTUP DO EVROPSKÉ UNIE	65
3.7.1	DÍLČÍ ZÁVĚR:	68
4	ZÁVĚR	69
5	SUMMARY	71
6	SEZNAM LITERATURY – BIBLIOGRAFIE	72
7	INTERNETOVÉ ZDROJE	73
8	SEZNAM ZKRATEK	78
9	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	79
10	SEZNAM PŘÍLOH	80
11	PŘÍLOHY	81

1 ÚVOD

Nezaměstnanost je jeden z aktuálních problémů, který trápí ekonomiky po celém světě. Na hospodářství zemí dopadá v makroekonomické i mikroekonomické podobě. Její dopady pocítují všichni občané. Zcela odstranit se jí zatím nedaří, alespoň ne bez vedlejších negativních důsledků.

Okres Jeseník je dlouhodobě považován za problémový region. Patří mezi okresy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v České republice. Toto téma jsem si vybrala, protože v okrese Jeseník bydlím a denně slýchávám místní obyvatele, jak jsou nespokojeni se zdejší situací na trhu práce. Rozhodla jsem se proto, že danou problematiku podrobněji prozkoumám. Výchozí data mají většinou podobu statistik zpracovaných Českým statistickým úřadem nebo Ministerstvem práce a sociálních věcí. Analýzy zabývající se nezaměstnaností v okrese Jeseník jsou převážně ve formě ročních zpráv a zaměřují se pouze na některé aspekty nezaměstnanosti. Provedu sekundární analýzu již zjištěných dat a vytvořím z nich ucelený přehled za období mezi roky 1990 a 2013.

Při analýze vývoje různých ukazatelů, týkajících se nezaměstnanosti, se budu zaměřovat na jejich podobu v důležitých milnících, a to v roce 2004, kdy ČR vstoupila do Evropské unie a v roce 2008, kdy proběhla světová ekonomická krize. Vývoj nezaměstnanosti porovná s ostatními okresy Olomouckého kraje, Českou republikou a krátce taky pojednám o situaci ve světě. Předpokládám, že příčiny vysoké nezaměstnanosti v okrese Jeseník souvisejí s málo rozvinutým průmyslem, špatnou infrastrukturou, příhraničním umístěním a nepružností nabídky práce.

Nejprve předložím teoretická východiska, na jejichž závěrech se analýza bude zakládat. Poté charakterizuji okres Jeseník z geografického, hospodářského i demografického hlediska, protože tato specifika výši nezaměstnanosti ovlivňují. Stěžejní částí práce bude charakteristika nabídkové a poptávkové strany trhu práce v okrese.

Dalším cílem práce je odhalit příčiny a důsledky nezaměstnanosti v okrese Jeseník. Budu sledovat jaký vliv má na nezaměstnanost množství cizinců v okrese, cena práce, hrubý domácí produkt a mobilita pracovních sil. Budu zjišťovat, zda nabídka práce odpovídá poptávce po práci. Dále se budu zabývat vlivem míry nezaměstnanosti na životní úroveň obyvatel a jejími dopady na rozpočet daného územního celku. V závěru práce analyzuji působení aktivní politiky zaměstnanosti a dopady vstupu ČR do EU, které by mohly mít vliv na výši nezaměstnanosti.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Pro pochopení nezaměstnanosti je důležité objasnit si několik základních pojmů. Jsou to trh práce, poptávka po práci a nabídka práce. Poptávka po práci i nabídka práce má své požadavky a omezení. Obě strany trhu jsou ovlivněny výší cenové hladiny za jednotku práce (mzdou). Vzájemným působením na sebe na trhu práce ovlivňují velikost zaměstnanosti a nezaměstnanosti.

2.1 TRH PRÁCE

Na trhu práce se obchoduje se službou práce, jejíž vlastníci jsou lidé. Práce je primárním výrobním faktorem, umožňuje produkci zboží a služeb. Jako na všech ostatních trzích zde probíhá konkurenční soutěžení, a to jak na straně poptávky (firmy chtějí získat nejlepší pracovníky), tak na straně nabídky (každý člověk je zastupitelný). Konkurence na straně nabídky práce je omezena segmentací trhu. Pro výkon jednotlivých profesí je požadována určitá kvalifikace a specializace. Vstup do odvětví je různě obtížný. Na získání kvalifikace je nutné vynaložit náklady, jejichž existence znemožňuje volný pohyb pracovníků mezi všemi odvětvími. Není možné, aby měl jeden člověk znalosti a schopnosti pro veškeré profese na trhu práce. Důsledkem této segmentace je rozdílná výše mezd jednotlivých profesí. Na trh práce působí několik specifických faktorů, které také narušují dokonalou konkurenci. Jedná se o působení odborů, politiku vlády (legislativa) a diskriminaci. Nyní se budu podrobněji věnovat jednotlivým stranám na trhu práce.¹

2.1.1 POPTÁVKA PO PRÁCI

Poptávku po práci představují firmy (potencionální zaměstnavatelé). Firmy mohou zaměstnat jen omezený počet pracovníků. Primárním cílem firmy je maximalizace zisku. Sledují proto velikost mezního užítku, který jim zaměstnanec přináší a velikost mezních nákladů, které na něj musí být vynaloženy. Maximálního zisku firma dosáhne zaměstnáním takového počtu zaměstnanců, při němž se bude příjem z mezního produktu pracovníků rovnat mezním nákladům na pracovníky (velikost tržní mzdy). Celkový produkt roste spolu s počtem zaměstnaných pracovníků, avšak jak nám říká zákon klesajícího užítku, s každým dalším vstupem klesá množství výstupů tímto vstupem přidaných. Kdyby firma najímala pracovníky i za bodem, kdy se užitek rovná nákladům, začala by prodělávat, protože náklady na další pracovníky by převyšovaly z nich plynoucí užitek. Zaměstnavatelé si proto velmi pečlivě promýšlí, které lidi zaměstnají. Nastavují přísná kritéria, aby vybrali zaměstnance, který jim

---

¹ SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. *Ekonomie*. Praha: NS Svoboda, 2010.

přinese co nejvyšší užitek. Produktivitu práce ovlivňují ceny produkováných výrobků a služeb, vzdělání pracovníků (lidský kapitál), technické a technologické vybavení pracovního místa. Odvětví s vysokou ziskovostí, v oblastech s vysokou vzdělaností obyvatel, rozvinutou dopravní sítí, dostupností materiálu a technologií se mohou těšit vysoké poptávce po práci, která působí pozitivně i na výši mezd.²

Dalším faktorem ovlivňujícím poptávku po práci je, jak již bylo zmíněno, výše mzdy. Obecně platí, že s rostoucí mzdou klesá poptávka po práci. Důležitá je však cena produktů firmy. Pokud zároveň s výší nominální mzdy rostou tržní ceny produktů, velikost poptávky po práci se nemění. Poptávka po práci se zvyšuje v případě, kdy ceny statků rostou rychleji, než nominální mzda.²

Tržní poptávka po práci je funkcí klesající. Snížili-li se mzdy, poptávka po práci roste. Větší množství zaměstnaných pracovníků působí pozitivně na tvorbu produktu. Zvýšení nabízeného množství produktů však sníží jejich cenu a ta snižuje i mezní produkt práce. Dochází tak k prudkému poklesu poptávky po práci.²

2.1.2 NABÍDKA PRÁCE

Nabídku práce definujeme jako „*množství hodin, které lidé hodlají věnovat na výdělečnou činnost*“.³ Člověk porovnává mezní užitek ze statků, které by si mohl koupit za mzdu a mezní užitek volného času. Mezní užitek úměrně klesá s množstvím daného statku/volného času. Hledá tedy kombinaci, kdy se oba mezní užítky rovnají. Tento čistě ekonomický pohled však není postačující. Působí zde i další faktory. Ochotu pracovat ovlivňují například i hodnoty zakotvené v kultuře dané společnosti. Nejde však jen o ochotu, ale také o schopnost pracovat, kterou ovlivňují demografické faktory, jako je např. věk, pohlaví, vzdělání, složení rodiny.⁴

Významným faktorem ovlivňujícím velikost nabídky práce je výše mzdy. Mzda je kompenzací za obětovaný volný čas a fyzické a psychické síly, které člověk při práci vynakládá. Pracovník pocítuje jakousi újmu, kterou mu práce způsobuje. Subjektivní vyčíslení této újmy představuje hranici mzdy, za kterou je pracovník ochotný pracovat. Při sledování celkové nabídky práce platí, že čím vyšší je mzdové ohodnocení, tím větší množství práce je nabízeno. Individuální nabídka práce již může být odlišná. Na individuální nabídku práce totiž působí současně substituční a důchodový efekt. Velikost nabídky práce pak závisí na tom, který efekt působí na jedince silněji. Cenou

---

² BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: SLON, 2003.

³ NORDHAUS, W., SAMUELSON, P. *Ekonomie*. Praha: NS Svoboda, 2010, s. 247.

⁴ c. d. NORDHAUS, W., SAMUELSON, P., 2010.

volného času je ušlá mzda, kterou by mohl pracovník vydělat. S růstem mzdové sazby se zdražuje volný čas. Lidé ho proto kupují méně a nahrazují (substituují) jej jinými spotřebními statky = substituční efekt. Důchodový efekt chápe mzdu jako důchod jednotlivce, s jehož růstem se zvyšuje potřeba nákupu statků, tedy i volného času. Doba věnovaná práci se tak snižuje. Individuální nabídka práce je zpočátku rostoucí (převládá substituční efekt), ale od určité výše mzdy se začíná snižovat a lidé dávají přednost volnému času (převládá důchodový efekt). Křivka individuální nabídky práce je proto zpětně zakřivená. Tento jev se neprojevuje u křivky celkové nabídky práce (tržní nabídky).⁵

Tržní nabídka je rostoucí. Důchodový efekt zde chybí, protože od určité výše mzdové hladiny začne být pozice atraktivní i pro pracovníky z jiných odvětví pracovního trhu. Zvýšení mzdy přiláká nejprve pracovníky z méně placených pozic, až při opětovném zvýšení přiláká i pracovníky z lépe placených pozic. Mzda přináší takovou satisfakci, že je pro ně výhodné se rekvalifikovat. Mzda musí pracovníkovi zajistit alespoň tzv. transferovou platbu = musí pokrýt náklady obětované příležitosti z jeho druhé nejlepší alternativní pozice. Rozdíl mezi náklady obětované příležitosti a nabízenou mzdou je ekonomická renta. Ti, kteří mají méně výnosné druhé nejlepší alternativní příležitosti, inkasují větší rentu.⁵

---

⁵ BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: SLON, 2003.

2.2 NEZAMĚSTNANOST

2.2.1 DOBROVOLNÁ NEZAMĚSTNANOST

Rozlišujeme dva druhy nezaměstnanosti: dobrovolnou a nedobrovolnou. Kritériem, které je odlišuje, je pružnost pracovních trhů. Na dokonalém trhu s pružnou poptávkou i nabídkou se jejich vzájemným působením vytváří rovnovážná mzda. Za této situace je dosaženo plné zaměstnanosti. Existuje pouze dobrovolná nezaměstnanost. Při vyšší mzdě je přebytek práce, při nižší mzdě je nedostatek práce. Mezi dobrovolně nezaměstnané patří ti, kteří nejsou ochotni za tržní mzdu pracovat. Za práci požadují vyšší odměnu, která se jim však na trhu nedostane, proto věnují svůj čas raději volnému času. Může jít o osoby, kterým se více vyplatí brát sociální dávky, než pracovat nebo osoby, které vstoupily do předčasného důchodu. Také se zde zahrnují osoby, které hledají to správné zaměstnání, př. absolvent po škole. Firmy poptávají právě tolik zaměstnanců, kolik je pro ně nejvýhodnější. Rovnovážná mzda se rovná hodnotě mezního produktu práce. Je tak dosaženo spokojenosti na obou stranách trhu. Nutnou podmínkou pro vytvoření rovnovážné mzdy je dokonalá konkurence, nikdo nesmí mít možnost cenu práce ovlivnit. Taková situace však reálně na trhu práce neexistuje (více v kapitole 2.2.3 Faktory způsobující nepružnosti na trhu práce).⁶

2.2.2 NEDOBROVOLNÁ NEZAMĚSTNANOST

Na reálném trhu práce se však setkáváme spíše s nedobrovolnou nezaměstnaností, jejíž příčinou je nepružnost ceny práce. Poptávka po práci je poptávkou odvozenou od poptávky po zboží a službách. Výše mzdy by se tedy měla měnit spolu se ziskem plynoucím z prodeje zboží a služeb. Okamžitá reakce na tyto změny však brání hned několik faktorů, a to zákonem určená minimální mzda, kolektivní smlouvy s odbory a na dobu určitou fixované pracovní smlouvy. Jejich existence způsobuje značné zpoždění ve změnách mzdové hladiny, omezené rozpětí těchto změn (minimální hranice) a v konečném důsledku ovlivňují také míru nezaměstnanosti. Přizpůsobení mezd může trvat i několik let, proto se potýkáme s dlouhodobou nezaměstnaností.⁶

2.2.3 FAKTORY ZPŮSOBUJÍCÍ NEPRUŽNOSTI NA TRHU PRÁCE

Zákony o minimální mzdě ovlivňují pouze dolní hranici mzdy. Pokud se rovnovážná mzda pohybuje nad tímto stanoveným minimem, legislativa do jejího vývoje nijak nezasahuje. A nemůže tak ovlivnit výši nezaměstnanosti. Jakmile se rovnovážná mzda dostane pod hranici minimální mzdy, dochází ke snížení poptávky po

---

⁶ c. d. BROŽOVÁ, 2003.

práci, tedy k nezaměstnanosti. Firmy jsou nuceny snižovat náklady propouštěním. Není jim dovoleno zaměstnat pracovníky za nižší mzdu, i když by mnoho z nich jistě bylo ochotno za tuto mzdu pracovat. Týká se to hlavně pracovních pozic s nízkou kvalifikací, kde je složité ucházet se o místo v jiném odvětví. Vytváří se tak nedobrovolná nezaměstnanost. Státu se zvyšují náklady na vyplácení podpory v nezaměstnanosti. Na jednu stranu tedy stát zajišťuje určitou životní úroveň zaměstnaným, na druhou stranu však omezuje jejich počet a zatěžuje státní pokladnu.⁶

Odbory vyjednávají lepší pracovní podmínky buď pouze ve firmě, ve které působí nebo v celém odvětví. Pokud se odborům podaří ve firmě vyjednat vyšší než rovnovážnou mzdu, dochází ke snížení poptávky po práci a zvýšení nabídky práce (nezaměstnanost). Tato zvýšená nabídka práce působí na snižování mzdy ve firmách, kde nepůsobí odbory. Firma s odbory tak přichází o pracovníky, kteří jsou ochotni pracovat za nižší mzdu. V případě, kdy dochází ke zvýšení mezd nad rovnovážnou hladinu v celém odvětví, jsou dodatečné mzdové náklady přeneseny na spotřebitele, promítnou se tedy v cenách produktů. Zvýšení cen působí na snížení reálných důchodů spotřebitelů. Dále může znamenat pokles poptávky po daném zboží. Pokles poptávky na trhu zboží a služeb vede ke snížení objemu výroby a snížení mzdových nákladů, tedy zaměstnanosti. Odbory mohou na krátkou dobu ovlivnit výši nominální mzdy pro své členy, avšak dlouhodobě přispívají k podzaměstnanosti. Pozitivní roli sehrávají v odvětvích, kde na výši mzdy i kvalitu pracovních podmínek působí monopol na straně poptávky. V tomto případě se posílí postavení nabízejících práci.⁷

Okamžitá reakce zaměstnavatelů na tržní situaci je limitována pracovní smlouvou a legislativou. Mzdy se mění spíše směrem nahoru. Snižování mezd není příliš časté. Může vést spíše než ke snížení nákladů k jejich zvýšení. Nespokojenost pracovníků vyvolaná snížením mezd vede ke snížení produktivity nebo odchodům ze zaměstnání.⁷

2.2.4 FRIKČNÍ NEZAMĚSTNANOST

Rozlišujeme tři druhy nezaměstnanosti: frikční, strukturální a cyklickou. Frikční nezaměstnanost zahrnujeme do dobrovolné nezaměstnanosti. Na trhu práce se bude vyskytovat vždy. Zachycuje období, kdy pracovník přechází z jedné pracovní pozice do druhé. Důvodem může být lepší pracovní nabídka, stěhování, změna zájmů a preferencí nebo technologické či organizační změny ve firmě. Její délka závisí na ochotě

---

⁷ c. d. BROŽOVÁ, 2003.

pracovníků k mobilitě a na výši podpory. Vysoká podpora prodlužuje období hledání nové práce.⁷

2.2.5 STRUKTURÁLNÍ NEZAMĚSTNANOST

Strukturální nezaměstnanost vyjadřuje nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu. Vlivem změn potřeb, technologického pokroku, změn trendů a podobně, dochází v jednotlivých obdobích ke změnám poptávaného množství práce v určitém odvětví. Reakce na pokles poptávky po dané profesi je zpožděná, proto dochází k dočasnému převisu nabídky práce nad poptávkou. Tento převis nabídky práce v určitém odvětví se může vyskytovat v celé ekonomice nebo pouze v některých regionech. Bývá příčinou regionální rozdílnosti míry nezaměstnanosti.⁷

Je přirozenou součástí každé vyvíjející se ekonomiky. Absence strukturálních změn by znamenala stagnaci ekonomiky a pokles její konkurenceschopnosti. Pokud je nezaměstnanost krátkodobá, je považována za dobrovolnou, problémem je dlouhodobá strukturální nezaměstnanost. Nová odvětví bývají náročnější, dochází ke zvyšování poptávky po kvalifikovaných pracovnících. Vyšší nezaměstnanost je u nekvalifikovaných pracovníků.⁷

2.2.6 CYKLICKÁ NEZAMĚSTNANOST

Cyklická nezaměstnanost je dopadem hospodářského cyklu. V období recese dochází k nárůstu nezaměstnanosti. Příčinou je pokles agregátní poptávky, která spolu s nepružností mezd způsobuje propouštění zaměstnanců. Není součástí přirozené míry nezaměstnanosti. Může se jednat o krátkodobý i dlouhodobý výkyv. Při růstu agregátní poptávky dochází opět k růstu zaměstnanosti.⁸

2.2.7 DOPADY NEZAMĚSTNANOSTI

Nezaměstnanost má ekonomické i neekonomické negativní dopady. Z hlediska celospolečenského souvisí se ztrátou potenciálního produktu. Nevyrábí se tolik věcí, kolik by se mohlo vyrábět. O spojitosti HDP a nezaměstnanosti pojednává Okunův zákon. O jeho platnosti a formulacích bude blíže pojednáno v kapitole 3.5.3 VZTAH MEZI NEZAMĚSTNANOSTÍ A HDP. Během hospodářské recese klesá poptávka po nových pracovnících a propouštějí se staří. S poklesem zaměstnanosti se také úzce váže snížení schopnosti obyvatel vytvářet úspory, což se projevuje ve snížení objemu investic. Pokles investic ještě více prohlubuje pokles HDP a vede k dalšímu poklesu zaměstnanosti. Dalším důsledkem nízké míry zaměstnanosti je zátěž pro státní rozpočet.

---

⁸ c. d. BROŽOVÁ, 2003.

Snižují se příjmy plynoucí z daní z příjmu a zvyšují se náklady na poskytování podpor pro nezaměstnané.⁹

Až na výjimky znamená ztráta zaměstnání pokles životní úrovně, koupěschopnosti a ekonomickou nejistotu. Dlouhodobá nezaměstnanost může vyústit až v bezdomovectví. Negativní projevy se mohou objevit i v demografické oblasti, např. rozpad rodiny v důsledku ztráty zaměstnání, nižší počet rozených dětí. Dochází k růstu kriminality, lidé hledají alternativní způsoby uspokojování potřeb. Na psychiku člověka může ztráta zaměstnání působit stejnou mírou jako ztráta blízké osoby. Lidé přicházejí o smysl svého života, trpí frustrací, mohou to považovat za své selhání. Pociťují jistý pokles ve společenském žebříčku. Se ztrátou zaměstnání ztrácí hodnotu volný čas, převažuje jeho pasivní trávení, člověk zažívá pocity nudy a marnosti. Může to vést až ke společenské izolaci, kontakty s pracujícími jsou ztraceny a s ostatními nezaměstnanými se nezaměstnaný odmítá ztotožnit. Zvýšený stres může vést k různým zdravotním obtížím a závislostem na alkoholu či jiných drogách. Při trvajícím dlouhodobé nezaměstnanosti se znehodnocuje lidský kapitál. Nezaměstnaný nezískává zkušenosti a poznatky z práce. Postupně ztrácí pracovní návyky a denní rytmus. Nezískává mzdu, tudíž ztrácí schopnost investovat a zhodnocovat své prostředky. Při dlouhodobé nezaměstnanosti se objevuje demotivace pracovat a smíření se s životem na sociálních dávkách.¹⁰

---

⁹ c. d. NODRHAUS, SAMUELSON, 2010.

¹⁰ c. d. BROŽOVÁ, 2003.

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 CHARAKTERISTIKA OKRESU JESENÍK

3.1.1 SPRÁVNÍ, HOSPODÁŘSKÁ A GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Okres Jeseník je nejmenším okresem Olomouckého kraje co do rozlohy i počtu obyvatel. Počet obyvatel k 31. 12. 2014 činil 39 584, což je pouhých 6,2 % obyvatelstva Olomouckého kraje. Toto číslo jej také činí nejméně lidnatým okresem České republiky.¹¹ Rozlohou zabírá 13,7 % území Olomouckého kraje. Celková velikost je 71 892 ha, z toho je 23 810 ha zemědělské půdy (z toho orné půdy 60,3 %). Převládají zde zalesněné oblasti zabírající území o 42 841 ha, což je 59,6 % z celkové rozlohy.¹²

Okres Jeseník byl roku 1960 sloučen s okresem Šumperk. Jako samostatný okres byl potom nově ustaven 1. 1. 1996. V roce 2003, kdy byly zrušeny okresní úřady a samosprávné kraje, se začal okres členit na správní obvod obce s rozšířenou působností Jeseník a dále na správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, a to Javorník, Jeseník a Zlaté Hory. Jiným způsobem členění okresu je členění na mikroregiony Javornicko, Vidnavsko, Jesenicko a Zlatohorsko. V okrese je situováno 24 obcí. Pět z nich má statut města, jsou to: Jeseník, Zlaté Hory, Žulová, Javorník a Vidnava.¹³ Největším městem je Jeseník s rozlohou 38,22 km² a počtem obyvatel 11 579 (k 1. 1. 2014).¹⁴

Nachází se v nejsevernější části Olomouckého kraje. Severní hranice kopíruje státní hranici s Polskem, na jihu sousedí s okresem Šumperk a na východě s okresem Bruntál. Povrch je většinou hornatý, nachází se zde pohoří Hrubý Jeseník, Rychlebské hory a Zlatohorská vrchovina. Směrem na jihovýchod ubývá hor a povrch se stává spíše nížinným. Tato oblast poskytuje vhodné podmínky pro zemědělství.

Díky krásné přírodě, čistému ovzduší a bohaté historii je okres Jeseník cílem mnoha turistů a to nejen českých, ale také polských a německých. Sousedství s Polskem se snaží jednotlivé samosprávné celky využívat uzavíráním partnerství s různými polskými městy, která by měla podporovat obousměrný proud turistů, ale i jiné obchodní aktivity. Partnerské obce se nacházejí také v Německu. Okres Jeseník býval kdysi domovem mnoha sudetských Němců, někteří zde žijí dodnes. Odvětví cestovního ruchu zde má velký význam. Krásná příroda je lákadlem pro vyznavače pěší turistiky i cykloturistiky. Rozprostírá se zde CHKO Jeseníky a několik národních přírodních

¹¹ ČSÚ. *Základní charakteristika okresů* [online].

¹² ČSÚ. *Území-struktura druhů pozemků* [online].

¹³ ČSÚ. *Charakteristika okresu Jeseník* [online].

¹⁴ MĚSTO JESENÍK. *O městě* [online].

rezervací. Lákadlem jsou například krápníkové Jeskyně na Pomezí a Jeskyně na Špičáku, Velké Mechové jezírko na Rejvízu, Hornický skanzen se Zlatorudnými mlýny u Zlatých Hor nebo Rozhledna Zlatý chlum nad Jeseníkem. Z kulturních památek stojí za zmínku Zámek Jánský vrch s největší sbírkou dýmek v ČR, Vodní tvrz s Vlastivědným muzeem Jesenicka nebo Tančírna v Račím údolí, která je momentálně v rekonstrukci. Pozůstatkem po těžbě kamenů je mnoho zatopených lomů, které jsou v létě využívány pro koupání i rybolov. V zimě mohou turisté využít běžeckých tras i lyžařských areálů pro sjezdové lyžování. Asi nejvýznamnější oblastí cestovního ruchu je lázeňství. Věhlasné jsou Priessnitzovy léčebné lázně v Jeseníku, méně známější jsou lázně Schroth v obci Lipová-lázně, které měly v nedávné době existenční problémy a musely změnit majitele.¹⁵

Hospodářská činnost je kromě cestovního ruchu zaměřena také na těžební průmysl (těžba a zpracování žuly, mramoru a vápence), lesnictví a dřevozpracovatelský průmysl. Zemědělství je kvůli značné hornatosti a lesnatosti povrchu centralizováno spíše na menších územích s nižší polohou a je specializováno spíše na chov dobytka a pastevectví. Chybějí zde významnější průmyslové podniky.¹⁶ Jediná průmyslová zóna se nachází na okraji obce Jeseník (Zóna Za Podjezdem). Místní samospráva se snaží tuto zónu ze všech sil podporovat a snaží se ji dělat atraktivnější pro investory. Cena pozemků v této zóně je zvýhodněná a je odstupňována podle podnikatelského záměru investorů. Nejdůležitějším kritériem je potencionální počet pracovních míst, který vybudování daného podniku přinese. Dlouhodobě vysoká míra nezaměstnanosti v okrese zajistila vyšší míru pozornosti od státu. Je zařazen mezi regiony se soustředěnou podporou státu, což mimo jiné usnadňuje získávání dotací ze strukturálních fondů Evropské unie. Investorům jsou poskytovány zajímavé investiční pobídky, konkrétně „*vyšší strop přípustné veřejné podpory, menší minimální hranice investice, větší hmotná podpora na zaměstnance*“.¹⁷

Typickým nedostatkem okresu je špatná dopravní obslužnost, která ztěžuje dojíždění obyvatel za prací, ale také obchodní vztahy s firmami mimo okres. Okres neprotíná žádná rychlostní komunikace, nejbližší napojení je v Mohelnici, což je 70 km od města Jeseník. Z některých příhraničních oblastí (některé obce na Vidnavsku a Javornicku) je téměř nemožné dojíždět hromadnou dopravou za prací do výrobních

---

¹⁵ ČSÚ. *Charakteristika okresu Jeseník* [online].

¹⁶ ENTERPRICE PLC & VŠP. *Strategický plán rozvoje města Jeseníku* [online].

¹⁷ MĚSTO JESENÍK. *Informace pro investory* [online].

podniků nacházejících se v mikroregionu Jesenicko. Tyto podniky fungují na směnný provoz, dopravní spojení však není dostačující, pokud pracovníci nevlastní auto, práce je pro ně nedostupná. Okresní město Jeseník nedisponuje městskou hromadnou dopravou. Dopravu znesnadňují také geografické podmínky. Přejezd přes hory obklopující okres směrem do vnitrozemí je v zimním období obtížný, obzvláště pro kamionovou dopravu. Jsou zde spíše menší podniky, které si většinou vystačí se surovinami nacházejícími se na území.¹⁸

3.1.2 CHARAKTERISTIKA OBYVATELSTVA

Krátce charakterizují složení obyvatelstva v okrese Jeseník. Zaměřím se na věkové složení populace, ekonomickou aktivitu a dosažené vzdělání. Dostaneme tím přehledný obraz o nabídkové straně trhu práce. Tyto charakteristiky obyvatel úzce souvisí s nezaměstnaností, mohou ukazovat jak její příčiny, tak její důsledky. Vycházím především z dat Sčítání lidu, domů a bytů z let 1991, 2001 a 2011.¹⁹

V okrese Jeseník ubývá počtu obyvatel. Mezi lety 1991 a 2011 se jejich počet snížil o 3681. Dochází k úbytku počtu dětí a stárnutí obyvatelstva. Zejména mladí lidé se stěhují do atraktivnějších oblastí.

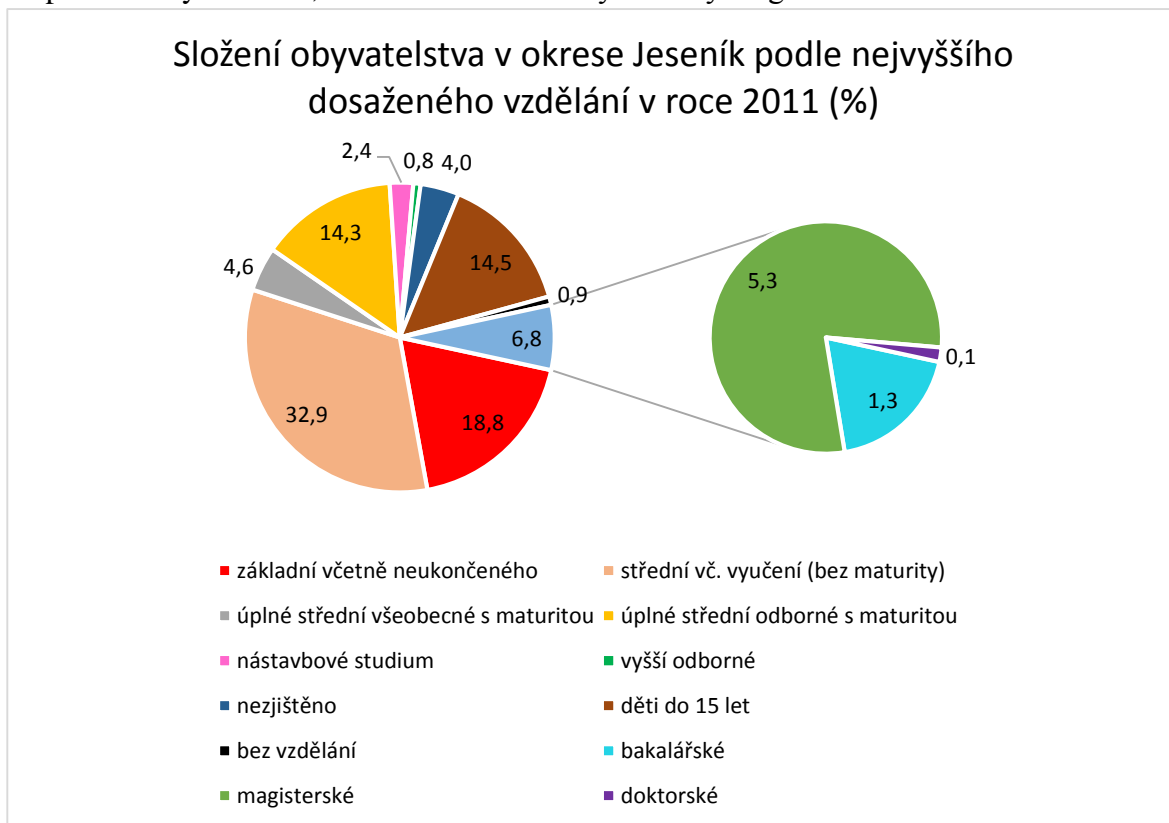
Nyní se zaměřím na vzdělanost obyvatel. Vzdělání (kvalifikace) má spolu s ochotou obyvatelstva k mobilitě vliv na strukturální nezaměstnanost. Vzdělanost obyvatel v okrese Jeseník se postupem času zvyšuje. Od roku 1991 se podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním zvýšil o 2 %. Dříve zde byl patrný rozdíl mezi počtem vysokoškolsky vzdělaných žen a mužů, nyní se tento rozdíl vyrovnává. Opačným extrémem je skupina obyvatelstva, která má dosaženo nebo ještě neukončeno pouze základní vzdělání. Podíl obyvatel v této skupině byl v roce 1991 37,5 %, v roce 2011 je to již pouze 18,8 % obyvatel. Významné změny můžeme pozorovat ve skupině obyvatel mající dosaženo středního vzdělání (včetně vyučení) bez maturity. Mezi lety 1991 a 2001 se jejich podíl pohyboval kolem 40 %, v roce 2011 již jejich podíl klesl na 33 %. Tyto změny ve vzdělanostní struktuře obyvatel poukazují na pomalý přesun od řemeslných odvětví hospodářství spíše do terciálního sektoru.

---

¹⁸ BORUTA, T., NOVÁK D., RUMPEL, P. *Analýza příčin regionálních disparit v modelovém regionu Jesenicko v kontextu teorie regionálního marketingu* [online].

¹⁹ ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. *Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991*. Praha, 1995. ČSÚ. *SLDB 2001 – Okresy Olomouckého kraje* [online]. ČSÚ. *Olomoucký kraj 2011* [online].

Podrobnou charakteristiku obyvatel dle vzdělání uvádím za rok 2011. Data jsem promítla do výsečového grafu s dílčí výsečí pro vysokoškolské vzdělání. Obyvatelé nejčastěji dosahují středního vzdělání bez maturity, přibližně o polovinu méně obyvatel má úplné vzdělání s maturitou. Vysokoškolského vzdělání dosahuje necelých sedm procent obyvatelstva, z nichž cca tři čtvrtiny dosáhly magisterského titulu.

Graf č. 1, zdroj: vlastní zpracování (data ze SLDB²⁰)

Statistiky ekonomické aktivity obyvatelstva hodně prozradí o složení nabídky práce. Porovnáám vývoj jednotlivých kategorií ekonomicky aktivního obyvatelstva a podrobněji popíši složení v roce 2011. Základní kategorie také porovnáám s ostatními okresy Olomouckého kraje. Do ekonomicky aktivního obyvatelstva zahrnujeme podle ČSÚ „osoby, které měly v rozhodný okamžik sčítání místo obvyklého pobytu na území České republiky a které představovaly pracovní sílu (jedná se o osoby zaměstnané i nezaměstnané).“²¹

V ekonomicky aktivním obyvatelstvu můžeme pozorovat mírnou převahu mužů, která se od roku 1991 zvyšuje. Tato převaha je pravděpodobně zapříčiněna dřívějším odchodem žen do důchodu. Do ekonomicky aktivního obyvatelstva patří také ženy na mateřské dovolené, jejichž počet se snižuje, což odpovídá tomu, že se rodí méně dětí.

²⁰ ČSÚ. *Obyvatelstvo podle národnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání, ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti a podle pohlaví* [online].

²¹ ČSÚ. *Ekonomická aktivita obyvatelstva* [online].

Jejich podíl na ekonomicky aktivním obyvatelstvu se od roku 1991 snížil o 4 %. Sledujeme-li podíl nezaměstnaných osob na celkovém počtu ekonomicky aktivních, můžeme pozorovat rapidní nárůst, z 3,4 % v roce 1991 na 18,4 % v roce 2011. Ve skupině ekonomicky neaktivního obyvatelstva můžeme pozorovat poměr nepracujících důchodců a žáků a studentů. Jejich vývoj nevypadá moc pozitivně. Poměr důchodců se zvyšuje, v roce 2011 tvořila skupina nepracujících důchodců 50 % ekonomicky neaktivního obyvatelstva. Na druhé straně podíl žáků a studentů se snižuje, v roce 2011 tvořili 31 % ekonomicky neaktivního obyvatelstva. Jasně tedy můžeme pozorovat proces stárnutí obyvatelstva a snižující se počet dětí a mladistvých. Jednou z příčin úbytku mladistvých může být i nedostatečná nabídka vzdělávacích institucí v okrese Jeseník. Studenti jsou nuceni navštěvovat školy mimo okres. To můžeme doložit na datech ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 (v roce 2011 jsou rozlišovány pouze kategorie dojíždění v rámci obce a v rámci okresu). Od té doby se počet vzdělávacích institucí v okrese nezměnil, tudíž předpokládám, že situace nyní je podobná. Do jiného okresu v rámci kraje dojíždělo do školy více než 8 % studentů. Do jiného kraje dojíždělo dokonce více než 13 % studentů. Podíly jsou počítány z celkového množství žáků, studentů a učňů. Značnou část tedy představují žáci ZŠ, kdyby bylo možné srovnávat pouze studenty středních odborných škol a učilišť, byla by čísla vyšší.²²

Pro posouzení pozice okresu Jeseník vzhledem k ostatním okresům Olomouckého kraje, jsem vybrala čtyři podle mě nejdůležitější kategorie – ekonomicky aktivní obyvatelstvo, z toho nezaměstnaní, ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, z toho nepracující důchodci. Relativní čísla jsem promítla do následující tabulky, a to za roky 1991 a 2011. V roce 2011 se objevuje kategorie osob s nezjištěnou ekonomickou aktivitou, proto zde ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo netvoří dohromady 100 %.

---

²² ČSÚ. *Vyjíždějící do zaměstnání a škol podle cíle dojížděky v obcích okresu* [online].

Vybrané výsledky ze SLDB v letech 1991 a 2011 (%)								
Okres	1991				2011			
	Ekonom. aktivní	z toho nezam.	Ekonom. neaktivní	z toho neprac. důchodci	Ekonom. aktivní	z toho nezam.	Ekonom. neaktivní	z toho neprac. důchodci
Jeseník	52,4	3,4	47,6	36,8	46,7	18,4	53,0	49,8
Olomouc	52,2	2,3	47,8	40,7	50,0	10,4	46,3	47,2
Prostějov	50,0	2,1	50,0	44,7	47,1	12,0	49,0	50,5
Přerov	51,9	2,0	48,1	41,1	48,1	12,3	48,1	49,3
Šumperk	52,1	3,4	47,9	49,4	47,2	11,9	49,4	50,0

Tabulka č. 1, zdroj: vlastní zpracování (data ze SLDB²³)

V tabulce můžeme pozorovat výrazně vyšší nezaměstnanost v okrese Jeseník, než v ostatních srovnávaných okresech. Nezaměstnanost je zde vyjádřena podílem nezaměstnaných osob na ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Takto výrazně vyšší nezaměstnanost zde nebyla vždy, v roce 1991 převyšuje ostatní okresy jen nepatrně. V roce 2001 je již rozdíl výraznější, podíl nezaměstnaných z celkového ekonomicky aktivního obyvatelstva byl 14,4 % a v roce 2011 bylo dosaženo nejvyššího rozdílu od ostatních okresů (od okresu Olomouc, kde je nejnižší nezaměstnanost, činil rozdíl 8 %). Dalším negativním trendem v okrese Jeseník, ale i v ostatních okresech, je pokles ekonomicky aktivního obyvatelstva. V okrese Jeseník je pokles opět nejrapidnější, mezi lety 1991 a 2011 jejich počet poklesl o 5,7 %. V okrese Jeseník dochází k celkovému odlivu obyvatelstva a stárnutí populace. Mladí lidé se stěhují do okresů, které skýtají lepší pracovní příležitosti. Tento trend potvrzuje i velké zvýšení podílu nepracujících důchodců na ekonomicky neaktivním obyvatelstvu.²⁴

V roce 2011 bylo v okrese Jeseník 18 098 ekonomicky aktivních obyvatel. Nejvíce osob pracovalo v zaměstnaneckém pracovněprávním poměru (12 550). Druhou nejpočetnější skupinou byly osoby pracující na vlastní účet (2 214). „*Jedná se o fyzické osoby s podnikatelským oprávněním, které nezaměstnávají v rámci svého podnikání další osoby.*“²⁵ Dalšími kategoriemi jsou zaměstnavatelé (568), pomáhající rodinní

²³ ČSÚ. *Olomoucký kraj 2011* [online].

ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. *Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991*. Praha, 1995.

²⁴ ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. *Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991*. Praha: ČSÚ, 1995.

OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA PROSTĚJOV. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Prostějov, 1992.

OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA V OLOMOUCI. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Olomouc, 1992.

OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA V PŘEROVĚ. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Přerov, 1992.

OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA V ŠUMPERKU. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Šumperk, 1992.

ČSÚ. *SLDB 2001 – Okresy Olomouckého kraje* [online].

ČSÚ. *Olomoucký kraj 2011* [online].

²⁵ ČSÚ. *Osoby pracující na vlastní účet*. [online].

příslušníci (93) a členové produkčních družstev (13). U zbývající části obyvatel nebyla ekonomická aktivita zjištěna.²⁶

K vyobrazení hospodářské situace v okrese nám pomůže statistika zachycující odvětví, ve kterém pracují ekonomicky aktivní obyvatelé. Pracující osoby uvádějí aktuální odvětví, ve kterém se pohybují, nezaměstnané osoby uvádějí odvětví svého posledního pracovního místa. Největší část obyvatel, i když ne příliš převyšující ostatní, pracovala (v roce 2011) ve zpracovatelském průmyslu (20 %). Následující odvětví jsou zastoupena téměř symetricky, jejich podíl se pohybuje kolem 10 %. Je to stavebnictví, velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, zdravotnictví, veřejná správa a obrana, vzdělávání. Za zmínku stojí ještě zemědělství, lesnictví a rybářství, ubytování, stravování a pohostinství a doprava a skladování, jejichž podíly se pohybují okolo pěti procent. Ostatní odvětví jsou zastoupena zanedbatelně.²⁷

Na vývoji jednotlivých odvětví zastoupených u ekonomicky aktivních obyvatel lze pozorovat restrukturalizaci hospodářství. Vybrala jsem pouze odvětví, která jsou pro okres Jeseník významná. Počet obyvatel hlásících se k jednotlivým odvětvím značně poklesl. Tento pokles má tři možné příčiny: 1. celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel postupně klesá, 2. odvětví se více diverzifikují, vznikají nová odvětví a stará ztrácejí svůj význam, 3. v dotazníku se podařilo získat o odvětvové struktuře méně údajů. Největší úbytek ekonomicky aktivních obyvatel mezi lety 1991 a 2011 postihl zemědělství a lesnictví, a to o téměř 68 %. Podobně je na tom průmyslové odvětví, které zaznamenalo pokles obyvatel o 66 %. K dopravě, stavebnictví a školství se hlásí přibližně o 20 % méně ekonomicky aktivních obyvatel. Obchod a opravy motorových vozidel mají pokles nejnižší, o pouhých 5 %. Poslední dvě odvětví, která jsou vedena pouze za roky 2001 a 2011, tedy těžba a dobývání nerostných surovin a pohostinství a ubytování, nejsou výjimkou v klesajícím trendu. Přestože pro okres Jeseník byla těžba a turismus, ke kterému pohostinství a ubytování bezesporu patří, vždy specifickými odvětvími. Za pouhých 10 let se počet obyvatel hlásících se k těžebnímu odvětví propadl o 31 % a v pohostinství a ubytování je to 24% pokles.²⁸ K tradičním odvětvím

---

²⁶ ČSÚ. *Olomoucký kraj 2011* [online].

²⁷ ČSÚ. *Obyvatelstvo podle národnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání, ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti a podle pohlaví* [online].

²⁸ ČSÚ. *Obyvatelstvo podle národnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání, ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti a podle pohlaví* [online].

ČSÚ. *Ekonomicky aktivní podle pohlaví, věkových skupin a odvětví ekonomické činnosti - okres Jeseník* [online].

ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. *Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991*. Praha, 1995.

hospodářství, jako je zemědělství, lesnictví a průmysl, se postupně hlásí stále menší množství ekonomicky aktivních obyvatel. Pokles je patrný i u ostatních odvětví, není ale tak rapidní.

Změny ve složení ekonomicky aktivních obyvatel podle odvětví			
	1991	2001	2011
průmysl	8416	5493	2880
zemědělství, lesnictví	2596	1493	833
stavebnictví	2003	2700	1575
doprava	1065	1001	802
obchod, opravy motor.	1467	1587	1388
zdravotnictví	3074	1428	1309
školství		1269	1135
těžba a dobývání nerostných sur.		334	228
pohostinství a ubytování		1089	820

Tabulka č. 2, zdroj: vlastní zpracování (data z ČSÚ a SLDB 1991²⁹)

3.1.2.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Mezi lety 1991 a 2011 se mění vzdělanostní struktura obyvatel. Pozvolna přibývá vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a ubývá množství obyvatel se základním a středním odborným vzděláním. V ekonomicky aktivním obyvatelstvu okresu Jeseník se snižuje podíl žen na mateřské dovolené a podíl nezaměstnaných se rapidně zvyšuje. V ekonomicky neaktivním obyvatelstvu čím dál více převažuje skupina důchodců. Můžeme tak pozorovat stárnutí obyvatelstva jesenického okresu. Ke stárnutí obyvatelstva přispívá i značné množství studentů dojíždějících do škol mimo okres. To následně přispívá k celkovému odlivu obyvatel. Ve srovnání s ostatními okresy Olomouckého kraje dochází v okrese k největšímu poklesu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Hospodářská struktura se postupně proměňuje. Všechna zmiňovaná odvětví zaznamenávají pokles ekonomicky aktivního obyvatelstva hlásícího se k nim. Nejvýraznější pokles lze pozorovat u průmyslu, zemědělství a lesnictví.

²⁹ ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991. Praha, 1995. ČSÚ. *Ekonomicky aktivní podle pohlaví, věkových skupin a odvětví ekonomické činnosti - okres Jeseník* [online].

ČSÚ. *Obyvatelstvo podle národnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání, ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti a podle pohlaví* [online].

3.2 PRACOVNÍ TRH V OKRESE JESENÍK

Cílem této kapitoly je analyzovat jednotlivé kategorie týkající se nezaměstnanosti a trhu práce v okrese Jeseník. Budu sledovat jejich vývoj a více se zaměřím na charakteristiku posledního sledovaného roku – 2013.

3.2.1 UCHAZEČI O ZAMĚSTNÁNÍ

Když sledujeme meziměsíční vývoj množství uchazečů o zaměstnání, můžeme zřetelně rozpoznat krátkodobou cyklickou nezaměstnanost způsobenou sezónností práce. V zimních měsících se každý rok počet uchazečů navyšuje o několik set. Velikost rozdílů mezi uchazeči o zaměstnání v letních a zimních měsících se v průběhu let odlišuje. Průměrně se jedná o rozdíl cca 646 uchazečů. Největší rozdíly můžeme pozorovat v letech 2008 – 2010. Za příčinu těchto značných rozdílů (v roce 2010 se jednalo o rozdíl 1107 uchazečů) můžeme považovat důsledky světové hospodářské krize. Mnoho lidí přišlo o zaměstnání a k dispozici byly pouze krátkodobé sezónní práce, po jejichž skončení byli nuceni se opět vrátit na ÚP.³⁰

Z měsíčních dat MPSV jsem analyzovala složení uchazečů o zaměstnání. Jednotlivé kategorie jsou relativně stabilní, uvedu tedy pouze jejich průměrné podíly na celkovém počtu uchazečů. Od roku 2002 jsou ve statistikách rozlišováni dosažitelní uchazeči o zaměstnání. Definicí dosažitelných uchazečů cituji z metodické poznámky uvedené na webu MPSV: „*Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.*“³¹ Množství dosažitelných uchazečů je průměrně 95 %. Dalšími rozlišovanými kategoriemi jsou nezaměstnaností ohrožené skupiny obyvatelstva: ženy, absolventi a mladiství a osoby se zdravotním postižením. Osoby se zdravotním postižením jsou definovány v § 67 zákona č. 435/2004 Sb. Zastoupení pohlaví je rovnovážné, ženy tvoří průměrně 49 % uchazečů. Podíl absolventů a mladistvých je cca 8 % a podíl osob se zdravotním postižením činí průměrně asi 13 %. Tyto podíly se nijak výrazně neliší od podílů v ostatních okresech Olomouckého kraje.³⁰

³⁰ MPSV. *Statistiky nezaměstnanosti* [online].

³¹ MPSV. *Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech* [online].

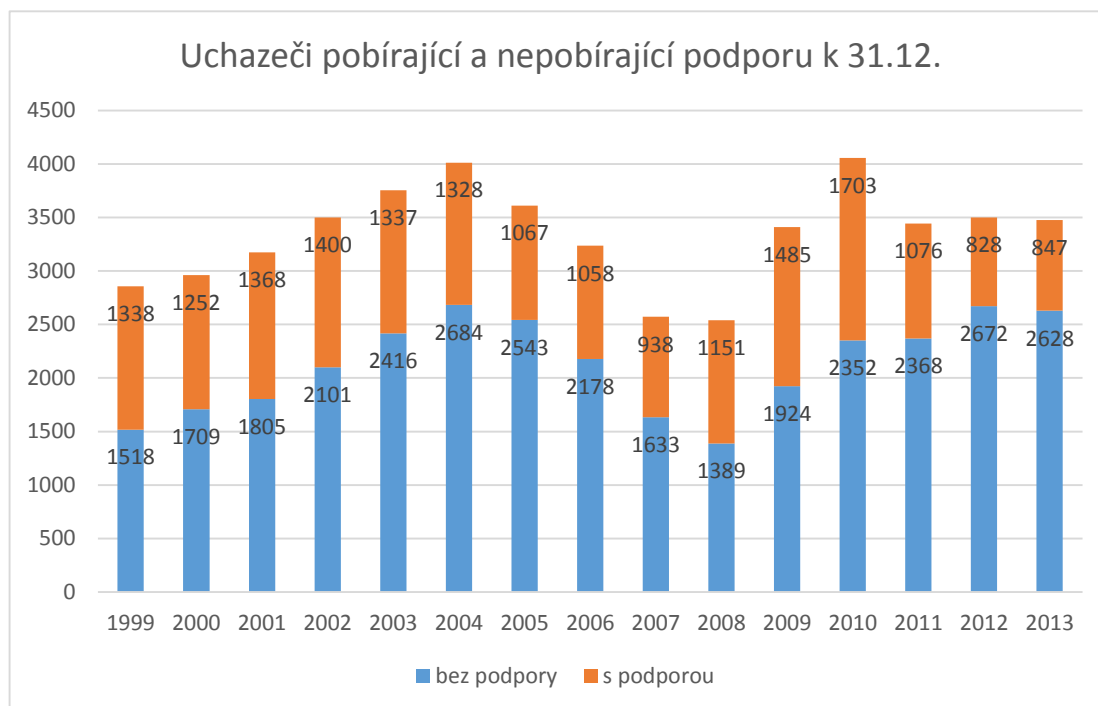
3.2.1.1 UCHAZEČI S NÁROKEM NA PODPORU V NEZAMĚSTNANOSTI

Důležitou složkou uchazečů o zaměstnání, zejména pro státní rozpočet, jsou uchazeči pobírající podporu v nezaměstnanosti. Stejně jako u celkového počtu uchazečů se i zde projevuje sezónnost prací. V zimním období je jejich počet vyšší průměrně o 7 %. Nejvyšší rozdíl byl zaznamenán v roce 2008, kdy činil více než 13 %. Pro názorné zobrazení podílů uchazečů pobírajících podporu v nezaměstnanosti na celkovém počtu uchazečů jsem vytvořila graf vztahující se k poslednímu dni jednotlivých let (1999-2013). S výjimkou let v období krize, podíl uchazečů pobírajících podporu v nezaměstnanosti dlouhodobě klesá. Příčina vysokého podílu vyplacených podpor v nezaměstnanosti v období krize je jasná, míra nezaměstnanosti se prudce zvýšila, bylo propouštěno mnoho zaměstnanců, kteří se byli nuceni registrovat na ÚP, pobírat podporu v nezaměstnanosti a čekat, až se situace zlepší. Na druhé straně rapidní úbytek uchazečů pobírajících podporu v roce 2011 je důsledkem narůstající dlouhodobé nezaměstnanosti a z ní plynoucí ztráty nároku na poskytování podpory. Délka pobírání podpory je časově omezena a liší se podle věku uchazeče, maximálně může podporu pobírat po dobu 11 měsíců. Dlouhodobě nezaměstnaným tak postupně zanikal nárok na podporu. K dalšímu poklesu mohla přispět také změna podmínek pro nárok na vyplácení podpory. Doba posuzovaného období, ve kterém musí uchazeč být zaměstnán alespoň 12 měsíců, se od 1. 1. 2012 zkrátila ze tří na dva roky.³²

---

³² MPSV. *Statistiky nezaměstnanosti* [online].

Graf č. 2, zdroj: vlastní tvorba (data z MPSV³³)

Podíl žen pobírajících podporu na celkovém počtu uchazečů pobírajících podporu se pohybuje kolem 40 %. Pouze necelá dvě procenta uchazečů pobírajících podporu tvoří absolventi a mladiství, což není nic překvapivého, protože málokdy splňují podmínky pro získání podpory. Podíl osob se zdravotním postižením je o trochu vyšší, činí necelých sedm procent. Při detailnějším prozkoumání jednotlivých kategorií uchazečů pobírajících podporu v nezaměstnanosti zjistíme, že průměrně 30 % žen ze všech žen ucházejících se o práci pobírá podporu, absolventů pobírajících podporu je pouze 7 % a osob se zdravotním postižením je 20 %.

Počet uchazečů o zaměstnání se odráží ve výši míry nezaměstnanosti. Vztah mezi stavem uchazečů k 31. 12. a mírou nezaměstnanosti (stará metodika do 2004, nová metodika od 2005) je velmi silný. Pearsonův koeficient ukazuje hodnotu $r = 0,8985$ při stoprocentní hladině významnosti. To znamená, že spolu s růstem míry nezaměstnanosti roste i podíl uchazečů pobírajících podporu v nezaměstnanosti a naopak.

3.2.1.2 UCHAZEČI PODLE DÉLKY EVIDENCE NA ÚŘADU PRÁCE

Sledování délky evidence uchazečů na úřadu práce je důležité pro posouzení druhu nezaměstnanosti a vysvětlení vývoje množství uchazečů pobírajících podporu. Dlouhodobá nezaměstnanost představuje jeden z impulsů pro negativní dopady na společnost. Jak bylo již zmíněno v teoretických východiscích, dlouhodobá nezaměstnanost způsobuje znehodnocování lidského kapitálu, ztrátu koupěschopnosti a

³³ MPSV. *Statistiky nezaměstnanosti* [online].

pasivitu při hledání dalšího zaměstnání. Pro sledování vývoje délky evidence uchazečů na ÚP jsou k dispozici data od roku 2004 pocházející jednak z MPSV³⁴ a jednak z ČSÚ³⁵.

Pro naše účely je nejdůležitější kategorie evidovaných uchazečů do 3 měsíců a kategorie nad 12 měsíců. Uchazeči evidovaní na ÚP do 3 měsíců vypovídají o velikosti frikční nezaměstnanosti. Tato nezaměstnanost označovaná jako dobrovolná je způsobená přechody mezi jednotlivými zaměstnáními, není považována za společensky škodlivou. Na seberealizaci a podporu výkonu pracovníků může mít dokonce pozitivní vliv. Tato kategorie činí přibližně třetinový podíl registrovaných uchazečů. V průběhu let se tento podíl samozřejmě mění, ale výraznější výkyv se vyskytl pouze v období krize (2008-2010), kdy dosahoval téměř poloviny registrovaných uchazečů. V roce 2009 a 2010 také mírně vzrostl podíl jindy poměrně stálých kategorií uchazečů registrovaných 3 až 6 měsíců a 6 až 12 měsíců. Po roce 2010 se opět vrátili na svou obvyklou hladinu (3 až 6 měsíců – cca 15 %, 6 až 9 měsíců – cca 10 %).

Dlouhodobá nezaměstnanost, tedy nezaměstnanost trvající déle než 12 měsíců, tvoří obvykle třetinu všech registrovaných uchazečů. Od roku 2006 do roku 2009 její podíl klesal. Příčinou je pozitivní vývoj ekonomiky do roku 2008, v těchto letech klesala také míra nezaměstnanosti. Po propuknutí krize se však dlouhodobá nezaměstnanost začala vracet na svou původní hladinu (maximum v roce 2005 - 39,4 %, v roce 2013 – 32,3 % a stále roste).

Ve srovnání s ostatními okresy Olomouckého kraje na tom byl okres Jeseník v letech po propuknutí krize nejlépe. Největší podíl dlouhodobé nezaměstnanosti zaznamenává ve všech sledovaných letech okres Přerov (v roce 2013 téměř 45 %). Do propuknutí krize na tom byl nejlépe okres Olomouc, který měl v roce 2009 necelých 9 % dlouhodobé nezaměstnanosti, po krizi jej vystřídal již zmíněný okres Jeseník.³⁶

3.2.1.3 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Na měnícím se počtu uchazečů můžeme pozorovat výrazný podíl sezónních prací v okrese Jeseník. Osoby označované jako ohrožené nezaměstnaností (ženy, OZP, absolventi) se mezi uchazeči o zaměstnání vyskytují ve stejném poměru jako v ostatních okresech Olomouckého kraje. Snižující se podíl uchazečů pobírajících podporu v nezaměstnanosti spolu se stálým množstvím uchazečů o práci poukazuje na existenci

³⁴ HANZLÍK, L. – ÚP V JESENÍKU. *Statistický zpravodaj* [online]

³⁵ ČSÚ. *Počet uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob v okresech vybraného kraje - Olomoucký kraj* [online]

³⁶ Příloha č. 1, Příloha č. 2

dlouhodobé nezaměstnanosti. Analýza délky evidence uchazečů o zaměstnání na ÚP poukazuje na relativně stálou hladinu frikční nezaměstnanosti a na rostoucí míru dlouhodobé nezaměstnanosti, která je ale po propuknutí krize ve srovnání s ostatními okresy Olomouckého kraje nejnižší.

3.2.2 CIZINCI NA TRHU PRÁCE V OKRESE JESENÍK

Za cizince se považuje fyzická osoba nemající české státní občanství. Nabývání a pozbývání občanství ČR je upraveno v zákoně č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky a také v zákoně č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů. Pro zaměstnavatele může představovat zaměstnávání cizinců zajímavou příležitost. Často bývají zaměstnání na pracovních pozicích, které nejsou pro tuzemskou pracovní sílu příliš atraktivní. Cizinci z méně rozvinutých zemí nemají tak vysoké požadavky na pracovní podmínky, často jsou ochotni pracovat i za mzdu, která je pro tuzemské pracovníky nedostačující. Jejich nenáročnost může na druhé straně připravit některé občany ČR o možnost pracovat. Zaměstnávání cizinců může být však i příležitostí pro získání odborníků, kterých zrovna v okrese Jeseník (podle vzdělanostní struktury) není mnoho.³⁷

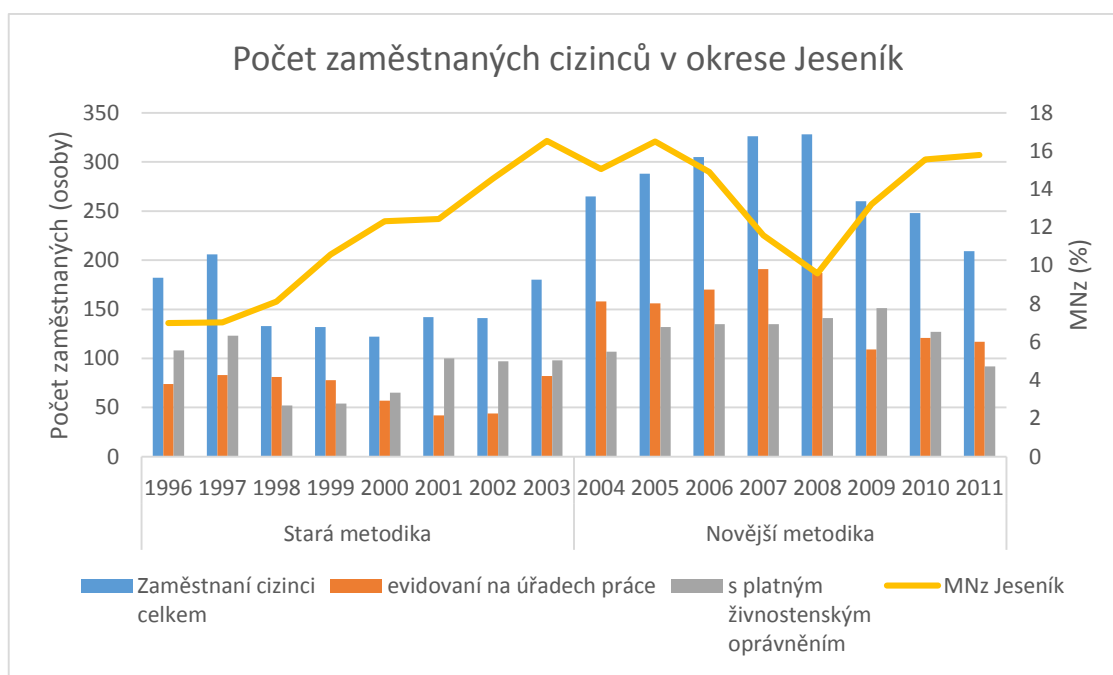
Podíváme se nyní na množství cizinců zaměstnaných na území okresu Jeseník. Sledovaným obdobím jsou roky 1996 až 2011. Podle vývoje počtu zaměstnaných cizinců uvedeného na grafu níže, by šlo sledované období rozdělit na období před vstupem do EU a po vstupu do EU. Před vstupem do EU zde byl počet zaměstnaných cizinců poměrně nízký, číslo 200 překročil pouze v roce 1997 a poté zase klesl. Od vstupu do EU, tedy v roce 2004 můžeme pozorovat relativně vysoký nárůst. Příčinou jsou liberálnější pravidla pro pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků v ČR, než pro ostatní cizince. Pro přechodný pobyt potřebují pouze doklad totožnosti nebo cestovní doklad, pokud však předpokládají pobyt delší než 30 dnů, musejí nahlásit místo svého pobytu na policii. Výjimkou jsou rodinní příslušníci občanů EU, kteří nejsou občany EU. Ti musejí požádat o povolení k přechodnému občanství Ministerstvo vnitra ČR. Občané třetích zemí (mimo EU) musejí vždy žádat o povolení k pobytu, které nabývá několika podob podle délky pobytu. Nárůst množství zaměstnaných cizinců se zastavil v roce 2008. Světová finanční krize tedy způsobila propouštění jak tuzemských, tak zahraničních pracovníků.³⁸

---

³⁷ ČSÚ. *Metodika počtu cizinců* [online].

³⁸ ČSÚ. *Metodika počtu cizinců* [online].

Celkový počet cizinců je rozdělen na kategorie evidovaných na úřadech práce a s platným živnostenským povolením. Evidovaní na úřadech práce nejsou nezaměstnaní, jak by se mohlo zdát, ale patří zde cizinci v zaměstnaneckém pracovněprávním poměru a členové různých řídicích orgánů společností. Poměr těchto kategorií se v jednotlivých letech proměňuje. Na grafu je také promítnuta míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník. Nelze říct, že by měl počet zaměstnaných cizinců podstatný vliv na míru nezaměstnanosti. Jejich počet není v poměru k obyvatelstvu okresu Jeseník významný a kolísá nezávisle na míře nezaměstnanosti.³⁹

Graf č. 3, zdroj: vlastní zpracování (data z ČSÚ⁴⁰)

Pro potvrzení značného podílu cizinců s občanstvím EU dokládám následující tabulku. Občanství zaměstnaných cizinců na území okresů lze sledovat pouze na cizincích evidovaných na úřadech práce, a to od roku 2004 do roku 2011. Vidíme, že podíl občanů EU je opravdu většinový. Uvádím také kategorii občanů Slovenska, kteří představují průměrně třetinový podíl evidovaných cizinců na úřadech práce v ČR.

³⁹ ČSÚ. *Metodické poznámky* [online].

⁴⁰ ČSÚ. *Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání v oblastech, krajích a okresech 1995-2011 (stav k 31. 12.)* [online].

Cizinci evidovaní na úřadech práce v okrese Jeseník					
rok	celkem	z toho			
		Občané EU/EHP + Švýcarska	rel. (%)	Občané Slovenska	rel. (%)
2004	158	157	99,4	60	38,0
2005	156	146	93,6	65	41,7
2006	170	164	96,5	47	27,6
2007	191	153	80,1	58	30,4
2008	187	160	85,6	63	33,7
2009	109	102	93,6	46	42,2
2010	121	111	91,7	37	30,6
2011	117	107	91,5	38	32,5

Tabulka č. 3, zdroj: vlastní zpracování (data z ČSÚ^{41 42})

Ze srovnání s ostatními okresy Olomouckého kraje vyplývá, že okres Jeseník je pro cizince nejméně atraktivním okresem v Olomouckém kraji. Je zde trvale nejnižší podíl zaměstnaných cizinců. Z celkového množství zaměstnaných cizinců v Olomouckém kraji pobývají v okrese Jeseník přibližně 3 %.⁴³

3.2.2.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Množství cizinců figurujících na trhu práce v okrese Jeseník se po vstupu ČR do EU zvyšovalo. V porovnání s ostatními okresy Olomouckého kraje je v okrese Jeseník množství zaměstnaných cizinců velmi malé. Jejich množství není natolik významné, aby nějak významně ovlivňovalo míru nezaměstnanosti.

⁴¹ ČSÚ. *Zaměstnaní cizinci v ČR* [online].

⁴² ČSÚ. *Občané Slovenska evidovaní na úřadech práce v krajích a okresech* [online].

⁴³ ČSÚ. *Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání v oblastech, krajích a okresech 1995-2011 (stav k 31. 12.)* [online].

3.2.3 POPTÁVKA NA TRHU PRÁCE

3.2.3.1 EKONOMICKÉ SUBJEKTY PODLE POČTU ZAMĚSTNANCŮ

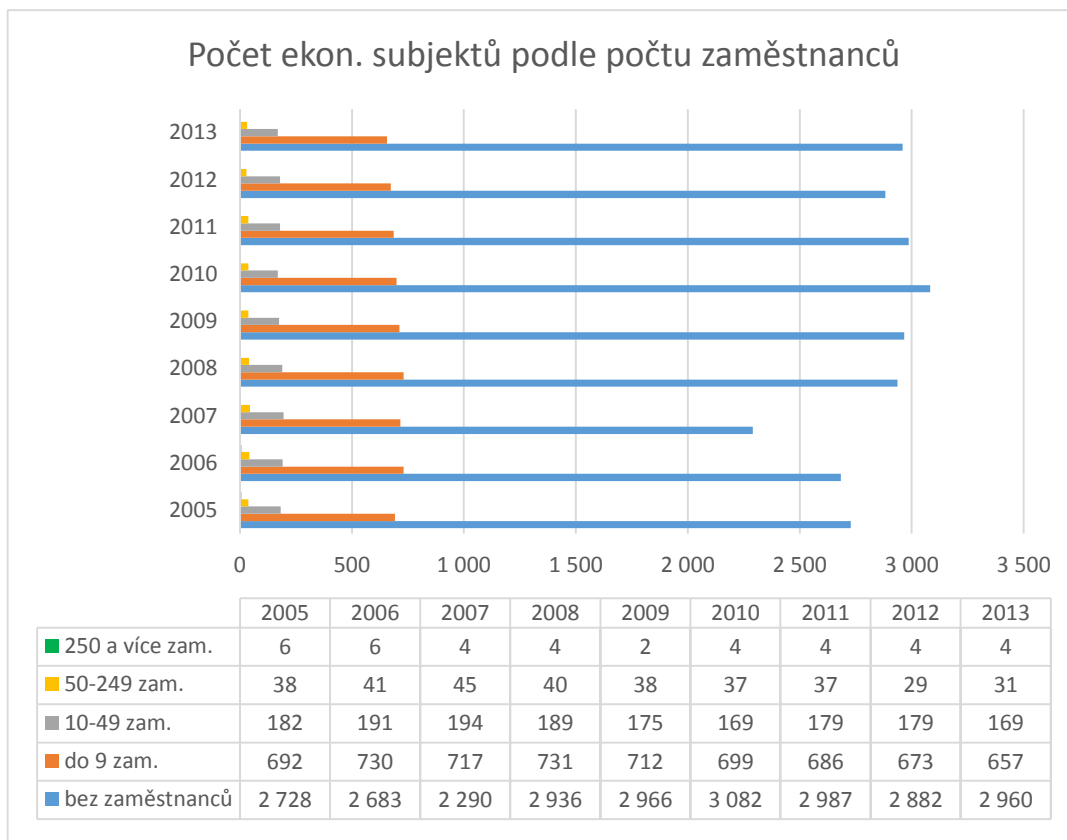
Český statistický úřad má 11 kategorií (včetně kategorie bez zaměstnanců) pro členění podniků podle počtu pracovníků, které zaměstnávají. Pro zjednodušení budu podniky řadit pouze do pěti kategorií, a to následujících: bez zaměstnanců, drobné podniky (do 9 zaměstnanců), malé podniky (10 – 51 zaměstnanců), střední podniky (50 – 249 zaměstnanců) a velké podniky (250 a více zaměstnanců).

Největší část ekonomických subjektů nezaměstnává žádného zaměstnance, pravděpodobně se jedná o OSVČ. V roce 2008 se jejich počet náhle navýšil o 28 %. Příčinou může být úbytek několika malých a středních zaměstnavatelů v témže roce, což je pravděpodobně dopadem světové finanční krize. Pro některé lidi to mohlo být impulzem k založení vlastního podnikání. Dalším vysvětlením tak značného nárůstu množství OSVČ v roce 2008 může být realizace švarc systému. V roce 2007 byl ze Zákoníku práce vypuštěn výslovný zákaz švarc systému, nebyl legalizován, avšak někteří si to tak mohli vyložit. Obzvlášť v době krize bylo pro zaměstnavatele výhodnější provozovat švarc systém, než uzavírat běžné pracovní smlouvy. Tomuto vysvětlení nasvědčuje také pokles ekonomických subjektů bez zaměstnanců v roce 2012. V tomto roce se totiž do Zákoníku práce vrátil výslovný zákaz švarc systému a stát začal uplatňovat rázná opatření proti jeho provozování. Část ekonomických subjektů to tudíž odradilo. V roce 2013 se jejich počet vrátil opět na svou stabilní hladinu. V letech následujících pokračoval mírný pokles množství malých a středních zaměstnavatelů, ale počet OSVČ se již zvyšoval mnohem menším tempem.

U ostatních kategorií byl vývoj stabilnější. Rok 2008 a 2009 byl pro několik ekonomických subjektů kritický, docházelo k propouštění zaměstnanců. Výkyvy však nejsou tak dramatické. Trvalý pokles od roku 2008 zaznamenává kategorie ekonomických subjektů do 9 zaměstnanců.⁴⁴

---

⁴⁴ ČSÚ. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců (2005-2013)* [online].

Graf č. 4, zdroj: vlastní zpracování (data z ČSÚ⁴⁵)

Při srovnání okresu Jeseník s ostatními okresy Olomouckého kraje zjistíme, že celkové množství ekonomických subjektů je v okrese Jeseník nejmenší, činí pouhých 7 % ze všech ekonomických subjektů Ol. kraje. Největší podíl je v okrese Olomouc 40 % a zbytek je téměř rovnoměrně rozdělen mezi okresy Prostějov, Přerov a Šumperk. Poměry množství ekonomických subjektů v jednotlivých kategoriích podle počtu zaměstnanců jsou ve všech okresech Olomouckého kraje i v České republice téměř totožné. Největší podíl tvoří ekonomické subjekty bez zaměstnanců, průměrně 73 %. Čtvrtinu tvoří ekonomické subjekty do 9 zaměstnanců, 5 % připadá na ekonomické subjekty s 10 – 49 zaměstnanci, o trochu více než jedno procento jsou ekonomické subjekty s 50 – 249 zaměstnanci a ekonomických subjektů s více než 249 zaměstnanci je jen nepatrné množství. Výše popsané výkyvy u jednotlivých kategorií jsou společné pro celou republiku. I když podíl ekonomických subjektů na jejich celkovém množství v Olomouckém kraji je malý, jak ukazuje následující tabulka, vzhledem k počtu obyvatelstva v okrese je jejich počet nejvyšší. Čísla ukazují buď na vysokou podnikavost obyvatelstva v okrese Jeseník, čemuž však nenasvědčují makroekonomické

⁴⁵ ČSÚ. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců (2005-2013)* [online].

ukazatele (HDP, nezaměstnanost), a nebo opět na rozvinutý švarc systém a množství drobných podnikatelů.⁴⁶

Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel						
	2005			2013		
	Počet obyvatel	Celkový počet ek.s.	Počet ek.s. na 1000 ob.	Počet obyvatel	Celkový počet ek.s.	Počet ek.s. na 1000 ob.
Olomoucký kraj	639161	129331	202	636356	137119	215
Jeseník	41891	10532	251	39910	9926	249
Olomouc	228610	47416	207	232474	53487	230
Prostějov	109429	21908	200	109223	23177	212
Přerov	134265	25066	187	132014	26458	200
Šumperk	124966	24409	195	122735	24071	196

Tabulka č. 4, zdroj: vlastní zpracování (data ČSÚ⁴⁷)

3.2.3.2 EKONOMICKÉ SUBJEKTY PODLE ODVĚTVÍ

Klasifikace ekonomických subjektů se v roce 2008 změnila z klasifikace OKEČ na klasifikaci CZ-NACE. Změna je patrná až na nejpodrobnějším stupni členění, této analýze tedy nebude způsobovat žádné problémy. Statistiky uvádějící údaje o odvětvové struktuře ekonomických subjektů jsou rozděleny do 99 oddílů. Tak podrobné členění není pro účely této práce důležité, kategorie jsem proto převedla do sekcí podle klasifikace ČSÚ.⁴⁸ Analýza tohoto členění nám pomůže určit hlavní pilíře, na kterých stojí hospodářství okresu Jeseník. Budu srovnávat údaje za roky 2004 a 2013, abychom viděli, zda v hospodářství proběhly nějaké strukturální změny.

Nejvíce zastoupená odvětví v roce 2013 byla v sestupném pořadí tato: stavebnictví, velkoobchod a maloobchod (včetně oprav a údržby motorových vozidel), zpracovatelský průmysl, zemědělství, lesnictví a rybářství a poslední ubytování, stravování a pohostinství. Ostatní odvětví jsou zastoupená méně než deseti procenty. Tato odvětví byla v popředí již v roce 2004, proběhly zde však jisté změny. Kromě velkoobchodu a maloobchodu se všechna odvětví rozvíjejí. Největší rozvoj zaznamenalo stavebnictví, kde je sedmi procentní nárůst ekonomických subjektů (v roce 2004 15,5 %, v roce 2013 22,6 %). Naopak nejnižším tempem se rozvíjí odvětví zpracovatelského průmyslu (v roce 2004 12 %, v roce 2013 13,8 %). Což poukazuje na

⁴⁶ ČSÚ. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců (2005-2013)* [online].

⁴⁷ ČSÚ. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců (2005-2013)* [online].

ČSÚ. *Základní charakteristika okresů* [online].

⁴⁸ ČSÚ. *Odvětvové klasifikace ekonomických činností* [online].

nezdar ve snahách o nalákání investorů na území okresu. Můžeme si všimnout, že většina odvětví jsou sezónního typu. Tomu také odpovídá vývoj počtu uchazečů o zaměstnání, kde jsou patrné značné výkyvy mezi letními a zimními měsíci.⁴⁹

Závislost na odvětvích jako je stavebnictví a odvětví týkající se cestovního ruchu (ubytování, stravování a pohostinství) může být jednou z příčin, proč se v okrese Jeseník projevila světová finanční krize mnohem výrazněji, než v ostatních okresech Olomouckého kraje. V období krize lidé raději vytvářejí úspory, než aby investovali do staveb nebo si užívali dovolené. Mnoho ekonomických subjektů si proto nemohlo dovolit zaměstnávat větší množství zaměstnanců. Docházelo k propouštění nebo úplnému odchodu z odvětví či krachu firem. Následující tabulka nám potvrzuje, že po roce 2008 se značně zvýšilo množství zaniklých subjektů v odvětví stavebnictví i ubytování, stravování a pohostinství. Největší dopad však měla krize na zemědělství a lesnictví, v roce 2009 vidíme obrovský nárůst zaniklých subjektů. Podíl ekonomických subjektů podnikajících v zemědělském odvětví byl téměř 11 %, není proto divu, že jejich zánik měl takový dopad na výši míry nezaměstnanosti. V ostatních odvětvích je množství zaniklých subjektů stabilnější, nejsou tam tak výrazné výkyvy.⁵⁰

Zaniklé subjekty (okres Jeseník)					
	2006	2007	2008	2009	2010
Stavebnictví	18	15	16	37	47
Zemědělství, lesnictví	6	5	7	297	7
Obchod	29	28	43	31	41
Ubytování, stravování	13	15	33	24	25
Zpracovatelský průmysl	31	10	34	36	35

Tabulka č. 5, zdroj: vlastní zpracování (data ČSÚ⁵¹)

⁴⁹ ČSÚ. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců (2005-2013)* [online].

⁵⁰ ČSÚ. *Vznik a zánik ekonomických subjektů podle odvětví (OKEČ)* [online].

⁵¹ ČSÚ. *Vznik a zánik ekonomických subjektů podle odvětví (OKEČ)* [online].

3.2.3.3 NEJVĚTŠÍ ZAMĚSTNAVATELÉ

Uvádím zde výčet zaměstnavatelů v okrese Jeseník, kteří zaměstnávají více než 100 zaměstnanců. Vidíme, že těchto podniků se zde nachází pouze 12. Většina z nich je v okresním městě Jeseník, kde se koncentruje největší množství průmyslové výroby. V jeho okolí jsou spíše menší podniky.

Největší zaměstnavatelé v okrese Jeseník		
IČO	FIRMA	OBEC
00302724	Město Jeseník	JESENÍK
64610063	Technické služby Jeseník, a.s.	JESENÍK
47973927	JESENICKÁ NEMOCNICE, spol. s r. o.	JESENÍK
45193452	Priessnitzovy léčebné lázně a.s.	JESENÍK
45192154	Slezský kámen a.s.	JESENÍK
00535249	FENIX, s.r.o.	JESENÍK
25908065	VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	JESENÍK
47672081	Řetězárna, a.s.	ČESKÁ VES
25387952	AGROS ELEKTRO, a.s.	JESENÍK
25827405	ARRIVA MORAVA a.s.	JESENÍK
47151544	Zemědělské družstvo Agroholding	BERNARTICE
48400874	STOMIX, spol. s r. o.	SKOROŠICE

Tabulka č. 6, zdroj: vlastní tvorba (data z www.edb.cz)⁵²⁾

3.2.3.4 VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA

Jednou z kategorií, kterou úřady práce evidují, je počet volných pracovních míst. Předpokládám, že počet volných pracovních míst se snižuje spolu se zvyšující se mírou nezaměstnanosti. Platí mezi nimi tedy nepřímá úměra. Pro ověření hypotézy jsem z měsíčních údajů o počtech volných pracovních míst (VPM)⁵³ vypočítala jejich průměrné počty za jednotlivé roky. Nezaměstnanost je kvůli změnám metodiky výpočtu zkreslená, ale konečný výsledek by se neměl příliš lišit. Pro zajištění co možná nejvyšší aktuálnosti jsem použila do roku 2004 starou míru nezaměstnanosti a od roku 2005 již přepočítanou nejnovější metodiku – podíl nezaměstnaných osob (PNO).

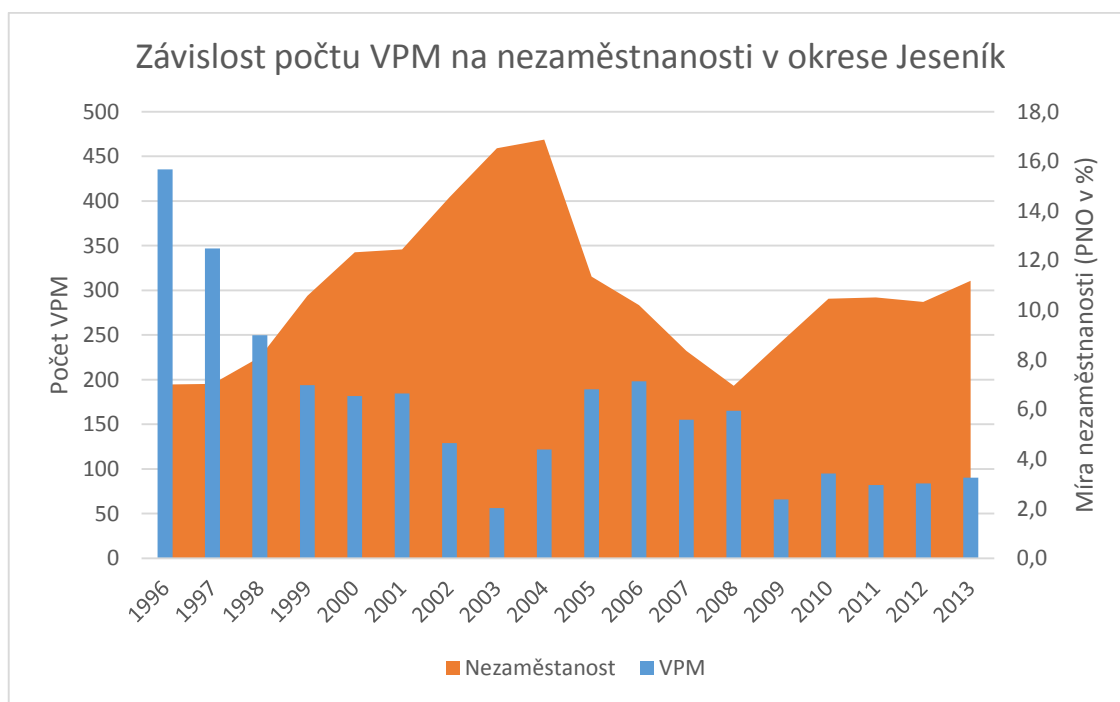
Na níže uvedeném grafu vidíme, že stanovený předpoklad se potvrdil. V letech, kdy byla míra nezaměstnanosti vysoká, bylo minimum volných pracovních míst. Při nízké míře nezaměstnanosti můžeme pozorovat jejich navýšení. Vztah mezi dvěma

⁵² EVROPSKÁ DATABANKA. *Firmy Jeseník* [online].

⁵³ MPSV. *Měsíční statistický zpravodaj* [online].

proměnnými potvrzuje také Pearsonův koeficient korelace – 0, 5263, jehož velikost ukazuje na středně silný vztah o poměrně vysoké významnosti $p = 0,0248$.

Dlouhodobě pozorujeme klesající trend v počtu volných pracovních míst. Pokles mezi lety 1996 a 2013 je téměř pětinašobný (v roce 1996 bylo průměrně 436 volných pracovních míst a v roce 2013 je to pouhých 90 VPM). Na grafu si můžeme dále všimnout, že po roce 2008, tedy po světové krizi, se počet volných pracovních míst ještě nezačal zvyšovat. Je očividné, že důsledky krize, ještě nebyly zcela překonány. Dále lze vyzorovat, že od roku 2005 rozdíl mezi výší nezaměstnanosti a počtem volných pracovních míst není již tak diametrální. Toto snížení lze přisoudit změně metodiky v měření nezaměstnanosti, která starou míru nezaměstnanosti snižuje až o 5 %. Nebýt této změny, vztah mezi počtem volných pracovních míst a mírou nezaměstnanosti by se ukázal jistě mnohem silnější.⁵⁴

Graf č. 5, zdroj: vlastní zpracování (data z MPSV⁵⁵)

Statistiky volných pracovních míst jsou obdobně jako statistiky uchazečů o volná pracovní místa rozděleny do kategorií. Rozlišujeme zde volná pracovní místa pro osoby se zdravotním postižením a pro absolventy a mladistvé. Množství takto vyhrazených pracovních míst se měsíčně velmi odlišuje, není proto

⁵⁴ MPSV. *Měsíční statistický zpravodaj* [online].

⁵⁵ MPSV. *Měsíční statistický zpravodaj* [online].

MPSV. *Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005* [online].

MPSV. *Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012* [online].

vhodné uvádět pouze data k 31. 12. daného roku. Pro větší vypovídací hodnotu dat jsem se rozhodla pro zpracování průměrů za jednotlivé roky.

Ve vývoji množství volných pracovních míst pro konkrétní kategorie uchazečů nelze nalézt souvislost s celkovým počtem volných pracovních míst. Jejich množství je velmi nestálé s častými výkyvy, nelze určit nějaký dlouhodobý trend. Průměrně je ročně vytvořeno 6 míst pro OZP, což činí necelých 5 % z celkového počtu volných pracovních míst. Pro absolventy a mladistvé je ročně průměrně vytvořeno 48 míst, což je 30 % z celkového počtu pracovních míst. Průměrné množství pracovních míst pro absolventy a mladistvé však ovlivňuje jejich vysoký počet v letech 1998 a 1999, kdy jich bylo průměrně vytvořeno přes 160. Od té doby jejich množství značně pokleslo. Aktuálně v posledním sledovaném roku (2013) je jich průměrně vytvořeno pouhých 9.⁵⁶

Nyní, když máme charakterizovaný vývoj uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst, je na místě tyto dvě kategorie porovnat a zjistit tedy, kolik uchazečů připadá na jedno volné pracovní místo. V okrese Jeseník můžeme tato data porovnávat v průběhu let 1996-2013. Ze zpravodajů za okres Jeseník jsem vybrala data k 31. 12. každého roku a vypočítala počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. Uvádím zde pouze informace k rokům, kde jsou značné výkyvy a poslední sledovaný rok. Vidíme, že v roce 1996 připadalo na jedno pracovní místo pouze pět uchazečů. Šance získat práci zde byla velmi vysoká. V dalších letech se jejich počet na tohle minimum již nedostal. Nejnižší šance získat práci zde byla v roce 2004, kdy se o jedno pracovní místo ucházelo 80 uchazečů. Druhý nejkritičtější rok byl rok 2010, kdy zde nejvíce dopadly důsledky krize. Můžeme vypořadovat, že počet uchazečů na jedno VPM se vyvíjí přímo úměrně s mírou nezaměstnanosti. V letech, kdy je vysoká míra nezaměstnanosti, je také vysoké množství uchazečů na jedno VPM.⁵⁷

Uchazeči na jedno pracovní místo v okrese Jeseník k 31.12.						
	1996	2002	2004	2008	2010	2013
UCHZ	1547	3501	4012	2540	4055	3475
VPM	306	44	165	94	64	70
UCHZ/VPM	5	80	24	27	63	50

Tabulka č. 7, zdroj: vlastní zpracování (MPSV⁵⁸)

Pro srovnání daného ukazatele (UCHZ/VPM) s ostatními okresy Olomouckého kraje jsou k dispozici údaje pouze za roky 2005 až 2013, které mi byly poskytnuty

⁵⁶ MPSV. *Statistiky nezaměstnanosti* [online].

⁵⁷ MPSV. *Měsíční statistický zpravodaj* [online].

⁵⁸ MPSV. *Měsíční statistický zpravodaj* [online].

z krajské pobočky ÚP v Olomouci. Až na roky 2005 a 2009 má okres Jeseník nejvyšší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. Tabulka je seřazená podle roku 2013, můžeme tak jasně vidět, že situace v okresech není příliš odlišná, nejlépe je na tom okres Prostějov s 22 uchazeči na jedno volné pracovní místo.

Srovnání uchazečů na jedno VPM k 31.12.									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Jeseník	20	18	14	27	37	63	49	95	50
Olomouc	11	5	4	7	52	32	47	88	48
Přerov	23	8	5	9	57	38	26	41	46
Šumperk	23	10	5	8	60	22	32	39	41
Ol. kraj	13	7	4	9	56	35	36	50	39
Prostějov	6	5	3	11	88	73	36	33	22

Tabulka č. 8, zdroj: vlastní zpracování (data z interní databáze ÚP Olomouc⁵⁹)

3.2.3.5 DÍLČÍ ZÁVĚR:

V okrese Jeseník převládají drobní podnikatelé a malé podniky. V době krize byl zaznamenán větší nárůst ekonomických subjektů bez zaměstnanců a pokles ostatních ekonomických subjektů se zaměstnanci. Množství ekonomických subjektů na 1000 obyvatel je ve srovnání s ostatními okresy Olomouckého kraje nejvyšší. Pravděpodobně je zde rozvinutý švarc systém. Odvětví, ve kterých ekonomické subjekty působí, jsou svým charakterem často sezónní. Velmi se rozvíjí odvětví stavebnictví, podíl zpracovatelského průmyslu narůstá jen nepatrně. Krize se nejvíce dotkla odvětví zemědělství a lesnictví, velký počet ekonomických subjektů v tomto odvětví zanikl. Největší koncentrace velkých ekonomických subjektů je v okresním městě Jeseník. Množství volných pracovních míst se mění v závislosti na míře nezaměstnanosti, v letech, kdy byla míra nezaměstnanosti vysoká, bylo množství volných pracovních míst nízké. V okrese Jeseník bylo množství uchazečů na jedno volné pracovní místo ve většině let nejvyšší z Olomouckého kraje.

⁵⁹ Příloha č. 3

3.3 MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI

3.3.1 METODIKA MĚŘENÍ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI

V práci budu často využívat hodnotu míry nezaměstnanosti, je proto vhodné objasnit metodiku výpočtů tohoto ukazatele. V průběhu sledovaných let Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) několikrát měnilo metodu výpočtu míry nezaměstnanosti. Do konce roku 1996 byla třikrát vystřídána metodika výpočtu. Míra registrované nezaměstnanosti se počítala jako podíl „*neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období*“⁶⁰ a nějaké formy zaměstnaných pracovníků a neumístěných uchazečů o zaměstnání (měnil se způsob zjišťování dat, započítávání žen na mateřské dovolené). Od ledna roku 1997 do června roku 2004 vykazovalo MPSV míru registrované nezaměstnanosti. Ukazatel vycházel „*z přesného počtu uchazečů o zaměstnání – občanů ČR, kteří jsou v evidencích úřadů práce v okrese jejich bydliště a z počtu zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním pracovním poměrem*“.⁶¹

Od července 2004 do konce roku 2012 zjišťovalo MPSV počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání. K této změně došlo z důvodu vstupu České republiky do Evropské unie. Zajišťuje lepší srovnatelnost se zeměmi EU a umožňuje do statistik zahrnout i uchazeče o zaměstnání z Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska.⁶¹

Od ledna 2013 přechází Ministerstvo práce a sociálních věcí i Český statistický úřad na nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR zvaný podíl nezaměstnaných osob (PNO). Ukazatel je definován jako „*podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku*“⁶². Bylo uvedeno hned několik důvodů, proč tato změna nastala. Předchozí ukazatel míry registrované nezaměstnanosti sbíral data o pracovní síle z několika zdrojů, přičemž výsledky z Výběrových šetření (VŠPS) nebyly dostatečně reprezentativní, obsahovaly chyby a pro detailní zkoumání byly nevyhovující. V neposlední řadě byla důvodem také harmonizace míry nezaměstnanosti s VŠPS ČSÚ.⁶²

3.3.2 SROVNÁNÍ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI S OKRESY OL. KRAJE A ČR

Souvislé sledování míry nezaměstnanosti komplikují změny v jejích výpočtech. Tyto změny způsobují nemožnost jejího přesného srovnání. Abychom si však udělali alespoň nějakou představu o vývoji míry nezaměstnanosti za větší časový horizont a zároveň viděli, jaký dopad mají metodické změny v konkrétních číslech, sestavila jsem

⁶⁰ KURZY.CZ. *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2015* [online].

⁶¹ MPSV – TISKOVÉ ODDĚLENÍ. *MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU* [online].

⁶² MPSV. *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online].

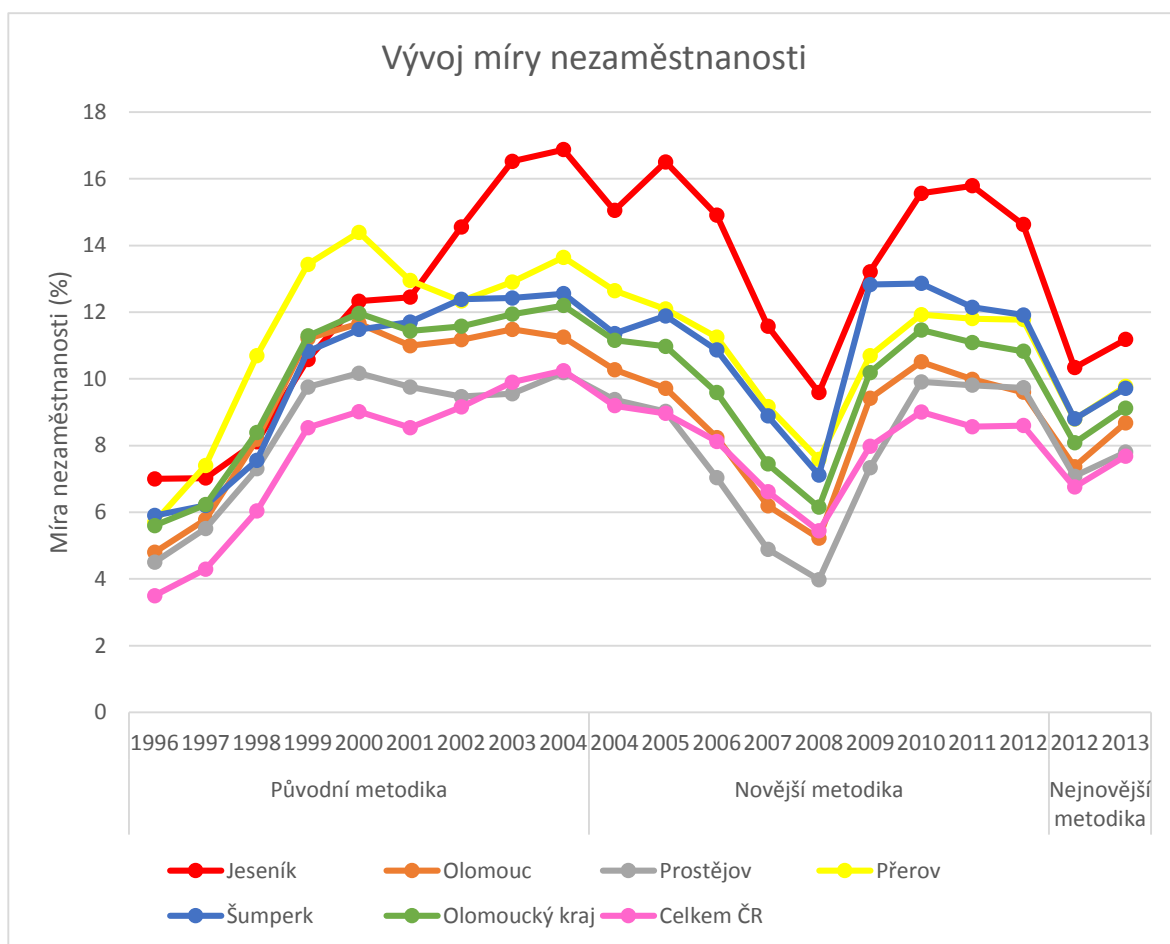
graf zachycující období od roku 1996 po rok 2013. V letech, kdy se měnila metodika výpočtu míry nezaměstnanosti, uvádím vždy data vypočtená starou i novou metodikou, aby bylo patrné, v jaké míře metodika ovlivnila výsledky statistiky.

Z grafu můžeme vyčíst, že okres Jeseník zaujímá v Olomouckém kraji dlouhodobě místo s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Do roku 2000 byla míra nezaměstnanosti srovnatelná s okresy Olomouckého kraje, po roce 2000 se začala značně vzdalovat od průměrné míry nezaměstnanosti v Olomouckém kraji. V letech, kdy zde byla míra nezaměstnanosti nejvyšší, tj. v letech 2004, 2005 a 2011, se od druhého nejhoršího okresu (nejprve Přerov, poté Šumperk) vzdaluje více než třemi procenty. Křivka vývoje míry nezaměstnanosti okresu Jeseník kopíruje vývojové křivky ostatních okresů Olomouckého kraje a také České republiky, avšak výkyvy jsou extrémnější než v ostatních sledovaných oblastech. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2004 ve výši 16,9 % podle staré metodiky (tzn. 15,0 % podle novější metodiky). Poté se začala pomalu snižovat. Příznivý průběh však narušila světová finanční krize v roce 2008. Důsledky se zde projeví až v roce 2009 a následujících. Míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník se mezi lety 2008 a 2011 zvýšila o 6,2 %. Růst nezaměstnanosti se v roce 2011 zastavil po dosažení 15,8 % (novější metodika). Růst vystřídal mírný pokles, ale v roce 2013 opět vidíme menší nárůst.

Když analyzujeme poslední rok spadající do našeho výzkumu, zjistíme, že v roce 2013 činil podíl nezaměstnaných osob v okrese Jeseník 11,2 %. Stává se tak okresem s šestou nejvyšší nezaměstnaností v ČR. Vyšší nezaměstnanost je v okresech Chomutov, Karviná, Ústí nad Labem, Bruntál a Most (vzestupně). Průměrný podíl nezaměstnaných osob v ČR je 7,7 %. Podíl nezaměstnaných osob v okrese Jeseník tak značně převyšuje jeho průměrnou hodnotu v ČR. V rámci Olomouckého kraje je nadále okresem s nejvyšší nezaměstnaností, za ním následuje okres Přerov (9,8 %), okres Šumperk (9,7 %), okres Olomouc (8,7 %) a nejnižší míru nezaměstnanosti má okres Prostějov (7,8 %). Dalším prvenstvím okresu Jeseník v rámci Olomouckého kraje je nejvyšší procentuální změna míry nezaměstnanosti od roku 1996 do roku 2013. Jedná se přibližně o dvojnásobný nárůst (podle starší metodiky by se míra nezaměstnanosti v roce 2013 pohybovala kolem 15 %; nejnovější metodika – podíl nezaměstnaných osob – se od té starší liší asi čtyřmi procenty, ukazuje pouze 11,2 %).⁶³

---

⁶³ Příloha č. 4

Graf č. 6, zdroj: vlastní zpracování (data z MPSV⁶⁴)

3.3.3 VÝVOJ V ČR PO ROCE 1990

Vzhledem k tomu, že okres Jeseník vznikl až na začátku roku 1996, je značný problém dopátrat se dat za roky 1990 až 1995 přepočítaných na jeho území. Podařilo se mi nalézt pouze data pocházející ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 1991. Zbytek let pro mě zůstává nezmapovaných. Abych tuto datovou mezeru alespoň trochu vyplnila, uvádím zde vývoj ekonomiky v České republice a jeho vlivy na nezaměstnanost, a to až do roku 2008.

Do roku 1989 byla ekonomika České republiky ovlivněna vládou komunistů a jejich direktivním řízením. Po převratu se ekonomika začala transformovat z centrální ekonomiky na ekonomiku tržní. Pojem nezaměstnanost zde do té doby prakticky neexistoval, práci měli všichni, to však zdaleka nebylo efektivní. Přezaměstnanost zde podporovala nízkou hladinu mezd, lidé byli většinou zvyklí pracovat dlouhodobě na jednom pracovním místě. Nemobilita pracovních sil výrazně ztěžovala proces restrukturalizace, bylo proto nutné zaměřit aktivní politiku nezaměstnanosti právě na

⁶⁴ MPSV. Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 [online].

MPSV. Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012 [online].

podporu ochoty lidí rekvalifikovat se. Restrukturalizaci také znesnadňovala neexistence kapitálového trhu (Pražská burza cenných papírů vznikla až v roce 1993), což omezovalo možnosti investic.⁶⁵ Výhodou při transformaci ekonomiky bylo, že Česká republika měla poměrně dobře rozvinutý průmysl, infrastrukturu a vzdělanostní úroveň pracovní síly. Tyto výhody a strategická pozice republiky ve středu Evropy přilákaly do země zahraniční investory, a tím transformaci urychlily. V prvních letech po ekonomické transformaci byl průběh na celém území České republiky přibližně totožný. Restrukturalizace hospodářství se zintenzivnila až po roce 1997, do té doby byla spíše odkládána. Proto můžeme po roce 1997 pozorovat vysoký nárůst nezaměstnanosti a počátek vytváření hlubších regionálních rozdílů. Celorepublikové procesy v letech 1990-1997 ovlivňující vývoj nezaměstnanosti tak můžeme zobecnit i na oblast okresu Jeseník.⁶⁶

Po roku 1990 nezaměstnanost mírně vzrostla z důvodu rušení nebo redukování některých podniků. Nejprve byli propouštěni převážně kvalifikovaní pracovníci, kteří neměli velké problémy přizpůsobit se a uplatnit se v nově vznikajících podnicích. V roce 1991 propouštění postihlo také méně kvalifikované pracovníky.

Mezi roky 1992 a 1996 se pohybovala průměrná míra nezaměstnanosti okolo 3 %. Důvodů její stability bylo několik: poměrně pomalý průběh restrukturalizace; rychle se vyvíjející terciální sektor, který absorboval pracovníky i z primárního a sekundárního sektoru; mnoho lidí se dalo na podnikatelskou činnost a byly založeny instituce pro aktivní politiku zaměstnanosti.

V letech 1997-1999 firmy snižovaly nadbytečné stavy pracovníků. Byla dokončována privatizace, propouštěli se zaměstnanci mnoha státních podniků. Postupně roste nezaměstnanost v primárním a sekundárním sektoru. V terciálním sektoru naopak přibývá zaměstnanosti. Nabídka práce výrazně převyšuje poptávku. Pracovní trh České republiky byl značně nepružný. Roste poptávka po nových profesích, na které nabídka ještě není schopna reagovat. Tento problém se částečně objevuje i v dnešních letech. Diferencovaly se oblasti s dlouhodobě vysokou mírou nezaměstnanosti a vysokým podílem primární zaměstnanosti. K prodloužení strukturální nezaměstnanosti přispěla

---

⁶⁵ KAŇÁKOVÁ, Z., ZUBÍK, M. *Ekonomika oblastí*. Ostrava: VÚROM – VÚOP, 1991. č. 34. ISSN 02319675, s. 27

HUČKA, M. *Ekonomika oblastí*. Ostrava: VÚROM – VÚOP, 1991. č. 35. ISSN 02319675, s. 5

⁶⁶ DIRECTORATE-GENERAL FOR EMPLOYMENT, SOCIAL AFFAIRS AND EQUAL OPPORTUNITIES. *Employee representatives in an enlarged Europe. Volume 1*. Luxembourg: European Communities, 2008. ISBN 978-92-79-08928-2.

nízká míra mezd, která způsobila neochotu nezaměstnaných změnit svou kvalifikaci nebo přestěhovat se za práci do jiných lokalit. Hodně lidí se dostává do pasti nezaměstnanosti – neochota nastoupit do zaměstnání, kvůli nemotivující výši mezd, které jsou jen o nepatrnou nebo žádnou částku vyšší, než výše podpory. Dalším faktorem je nepřizpůsobivost vzdělávacího systému na tržní požadavky a nedostatečná snaha firem rozvíjet a školit vlastní zaměstnance.

Rok 2000 a 2001 byl příznivější. Byl zaznamenán hospodářský růst, v jehož důsledku nezaměstnanost mírně poklesla. Na přelomu let 2001 a 2002 začala nezaměstnanost opět vzrůstat. Důvodem je pravděpodobně sezónnost pracovních míst ve stavebnictví, zemědělství a cestovním ruchu, ale také snížení nebo zastavení růstu světových ekonomik. V okrese Jeseník zaznamenala nezaměstnanost rapidní meziroční růst (o 2 %).

Po roce 2004 se začala nezaměstnanost snižovat. Příčinou byl příznivý ekonomický růst v předchozích letech a také vstup ČR do EU, který otevřel přístup na zahraniční trhy a podpořil příliv zahraničních investorů. Příznivý vývoj však přerušila světová finanční krize v roce 2008, která českou ekonomiku značně zasáhla a některé její důsledky stále přetrvávají.⁶⁷

3.3.4 HARMONIZOVANÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI VE SVĚTĚ

Abychom měli ucelený přehled o nezaměstnanosti, je vhodné podívat se, jaké postavení zaujímá Česká republika a v ní okres Jeseník vůči ostatním státům světa. Pro tyto účely použiji data z webu OECD. OECD používá pro měření nezaměstnanosti ukazatel harmonizovaná míra nezaměstnanosti (HMNz), který vyjadřuje podíl nezaměstnaných na pracovní síle daného státu. Použitím této míry je zajištěna srovnatelnost dat z jednotlivých států. Pracovní síla je definována jako součet nezaměstnaných a civilních zaměstnanců. Nezaměstnaní jsou definováni jako lidé v produktivním věku, kteří jsou bez práce, jsou schopni pracovat a podnikli určité kroky pro hledání práce.⁶⁸

Ke srovnání jsem vybrala s námi sousedící země, tedy Slovensko, Polsko, Rakousko a Německo, dále státy s vysokým HDP: USA, VB, Japonsko a také seskupení států Evropskou unií a Eurozónu. Následující graf zachycuje vývoj harmonizované míry nezaměstnanosti v letech 1990 – 2013. Vývoj není zdaleka symetrický, pro každou zemi je specifický a v některých případech velice odlišný od vývoje v ostatních zemích. Na

---

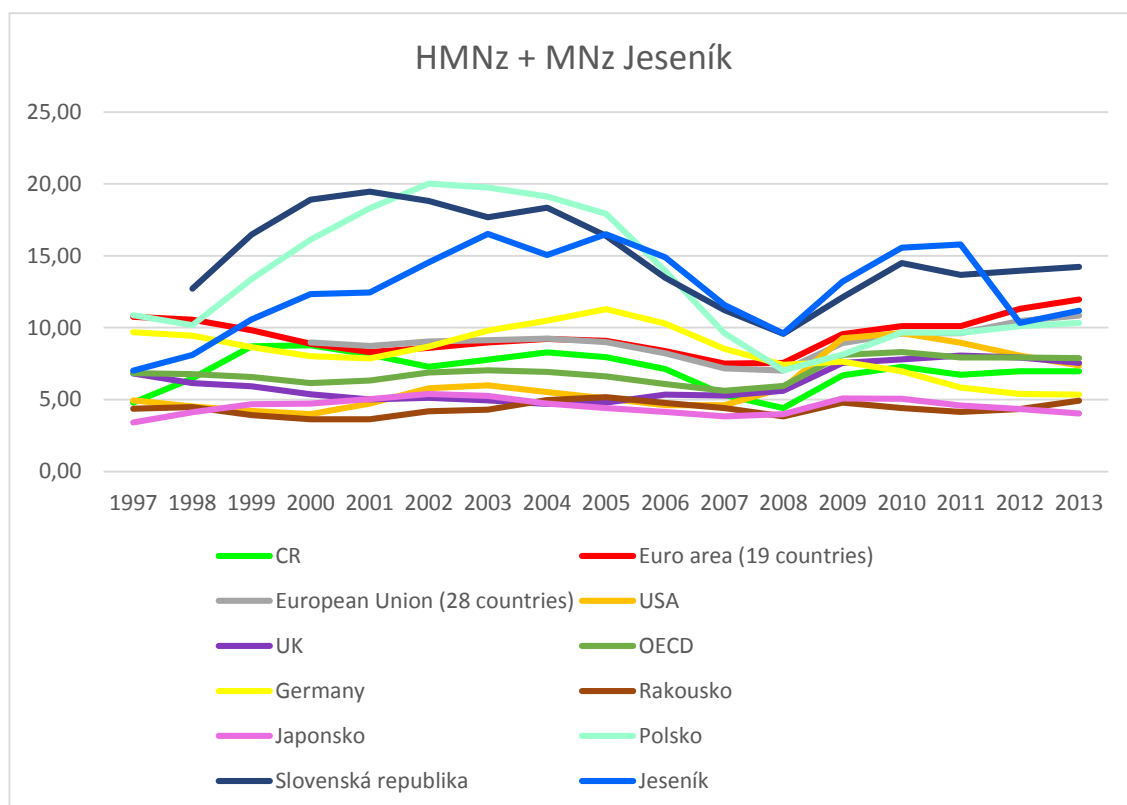
⁶⁷ c. d. BROŽOVÁ, 2003.

⁶⁸ OECD. *Unemployment* [online].

grafu níže můžeme vidět, že nejvyšší míru nezaměstnanosti má dlouhodobě Slovenská republika a Polsko, i když v posledních letech již nevyčnívají tak výrazně. Pro představu o tom, jak si ČR stojí s nezaměstnaností oproti ostatním uvažovaným státům, jsem spočítala průměrnou míru nezaměstnanosti za sledované období. ČR je na tom relativně dobře, v pomyslném žebříčku daných zemí stojí na 8. místě s průměrnou mírou nezaměstnanosti 6,5 %. V roce 2013 byla míra nezaměstnanosti v ČR mírně nad průměrem – 7,38 %. První příčky obsazuje (od nejvyšší míry nezaměstnanosti) Slovenská republika, Polsko, Eurozóna, Evropská unie a Německo. Přičemž rozdíl měr nezaměstnanosti mezi Slovenskou a Českou republikou je velmi výrazný (SK 15,1 %).

Světle zeleně je vyznačená vývojová křivka míry nezaměstnanosti České republiky. Můžeme si všimnout, že se pohybuje pod křivkou míry nezaměstnanosti Eurozóny i Evropské unie. Nejstabilnější vývoj nezaměstnanosti je v Japonsku a Rakousku. Po roce 2008 můžeme pozorovat u některých zemí dopady světové krize. Nejvíce se projevila krize ve Slovenské republice, kde míra nezaměstnanosti mezi lety 2008 a 2010 vzrostla téměř o 5 procent. Dalšími výrazně postiženými státy jsou USA, Polsko, ČR (2,88 %), vyšší nárůst byl zaznamenán také v EU (2,59 %).

Míra nezaměstnanosti v ČR se příliš neodlišuje od většiny srovnávaných zemí světa. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti má jinou metodiku výpočtu než míra nezaměstnanosti sledovaná v okrese Jeseník. Data tudíž nejsou zcela srovnatelná. Kdybychom chtěli okres Jeseník alespoň orientačně zařadit do světového žebříčku nezaměstnanosti, tak bychom ho mohli zařadit na úroveň Slovenské republiky a Polska.

Graf č. 7, zdroj: vlastní zpracování (data z OECD⁶⁹)

3.3.5 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Okres Jeseník patří dlouhodobě k okresům s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v ČR. V Olomouckém kraji je to okres s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Od roku 2000 svou mírou nezaměstnanosti výrazně vyčnívá nad průměr v Olomouckém kraji. Míra nezaměstnanosti je zde méně stabilní, na krize reaguje extrémními výkyvy. Mezi lety 1990 a 1995 nejsou dostupné informace o nezaměstnanosti na území okresu Jeseník (pouze ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 1991). V těchto letech byl vývoj nezaměstnanosti na celém území ČR podobný, informace o nezaměstnanosti v ČR proto vztahují i na okres Jeseník. V mezinárodním srovnání nezaměstnanosti si stojí ČR poměrně dobře, okres Jeseník má obdobnou nezaměstnanost jako Slovenská republika nebo Polsko, kde je situace na trhu práce dlouhodobě nepříznivá.

⁶⁹ OECD. *Harmonised unemployment rate (HUR)* [online].

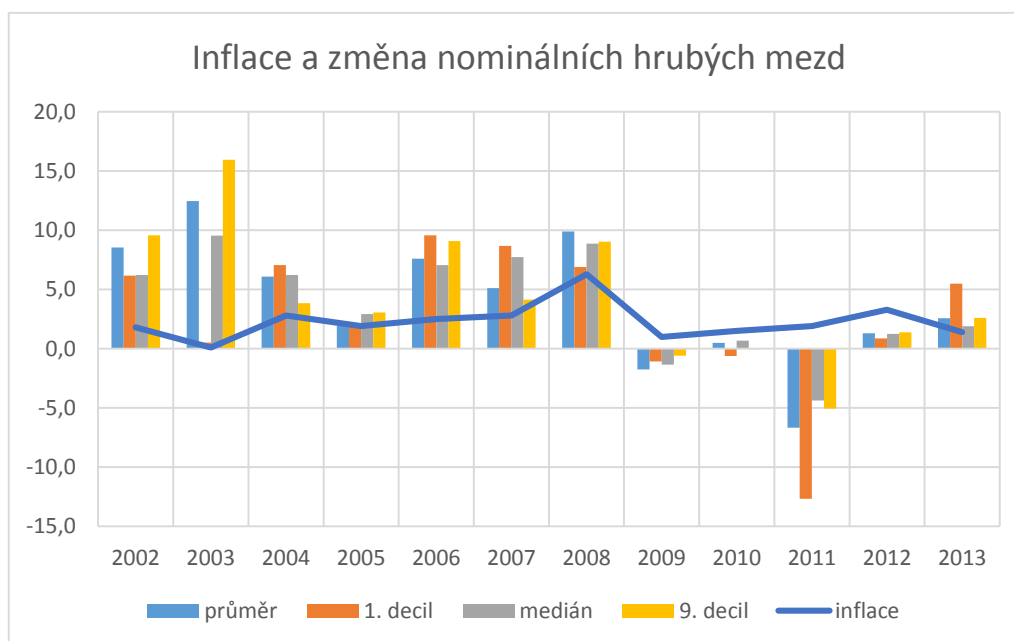
3.4 PŘÍČINY NEZAMĚSTNANOSTI

3.4.1 VLIV CENY PRÁCE NA MÍRU NEZAMĚSTNANOSTI

Teorie tvrdí, že spolu s klesající mzdou klesá míra nezaměstnanosti, protože nižší mzdové náklady umožňují zaměstnavatelům zaměstnávat více pracovní síly. Současně však závisí na cenové hladině výstupů firem. Růst zaměstnanosti je realizován pouze, když cena produktů roste rychleji, než nominální mzda. Tuto tezi můžeme prozkoumat pouze z obecného hlediska. Pro přesné výsledky bychom museli zkoumat u každé firmy zvlášť výši mezd a cenu jejich výstupů.

Platnost této hypotézy ověřuji porovnáním meziročních změn hrubých nominálních mezd v Olomouckém kraji a indexu spotřebitelských cen, uváděným za celou ČR, ve vztahu k míře nezaměstnanosti. Hrubou mzdu sleduji ve čtyřech kategoriích: průměr, medián, 1. decil a 9. decil, protože tempo růstu se při různých hladinách mezd odlišuje. Nedostatkem indexu spotřebitelských cen je, že se počítá podle produktů uvedených ve spotřebním koši, kde jsou uvedeny pouze hotové produkty běžné spotřeby (nejsou zde uvedeny dílčí průmyslové produkty).

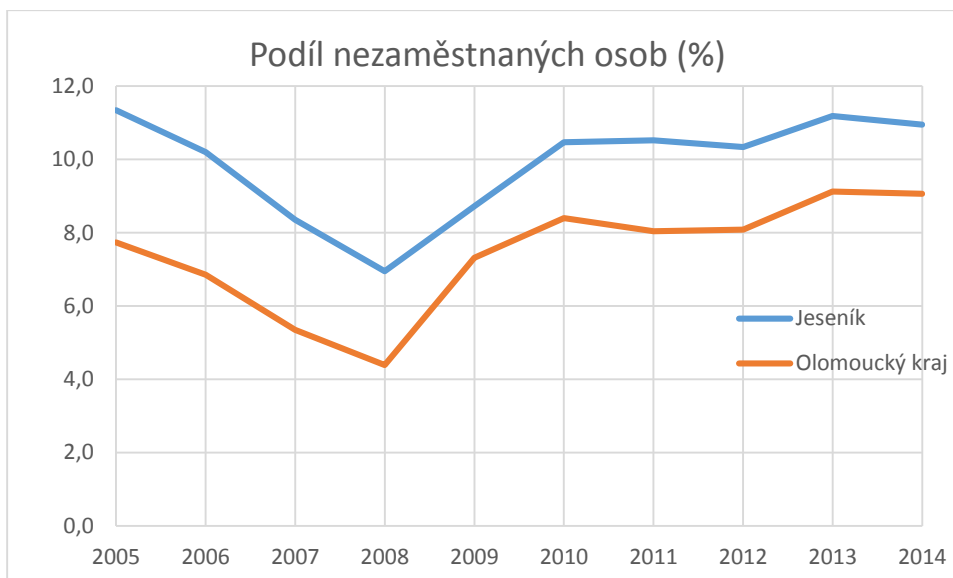
Následující graf ukazuje, že cenová hladina rostla rychleji než hrubá nominální mzda pouze v letech 2009 až 2012. Abych předešla zkreslení z důvodu změn metodiky v měření míry nezaměstnanosti, použila jsem ke srovnání raději podíl nezaměstnaných osob (druhý následující graf).

Graf č. 8, zdroj: vlastní zpracování (data z MPSV⁷⁰ a VÚPSV⁷¹)

⁷⁰ MPSV. *Regionální statistika ceny práce - Olomoucký kraj* [online].

⁷¹ VÚPSV. *Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990 – 2013*. Praha: VÚPSV, 2014. ISBN 978-80-7416-147-6.

Graf č. 9, zdroj: vlastní zpracování (data z MPSV⁷²)

Z druhého grafu zachycujícího podíl nezaměstnaných osob v okrese Jeseník a Olomouckém kraji je zřetelné, že vliv výše mezd a míry inflace na podíl nezaměstnaných osob se neproказuje. Nezaměstnanost v těchto letech místo poklesu spíše roste nebo stagnuje. Předpokládám ovšem, že závěr by byl odlišný, kdybychom tyto proměnné sledovali u konkrétních firem.

Porovnáme-li výši průměrných hrubých mezd (nominálních) v roce 2013 v jednotlivých krajích, zjistíme, že podle údajů z ČSÚ jsou v Olomouckém kraji čtvrté nejnižší mzdy v ČR. Pokud by byla mzdová hladina natolik významným faktorem ovlivňujícím míru nezaměstnanosti, znamenalo by to, že by v Olomouckém kraji byla mnohem nižší nezaměstnanost, než je teď. Zdá se tedy, že zde existují ještě další významnější faktory, které míru nezaměstnanosti v Olomouckém kraji a obzvláště v okrese Jeseník způsobují.⁷³

3.4.1.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Cena práce se neprokázala jako významný faktor ovlivňující míru nezaměstnanosti v Olomouckém kraji, zprostředkovaně tedy ani v okrese Jeseník.

⁷² MPSV. Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 [online].

⁷³ MPSV. Regionální statistika ceny práce - Olomoucký kraj [online].

3.4.2 MOBILITA EKONOMICKY AKTIVNÍHO OBYVATELSTVA

U ekonomicky aktivního obyvatelstva je možné sledovat mobilitu pracovních sil. Mobilita pracovních sil je důležitým faktorem pro posuzování pružnosti nabídky práce. Ochota k dojíždění za prací může výrazně pomoci ke snížení míry nezaměstnanosti. Ve Sčítání lidu, domů a bytů z roku 1991 je u ekonomicky aktivního obyvatelstva rozlišována pouze kategorie „Vyjíždějící“. Nelze z ní zjistit, kam pracovní síla vyjížděla, jestli je tam započítána i vyjížděka v rámci obce jako v následujících letech nebo nikoli. Tato kategorie tvořila 35 % ekonomicky aktivních obyvatel.⁷⁴ Od roku 2001 je již možné sledovat cíl dojíždění. Pro přehlednost jsem data uvedla do následující tabulky. Kategorii dojíždějících v rámci obce zde neuvádím, protože je dle mého názoru zbytečné ji sledovat. Můžeme vidět, že podíl vyjíždějících za prací se za sledovaných deset let snížil o více než 15 %. Dochází tedy ke snížení mobility ekonomicky aktivních obyvatel. V roce 2011 v okrese Jeseník vrcholí dopady krize. Míra nezaměstnanosti dosáhla nejvyššího bodu od roku 2004. Je všeobecně známo, že flexibilnější (i v případě dojíždění) je mladší generace. V roce 2008 byli propouštěni pravděpodobně také starší pracovníci, kteří nejsou tak ochotní hledat si práci mimo místo bydliště i kdyby ochotní byli, pro zaměstnavatele již nejsou tak atraktivní jako mladší uchazeči o práci. Navíc předpokládám, že v období po krizi v rámci určité sounáležitosti s daným územím a jeho obyvateli, dávalo mnoho zaměstnavatelů přednost uchazečům o zaměstnání, kteří měli místo bydliště v blízkosti firmy. Další možnou příčinou je, že se jim dojíždění nevyplatí, mzdová hladina pro ně není dostatečně motivující.

Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva vyjíždějícího do zaměstnání v okrese Jeseník					
rok	ekonomicky aktivní obyvatelstvo	podíl vyjíždějících do zam. (%)	z toho (%)		
			v rámci jiné obce okresu	v rámci jiného okresu kraje	do jiného kraje
2001	21765	34,8	26,6	1,5	6,7
2011	18098	19,1	14,7	0,9	3,5

Tabulka č. 9, zdroj: vlastní zpracování (data z SLDB 2001 a 2011⁷⁵)

⁷⁴ ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. *Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991*. Praha, 1995.

⁷⁵ ČSÚ. *Vyjíždějící do zaměstnání a škol podle cíle dojížděky v obcích okresu* [online]. ČSÚ. *Olomoucký kraj 2011*. [online].

3.4.2.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel, kteří vyjíždějí do zaměstnání, postupně klesá. Příčinou může být postupné stárnutí obyvatelstva a spolu s ním nižší ochota k dojíždění nebo nedostatečná motivace k dojíždění v podobě nízké mzdy.

3.4.3 STRUKTURÁLNÍ NEZAMĚSTNANOST

Jednou z forem nezaměstnanosti je strukturální nezaměstnanost. Příčinou strukturální nezaměstnanosti je nesoulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce. Zda nabídka práce v okrese Jeseník dostatečně reaguje na změny poptávky po práci, můžeme ověřit na datech z portálu Ministerstva práce a sociálních věcí⁷⁶. Jsou zde zveřejněna měsíční srovnání registrovaných uchazečů a volných pracovních míst evidovaných na úřadě práce podle druhu profesí. Členění profesí je velmi podrobné, vybrala jsem proto ta nejagregovanější data, kde je rozlišeno 9 obecných kategorií. Porovnávám vždy červnová a prosincová data, abych mohla pozorovat, jaký vliv zde mají sezónní práce. Volná pracovní místa jsou rozčleněna na normální a APZ (vytvořená aktivní politikou zaměstnanosti), můžeme tedy vidět, jaká odvětví jsou podporována aktivní politikou zaměstnanosti. Porovnala jsem statistiky za roky 2005, 2009 a 2011 (po roce 2011 již data nejsou dostupná). Ve statistikách je uvedeno značné množství nezařazených uchazečů (cca 2/3 uchazečů v každém roce). Procentuální podíly uchazečů zařazených do odvětví jsou uváděny z celkového množství uchazečů, proto jsou čísla značně nízká.

Ze srovnání vyplývá, že největší změna se odehrála v poptávce po odbornících a specialistech a pomocných a nekvalifikovaných pracovnících. Poptávka po odbornících a specialistech se zvyšuje, naproti tomu poptávka po pomocných a nekvalifikovaných pracovnících se snižuje. V roce 2005 byl podíl volných pracovních míst pro specialisty 5,26 % ze všech volných pracovních míst, v roce 2011 to bylo již 15,49 %. V okrese se tedy začíná rozvíjet odvětví s vysokou přidanou hodnotou, poptávka je po vědeckých pracovnících. Nabídka v tomto odvětví se sice mírně zvýšila (z 0,09 % v roce 2005 na 0,26 % v roce 2011), je však stále nedostačující. V odvětví pomocných a nekvalifikovaných pracovníků můžeme vidět ještě výraznější skok. Poměr volných pracovních míst v této kategorii byl v roce 2005 33,92 %, v roce 2011 to bylo pouhých 8,45 %. Na tuto změnu nabídka pracovní síly také reaguje nedostatečně pružně, je zde dlouhodobý převis nabídky nad poptávkou (v roce 2005 tvořili 5,27 % registrovaných uchazečů o zaměstnání, v roce 2011 to bylo dokonce 8,89 %). Poměrně stálá poptávka je po odbornících v oblasti zdravotnictví, pedagogice a technice (15-20 % volných pracovních míst). Podíl uchazečů s tímto zaměřením je také přibližně na stejné úrovni (kolem 1 %).

---

⁷⁶ MPSV. *Nabídka a poptávka na trhu práce* [online].

Dlouhodobý převis nabídky nad poptávkou můžeme také pozorovat v odvětví „Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství“. V tomto odvětví se neobjevují žádná evidovaná volná pracovní místa. Je to způsobeno pravděpodobně tím, že v tomto odvětví jsou pracovní místa obsazována často na doporučení a zaměstnavatelé nemají potřebu je zveřejňovat pomocí úřadu práce. Nic to však nemění na tom, že uchazečů v tomto odvětví je nadbytek.⁷⁷

Porovnáme-li tyto skutečnosti s vývojem vzdělanostní struktury obyvatel, zjistíme, že nějaká reakce na strukturální změny existuje v podobě snižování podílu obyvatelstva s dokončeným základním vzděláním a mírným nárůstem podílu obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním. Avšak nejeví se zatím jako postačující. Můžeme tedy usuzovat, že v okrese Jeseník je značná část nezaměstnanosti svou povahou strukturální. Sezónnost prací se projevuje v celkovém množství uchazečů. Při konkrétním členění na profese tato skutečnost pozorovat nelze, ani u uchazečů, ani u volných pracovních míst. To je však pravděpodobně dáno nezařazením všech uchazečů do profesí a neevidováním všech volných pracovních míst na ÚP.⁷⁸

3.4.3.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

V okrese Jeseník probíhají jisté změny v poptávce po práci. Více jsou požadováni zaměstnanci v oborech, kde je zapotřebí značné specializace a odbornosti, méně jsou požadováni zaměstnanci v pomocných a neodborných profesích. Nabídka práce na tyto změny pomalu reaguje změnami vzdělanostní struktury. V některých odvětvích jsou však patrné převisy nabídky práce nad poptávkou.

---

⁷⁷ MPSV. *Nabídka a poptávka na trhu práce* [online].

⁷⁸ ČSÚ. *Obyvatelstvo podle národnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání, ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti a podle pohlaví* [online].

ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. *Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991*. Praha, 1995.

ČSÚ. *SLDB 2001 – Okresy Olomouckého kraje* [online].

ČSÚ. *Olomoucký kraj 2011* [online].

3.5 DOPADY NEZAMĚSTNANOSTI

V teoretické části byly zmíněny některé dopady nezaměstnanosti na společnost a na jednotlivce. U jednotlivců se tyto dopady projevují spíše na psychice, spokojenosti a lidském kapitálu. Zaměřím se na zjišťování makroekonomických dopadů v okrese Jeseník.

3.5.1 ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ

Míra nezaměstnanosti může podstatně ovlivňovat životní úroveň domácností. Sociální stát sice nezaměstnaným zajišťuje určitou úroveň živobytí, avšak pro většinu lidí život na podpoře, nebo při dlouhodobé nezaměstnanosti na sociálních dávkách, není uspokojivým, a to jak z hlediska finančního, tak z hlediska seberealizace a smyslu života.

Dopady nezaměstnanosti na životní úroveň budu ověřovat na vývoji průměrných příjmů domácností v závislosti na nezaměstnanosti. A dále na rozdílech příjmů zaměstnaných a nezaměstnaných vzhledem k životnímu minimu. Data nejsou dostupná přímo za okres Jeseník, ale nepředpokládám, že by se závěry z okresních dat příliš odlišovaly od těch obecnějších.

Nejmenší sledovanou územní jednotkou ve statistikách týkajících se příjmů domácností jsou kraje. Jejich vývoj sleduji v Olomouckém kraji, a abych zjistila závislost příjmů domácností na míře nezaměstnanosti, srovnávám data z Olomouckého kraje s daty Ústeckého kraje, kde je ve sledovaném období nejvyšší nezaměstnanost a s daty hl. města Prahy, kde je naproti tomu nejnižší nezaměstnanost. Sledovaným obdobím jsou roky 2002 až 2012. Průměrné příjmy domácností jsou rozčleněny do tří složek: pracovní příjmy, sociální příjmy a ostatní příjmy. Jejich poměry se v závislosti na výši míry nezaměstnanosti mění. V letech, kdy je vysoká nezaměstnanost, podíl pracovních příjmů klesá a naopak v letech nízké míry nezaměstnanosti je jejich podíl vyšší. Obdobný vztah platí pro podíl sociálních příjmů na celkovém průměrném příjmu domácností. Při vyšší míře nezaměstnanosti je jejich podíl vyšší. Celkové průměrné příjmy domácností se stále zvyšují, jejich výše v jednotlivých krajích se však různí. V následující tabulce můžeme vidět průměrný příjem domácností vypočítaný z dat za roky 2002 až 2012, uvedený v korunách na jednu osobu, průměrný podíl pracovních příjmů na celkových příjmech a míru nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2012.

Průměrné příjmy domácností			
území	Prům. příjem (Kč/1 os.)	Prům. podíl prac. příjmů (%)	MNz v roce 2012 (%)
Olomoucký kraj	9575	66,9	10,8
Ústecký kraj	9635,9	66,8	13,3
Hl. m. Praha	14324	76,7	4,2
ČR	10638,7	69,9	8,6

Tabulka č. 10, zdroj: vlastní zpracování (data z ČSÚ⁷⁹)

Jelikož má Olomoucký kraj nižší míru nezaměstnanosti než Ústecký kraj, bylo by nasnadě předpokládat, že výše příjmů domácností i podíl pracovních příjmů zde bude vyšší. Ústecký kraj však v obou těchto kategoriích Olomoucký kraj mírně převyšuje. Důvodem je pravděpodobně výše hrubého domácího produktu. Víme, že velikost HDP má vliv na výši nominální mzdy. V Ústeckém kraji byl až do roku 2008 HDP poměrně o dost vyšší, než v Olomouckém kraji, proto zde měly domácnosti vyšší příjmy, než v Olomouckém kraji. Od roku 2009 však nárůst HDP v Ústeckém kraji zpomalil a Olomoucký kraj se na něj začíná dotahovat. Důsledkem je, že v posledních sledovaných letech (2009-2012) je již výše průměrných příjmů domácností i podíl pracovních příjmů v Olomouckém kraji vyšší než v Ústeckém kraji, což odpovídá i míře nezaměstnanosti. Závislost výše příjmů na nezaměstnanosti potvrzují i údaje za Hl. město Prahu a ČR.⁷⁹

Dalším ukazatelem, který ukazuje rozdíl životních úrovní zaměstnaných a nezaměstnaných, je příjem domácností ve vztahu k životnímu minimu. Životní minimum ve sledovaných letech (2008-2010) činilo na jednotlivce 3126,- Kč, na první posuzovanou osobu vícečlenné domácnosti 2880,- Kč a na děti se potom částka snižuje dle věku (nyní: na jednotlivce 3410,- Kč, na první posuzovanou osobu 3140,- Kč). Přičemž částka životního minima vícečlenné domácnosti je rovna součtu částek životního minima všech společně posuzovaných osob.⁸⁰ Vycházím z dat Českého statistického úřadu uváděných za Českou republiku. Domácnosti jsou tříděny podle osoby v čele domácnosti. Statistiky uvádějí, že příjem více než 40 % domácností v čele s nezaměstnanou osobou je nižší než životní minimum. Nejvyššího sledovaného příjmu, tj. pětkrát a vyšší než životní minimum, dosahují přibližně pouhá 3 % nezaměstnaných.

⁷⁹ ODBOR ANALÝZ A STATISTIK MPSV ČR. *Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České republice v letech 1993 – 2013* [online].

⁸⁰ VÚPSV. *Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990 – 2013*. Praha: VÚPSV, 2014. ISBN 978-80-7416-147-6.

Na druhé straně domácnosti mající v čele zaměstnanou osobu dosahují méně než životního minima v pouhém jednom procentu případů a nejvyšších příjmů dosahuje cca 26 % domácností. V průběhu sledovaných let (2008-2010) můžeme pozorovat mírný nárůst příjmů u obou typů domácností.⁸¹

3.5.1.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

V důsledku značně vysoké míry nezaměstnanosti v okrese Jeseník můžeme usuzovat na horší životní úroveň obyvatel v podobě nižších příjmů domácností a vyššího podílu sociálních příjmů. Přičemž domácnosti, které mají v čele nezaměstnanou osobu, jsou na tom většinou podstatně hůře, než ty, které mají v čele osobu zaměstnanou.

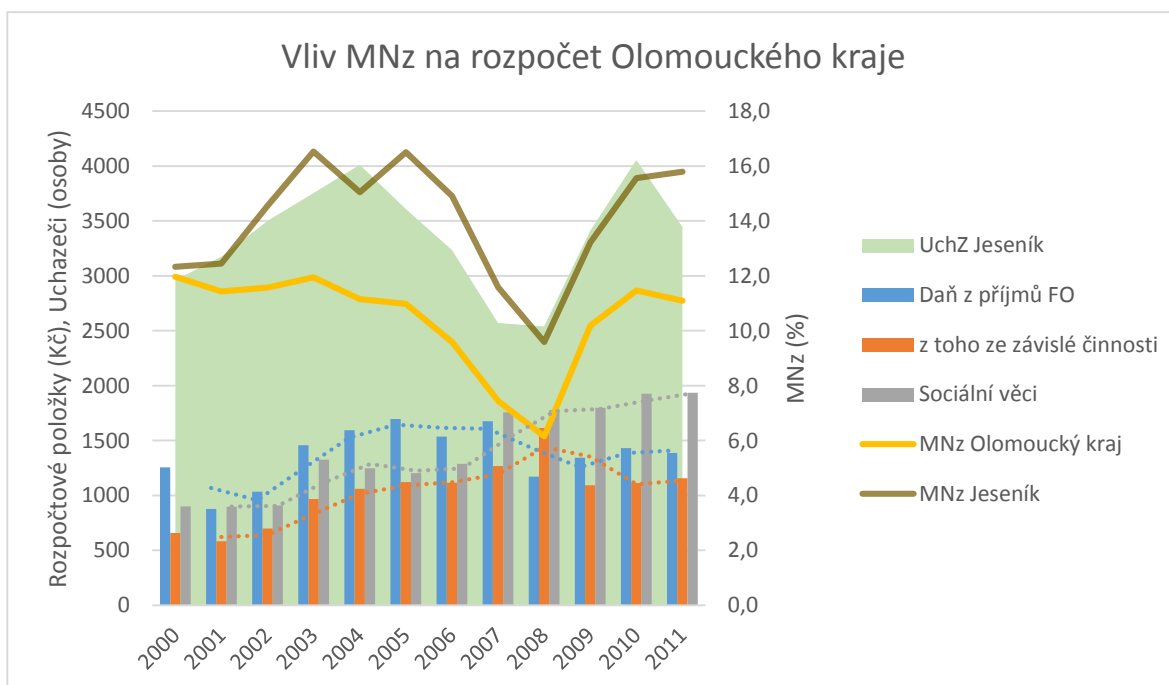
---

⁸¹ ČSÚ. *Domácnosti podle vztahu příjmu k život. minimu a postavení osoby v čele domácnosti* [online].

3.5.2 DOPADY NA KRAJSKÝ ROZPOČET

Podle prokázaných teorií představuje vysoká nezaměstnanost zátěž pro rozpočet státu. Na straně výdajů způsobuje značné finanční toky plynoucí z rozpočtu na sociální politiku státu a podporu v nezaměstnanosti. Další výdaje plynou na státní politiku zaměstnanosti. Podpora nových pracovních míst a rekvalifikací však podle vyjádření Ministerstva práce a sociálních věcí⁸² představuje menší zátěž na rozpočet, než vyplácení sociálních dávek. Na straně příjmů vznikají ztráty v podobě nevybraných daní z příjmů. Míra nezaměstnanosti však není jediným faktorem, který zatěžuje státní rozpočet. Dochází k úbytku ekonomicky aktivního obyvatelstva, a to nejen v okrese Jeseník, ale ve všech okresech Olomouckého kraje. To opět představuje jistou zátěž na rozpočet v podobě podpory závislých skupin obyvatelstva.

Při sledování rozpočtu Olomouckého kraje mezi lety 2000 a 2011 (viz. graf níže) není patrná jeho spojitost s mírou nezaměstnanosti nebo počtem registrovaných uchazečů. K poklesu daní z příjmů dochází po roce 2007, není však v souladu s mírou nezaměstnanosti. Je to pravděpodobně důsledek snížení a sjednocení daňových sazeb. Od stejného roku dochází k většímu nárůstu sociálních výdajů, avšak počet uchazečů, ani míra nezaměstnanosti tomu neodpovídá.

Graf č. 10, zdroj: vlastní zpracování (data z www.rozpocetobce.cz⁸³)

⁸² MPSV. *Pracovat se vyplatí* [online].

⁸³ ROZPOČET OBCE. *Olomoucký kraj* [online].

3.5.2.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Vliv míry nezaměstnanosti a množství uchazečů o práci na rozpočet Olomouckého kraje se při sledování výdajů na sociální věci a příjmů z daní z příjmů fyzických osob neprokázal.

3.5.3 VZTAH MEZI NEZAMĚSTNANOSTÍ A HDP

Ve vztahu hrubého domácího produktu a míry nezaměstnanosti se nedá s určitostí říct, co je příčinou a co důsledkem. Ovlivňují se navzájem. Jak již bylo zmíněno v teoretických východiscích, poptávka po práci je odvozená od poptávky na trhu zboží a služeb. Při zvyšující se poptávce po zboží a službách, rostou firmám zisky z prodaných výstupů. Vyšší zisky umožňují zaměstnavatelům zaměstnat větší množství pracovní síly. Vyšší zaměstnanost potom působí na přírůstky HDP, které se její zásluhou dále zvyšují. Vztah mezi HDP a nezaměstnaností poprvé popsal Arthur Okun. Formulace Okunova zákona se v různých pramenech liší. Samuelson a Nordhaus chápou pokles HDP jako příčinu zvyšující se nezaměstnanosti. Jejich formulace Okunova zákonu zní: „pokles HDP o dvě procenta potenciálního produktu znamená nárůst nezaměstnanosti průměrně o jeden procentní bod“⁸⁴. Odlišnou formulaci uvádí ve své knize Jurečka: „zvýší-li se skutečná míra nezaměstnanosti o 1 % oproti přirozené míře nezaměstnanosti, poklesne reálný produkt o 2-3 % oproti potenciálnímu produktu.“⁸⁵ Vidíme, že teorie se různí jak v určení kauzality mezi sledovanými jevy, tak ve vyčíslení procentuální změny HDP. Obě formulace mohou být správné. Na dostupných datech ověřím, zda se vztah mezi HDP a nezaměstnaností projevuje v praxi.

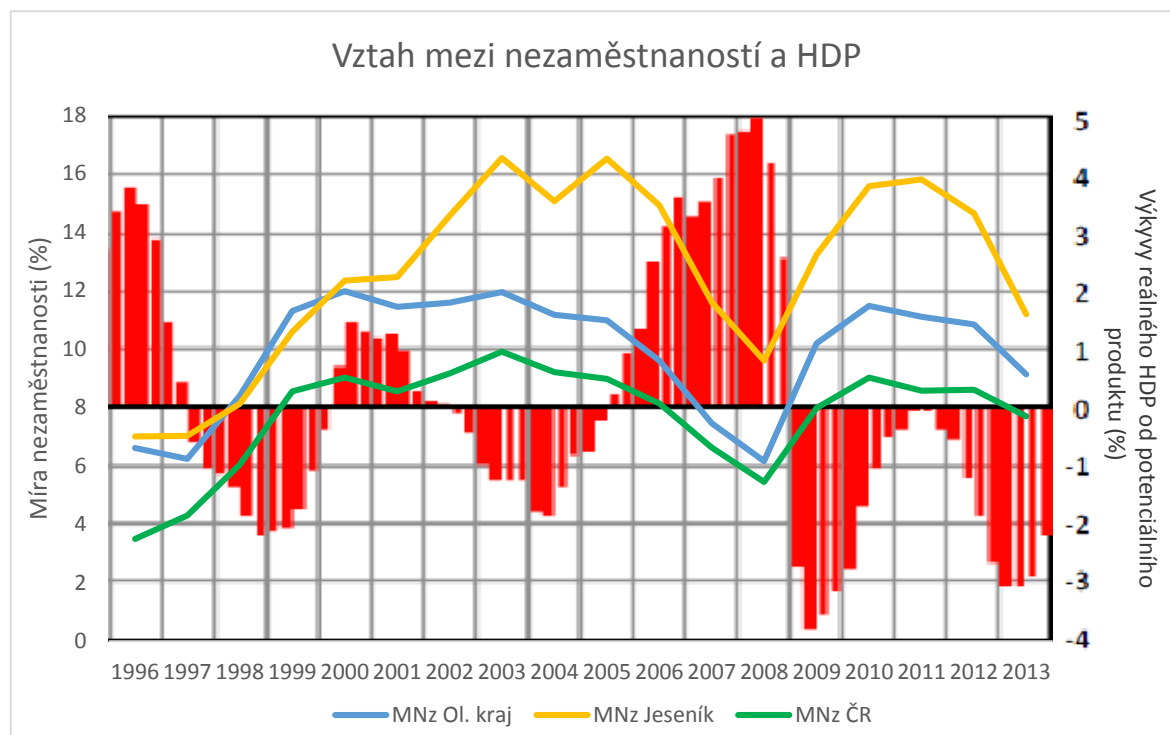
Ministerstvo financí ve svých Makroekonomických predikcích sleduje mimo jiné i vývoj potenciálního produktu v ČR a produkční mezery, tj. výkyvy reálného HDP od potenciálního produktu. Použila jsem jejich graf produkčních mezer a doplnila jej o vývoj měr nezaměstnanosti v okrese Jeseník, Olomouckém kraji a ČR. Levá svislá osa označuje vývoj míry nezaměstnanosti a pravá svislá osa označuje odchylky reálného HDP od potenciálního produktu, který představuje vodorovná přímka vedoucí z nulového bodu pravé svislé osy. Zaměříme-li se na křivku vývoje míry nezaměstnanosti v okrese Jeseník, můžeme vidět, že Okunův zákon se zde v jisté formě projevuje. Mezi lety 1997 a 1998 poklesl reálný HDP přibližně o 2 % od potenciálního produktu, míra nezaměstnanosti v tomto období vzrostla asi o 1 %. Mezi lety 2002 a 2003 pokleslo reálné HDP také přibližně o 2 % od potenciálního produktu, míra nezaměstnanosti v tomto případě vzrostla o téměř 2 %. Na přelomu let 2008 a 2009 byl zaznamenán 4% pokles reálného HDP od potenciálního produktu a míra nezaměstnanosti vzrostla o 3,6 %. Mezi lety 2012 a 2013 došlo k dalšímu výraznému poklesu reálného HDP. V těchto letech je nutné sledovat nezaměstnanost na ukazateli

⁸⁴ c. d. NORDHAUS, W., SAMUELSON, 2010, s. 653

⁸⁵ JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava. 2009, str. 112.

Podíl nezaměstnaných osob, neboť porovnávat dvě různé metodiky by v tomto případě bylo příliš zkreslující. Podíl nezaměstnaných osob v těchto letech poklesl o 0,9 %. Můžeme říct, že Okunův zákon se v okrese Jeseník nějakým způsobem projevuje, čísla však přesně neodpovídají původnímu poměru v Okunově zákonu. V ostatních sledovaných územích Okunův zákon vychází přesněji, protože výkyvy míry nezaměstnanosti nejsou tak extrémní.⁸⁶

Graf č. 11, zdroj: vlastní zpracování (data z MFCR a MPSV⁸⁶)

Z Okunova zákona také vyplývá, že míra nezaměstnanosti se snižuje pouze v případech, kdy reálný domácí produkt roste rychleji, než potenciální.⁸⁷ Na výše uvedeném grafu můžeme pozorovat, že tato skutečnost částečně platí, avšak k poklesu míry nezaměstnanosti v některých případech dochází, i když reálný produkt roste pomaleji než potencionální.

S vývojem hospodářského cyklu (produkčních mezer) je spojen specifický druh nezaměstnanosti, a to cyklická nezaměstnanost. Jedná se o přirozený důsledek výkyvů hospodářského cyklu. Tyto výkyvy působí plošně na celou ekonomiku. Cyklickou nezaměstnanost můžeme pozorovat stejně jako Okunův zákon na předchozím grafu. Jasně vidíme, že když byl hospodářský cyklus ve fázi recese, byla míra nezaměstnanosti

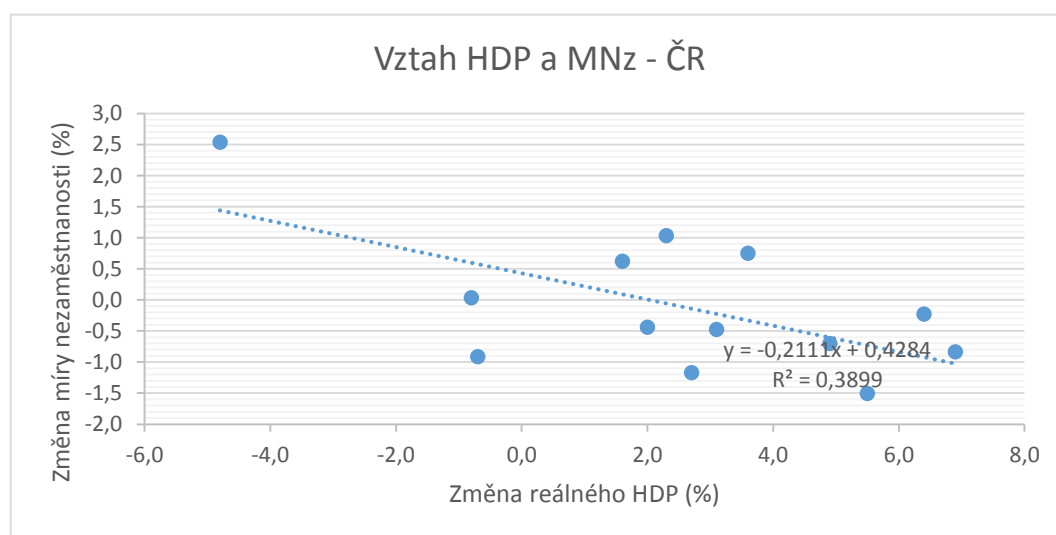
⁸⁶ MFCR – ODBOR FINANČNÍ POLITIKA. *Makroekonomická predikce České republiky*. str. 25 [online]. MPSV. *Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005* [online].

MPSV. *Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012* [online].

⁸⁷ c. d. NORDHAUS, W., SAMUELSON, 2010.

podstatně vyšší, než v letech, kdy byl na vrcholu. Toto pravidlo se neprokazuje pouze v roce 2013, kdy i přes hospodářskou recesi míra nezaměstnanosti klesá. To je však způsobeno změnou metodiky ve výpočtu míry nezaměstnanosti. V roce 2013 je již uváděn podíl nezaměstnaných osob. Srovnáme-li podíl nezaměstnaných osob mezi lety 2012 a 2013, uvidíme jeho růst ve všech sledovaných územích. Můžeme konstatovat, že hospodářský cyklus je významným faktorem ovlivňujícím vývoj míry nezaměstnanosti v celé ČR a tím pádem i v okrese Jeseník.

Pro ověření Okunova zákona používá Samuelson a Nordhaus ve své knize *Ekonomie* porovnání přírůstků reálného HDP a míry nezaměstnanosti. Vztah těchto proměnných promítají do bodového grafu s přímkou lineární regrese, která označuje právě Okunův zákon. Přímka má klesající charakter a můžeme z ní vyvodit, že s klesajícími přírůstky reálného HDP se míra nezaměstnanosti zvyšuje a naopak. Reálný HDP je použit, protože umožňuje sledovat vývoj produkce bez vlivu změn cenové hladiny a inflace. Existenci tohoto vztahu jsem zjišťovala nejprve na datech za celou ČR a následně i Olomouckého kraje a okresu Jeseník. Výsledky jsem promítla do bodového grafu s vyznačenou přímkou lineární regrese. Přírůstky reálného HDP v ČR jsou k dispozici na webu Eurostatu. Z grafu uvedeného níže vyplývá, že vztah mezi přírůstky reálného HDP ČR a přírůstky míry nezaměstnanosti zde opravdu existuje a prokázal se jako středně silný (koeficient korelace činí 0,624). Vztah není tak silný, jak by měl podle Okunova zákona být, ale je prokazatelný.⁸⁸

Graf č. 12, zdroj: vlastní zpracování (data z Eurostatu a MPSV⁸⁹)

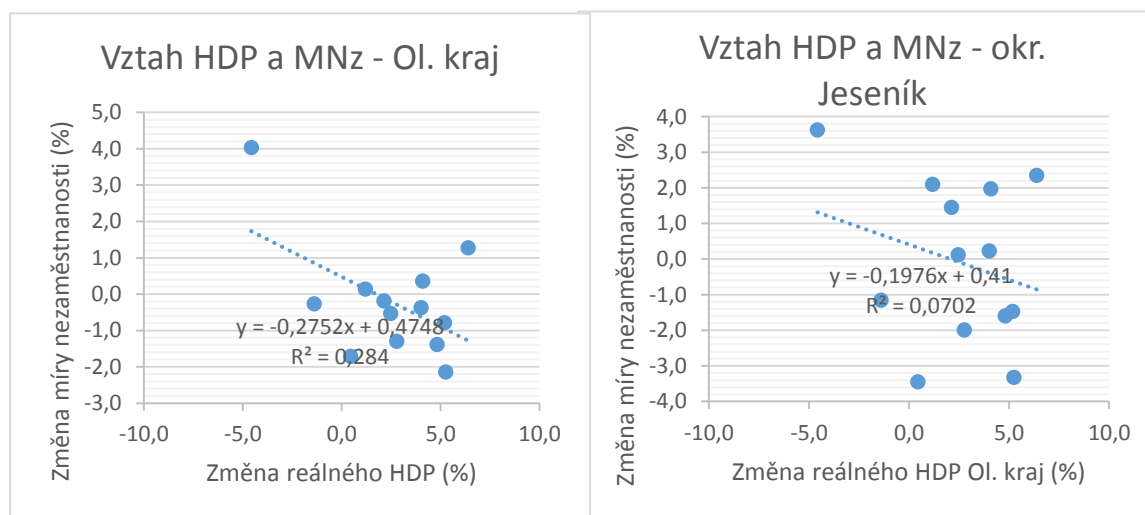
⁸⁸ c. d. NORDHAUS, W., SAMUELSON, P., 2010.

⁸⁹ Eurostat, Real GDP growth rate - 1 year % change [online].

MPSV. Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 [online].

MPSV. Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012 [online].

Ověřování tohoto vztahu na území Olomouckého kraje a okresu Jeseník bylo poněkud složitější. Hrubý domácí produkt je veden pouze za Olomoucký kraj, za okresy se tento ukazatel nesleduje. Navíc je sledován pouze nominální HDP a pro ověření Okunova zákona je zapotřebí reálného HDP. Pro tyto účely jsem využila tzv. deflátoru HDP. Deflátor slouží k očištění nominálního HDP od změn cenové hladiny. Podle definice v Ekonomickém slovníku jsem hodnotu deflátoru vypočítala jako „... *podíl hrubého domácího produktu v běžných cenách a hrubého domácího produktu ve stálých cenách.*“⁹⁰ Přesněji jako podíl ročních přírůstků nominálního a reálného HDP České republiky. Takto vypočtený deflátor HDP jsem potom v jednotlivých letech dosadila do rovnice pro výpočet reálného HDP v Olomouckém kraji.⁹¹ Vypočtené přírůstky reálného HDP jsem následně stejně jako v předchozím případě, porovnávala s přírůstky míry nezaměstnanosti, a to jak v Olomouckém kraji, tak v okrese Jeseník. Výsledný vztah proměnných se ukázal slabší než na území ČR. V Olomouckém kraji vychází korelační koeficient 0,533. V okrese Jeseník se vztah mezi proměnnými ukázal velmi slabým (korelační koeficient 0,265). I přes značné přírůstky reálného HDP v Olomouckém kraji, dosahuje míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník místy i více než dvouprocentního růstu. To může poukazovat na zaostávání okresu Jeseník v míře produktivity. Výsledky jsou zachyceny na následujících grafech.

Graf č. 13 a 14, zdroj: vlastní zpracování (data z Eurostatu, MPSV a ČSÚ⁹²)

⁹⁰ HINDLS, R., HOLMAN, R., HRONOVÁ, S. Ekonomický slovník, 2003, s. 71.

⁹¹ Rovnice pro výpočet deflátoru HDP: $Q = \frac{PQ}{P}$. Q označuje reálný HDP, PQ představuje nominální HDP a P značí deflátor HDP (neboli cenový index) - viz. cit. dílo NORDHAUS, W., SAMUELSON, P., 2010, s. 431.

⁹² Eurostat, Real GDP growth rate - 1 year % change [online].

MPSV. Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 [online].

MPSV. Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012 [online].

ČSÚ. Ukazatele za regionální celky [online].

Dalším teoretickým východiskem je, že produktivita práce a náklady na práci mají vliv na počet zaměstnaných osob. Čím vyšší je produktivita práce na zaměstnance po odečtení výdajů na zaměstnance, tím více zaměstnanců jsou zaměstnavatelé ochotni a schopni zaměstnávat. Toto tvrzení můžeme opět ověřit pouze na území Olomouckého kraje a ČR. Sledovaným obdobím jsou roky 2001-2013. Produktivita práce v makroekonomickém měřítku se obvykle vypočítává jako podíl HDP na pracovníka. Protože jako náklady na práci jsem zvolila průměrnou hrubou měsíční mzdu v podnikatelském sektoru (zaměstnanecký pracovněprávní vztah), HDP jsem přepočítala na množství zaměstnanců (ne celkové zaměstnanosti). Jako způsob ověření jsem opět zvolila regresní analýzu. V Olomouckém kraji se teze nepotvrdila. Vztah mezi produktivitou práce se zde ukázal velmi slabý. Nezaměstnanost zde podléhá značným výkyvům (v okrese Jeseník jsou výkyvy ještě znatelnější). Můžeme proto usuzovat, že produktivita práce zde není určujícím faktorem ovlivňujícím výši zaměstnanosti/nezaměstnanosti. Naproti tomu na území České republiky se vztah mezi proměnnými ukázal poměrně silným ($r = 0,73$). Křivka zaměstnanosti relativně kopíruje vývoj produktivity práce. Není poznamenána takovými výkyvy jako křivka zaměstnanosti v Olomouckém kraji nebo okrese Jeseník.

I když se zdá, že mezi produktivitou práce a zaměstnaností v Olomouckém kraji není přímý vztah, není to úplně pravda. Když se podíváme na absolutní vyjádření produktivity práce v Olomouckém kraji a České republice, vidíme, že Olomoucký kraj značně zaostává za průměrnou produktivitou práce v republice. Vývoj produktivity práce pouze nelze spojovat s neustálými výkyvy zaměstnanosti v okrese, avšak dlouhodobý stav vysoké nezaměstnanosti odpovídá zaostalosti za produktivitou celé republiky. K podobnému závěru bychom mohli dojít, kdybychom porovnávali HDP za Olomoucký kraj s HDP České republiky. Průměrně tvoří HDP vytvořený v Olomouckém kraji necelých 5 % celkového HDP republiky. To ho řadí k těm méně produktivním krajům (viz. tabulka níže). Z dlouhodobého hlediska tedy můžeme říci, že výše HDP, produktivity práce a zaměstnanosti v Olomouckém kraji (i v okrese Jeseník) spolu souvisejí.⁹³

---

⁹³ ODBOR ANALÝZ A STATISTIK MPSV ČR. *Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České republice v letech 1993 – 2013* [online].

ČSÚ. *Ukazatele za regionální celky* [online].

Produktivita práce (HDP na zaměstnance - průměrná hrubá měsíční mzda)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ol. kraj	30104	28401	29803	34971	36489	36919	38348
ČR	37263	38677	41702	45679	46928	49782	53088
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Ol. kraj	39947	41490	45016	45266	43639	43508	
ČR	52839	52267	53764	54794	54188	54481	

Tabulka č. 11, zdroj: vlastní zpracování (data MPSV a ČSÚ⁹⁴)

3.5.3.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Tato kapitola ověřovala poměrně abstraktní teorie působení produktivity práce na míru nezaměstnanosti v okrese Jeseník, Olomouckém kraji a ČR. Okunův zákon se relativně dobře prokázal na území ČR, a Olomouckého kraje. V okrese Jeseník můžeme také pozorovat určitou formu jeho existence, avšak v modifikované podobě. Další zjišťovanou příčinou nezaměstnanosti byla úroveň produktivity práce. Produktivita práce se z dlouhodobého hlediska ukazuje jako významný faktor ovlivňující výši míry nezaměstnanosti.

⁹⁴ ODBOR ANALÝZ A STATISTIK MPSV ČR. Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České republice v letech 1993 – 2013 [online].

ČSÚ. Ukazatele za regionální celky [online].

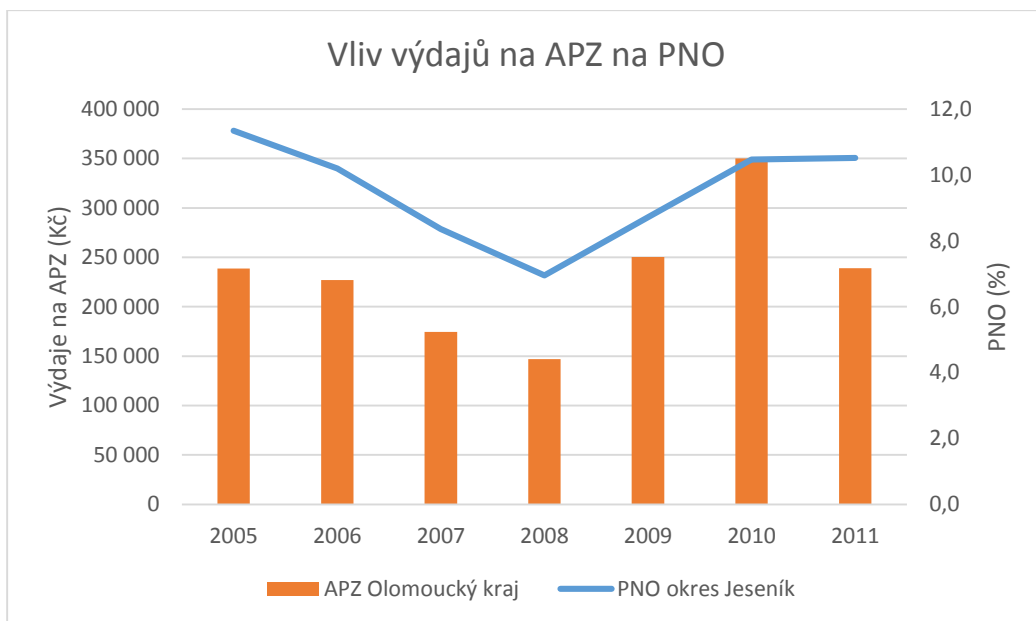
3.6 AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

Stát se snaží zlepšit situaci na trhu práce prostřednictvím aktivní politiky zaměstnanosti. Aktivní politika zaměstnanosti využívá několik nástrojů pro zajištění plné a produktivní zaměstnanosti. Jsou to rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, tvorba společensky účelných pracovních místa (SÚPM), poradenství, příspěvek na zapracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program.⁹⁵ Pro ověření efektivity aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jeseník jsem stanovila dva předpoklady, které budu dále ověřovat: 1. vyšší výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti snižují míru nezaměstnanosti; 2. vyšší výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti se odrážejí v přírůstku volných pracovních míst. Z důvodu zajištění srovnatelnosti a nedostatku starších dat jsem se rozhodla porovnávat podíl nezaměstnaných osob, a to za roky 2005-2013.

Pro ověření prvního bodu hypotézy jsem sestavila kombinovaný graf, který umožňuje sledovat společný vývoj výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti v Olomouckém kraji a podílu nezaměstnaných osob v okrese Jeseník. Do výdajů na APZ započítávám výdaje na veřejně prospěšné práce, rekvalifikace, podporu osob se zdravotním postižením a cílené programy zaměstnanosti. Nezapočítávám zde výdaje na absolventskou praxi, protože rokem 2006 přestala být podporována. Sloupcový graf znázorňuje výši výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) v jednotlivých letech. Spojnicový graf zobrazuje vývoj Podílu nezaměstnaných osob (PNO). Z grafu jasně vyplývá, že při vysokém podílu nezaměstnaných se výdaje na APZ zvyšují a následně dochází k poklesu podílu nezaměstnaných. Vztah mezi danými proměnnými je středně silný ($r = 0,6670$). Významnost tohoto vztahu je trochu slabší, ale pořád můžeme říct, že u 90 % případů tento vztah platí ($p = 0,1$). Můžeme tedy formulovat závěr, že výdaje na APZ pomáhají usměrňovat výši PNO, čímž se první můj předpoklad potvrzuje.

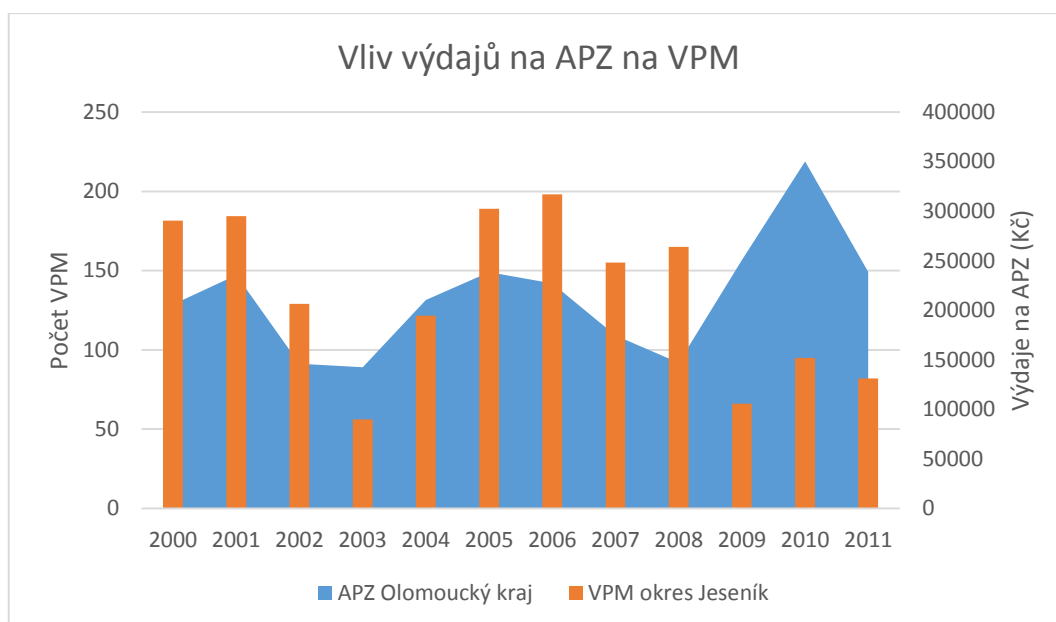
⁹⁵ MPSV. *Aktivní politika zaměstnanosti a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti* [online].

Graf č. 15, zdroj: vlastní zpracování (data z MPSV⁹⁶)

Druhý předpoklad říká, že vyšší výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti se odrážejí v přírůstku volných pracovních míst. Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti jsou opět sledovány za celý Olomoucký kraj. Počet volných pracovních míst je ročním průměrem z měsíčních údajů. Následující graf zobrazuje vztah mezi sledovanými proměnnými. Druhý bod formulované hypotézy se zčásti potvrdil. Kdybychom porovnávali pouze data do světové krize (2008), viděli bychom, že počet volných pracovních míst v okrese Jeseník kopíruje vývoj výdajů na APZ Olomouckého kraje. Vztah mezi těmito proměnnými do roku 2008 vychází poměrně silný ($r = 0,6793$, $p = 0,0442$). Avšak po roce 2008 se i přes silnou podporu zaměstnanosti počet volných pracovních míst nedaří dostatečně navýšit.

⁹⁶ MPSV. Výdaje ÚP na nástroje a opatření APZ do r. 2014 - členění podle krajů [online]. MPSV. Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005.

Graf č. 16, zdroj: vlastní tvorba (data z MPSV⁹⁷)

Zdá se, že celkově výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti plní svou funkci, nyní se podíváme, jak některé složky aktivní politiky plní svůj specifický účel. Nejprve jsem analyzovala výdaje na podporu osob se zdravotním postižením (OZP). Ministerstvo práce a sociálních věcí přispívá zaměstnavatelům, kteří zaměstnávají více než 50 % OZP na část mzdových nákladů. Při porovnání výdajů s množstvím míst vyhrazených pro OZP v jednotlivých letech jsem zjistila, že tyto výdaje nejsou příliš efektivní. Pracovních míst pro OZP je málo. Podmínky pro vyplácení tohoto příspěvku jsou pro zaměstnavatele příliš náročné a nepředstavují pro ně dostatečnou motivaci k zaměstnávání OZP. Výdaje na společensky účelná místa zahrnují nejen příspěvky na zřízení těchto míst, ale také příspěvky na mzdové náklady a to po dobu až 12 měsíců. Vývoj nově zřízených SÚPM tedy není plně v souladu s výdaji na ně vynaloženými. Značná část výdajů jde na veřejně prospěšné práce. Tyto pracovní příležitosti mají časově omezený charakter, ale jistě jsou významnou složkou aktivní politiky zaměstnanosti, neboť jsou přednostně poskytovány uchazečům o zaměstnání, kteří jsou evidováni na ÚP déle než 5 měsíců a pomáhají tak zabraňovat dlouhodobé nezaměstnanosti.⁹⁸

Aktivní politika zaměstnanosti má jistě pozitivní vliv na výši nezaměstnanosti v regionech ohrožených nezaměstnaností. Jedná se však spíše o stabilizující prvek. Sebevětší podpora daných regionů stále nezajišťuje zlepšení jejich situace. Stačí jen

⁹⁷ MPSV. Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 [online].

MPSV. Výdaje ÚP na nástroje a opatření APZ do r. 2014 - členění podle krajů [online].

⁹⁸ MPSV. Výdaje ÚP na nástroje a opatření APZ do r. 2014 - členění podle krajů [online].

porovnat pořadí jednotlivých okresů z hlediska nejvyšší míry nezaměstnanosti. V daném setřídění se okres Jeseník vyskytuje od roku 1996, kde již v té době zaujímá 7. místo. Před ním jsou okresy Teplice, Děčín, Chomutov, Karviná, Louny a s nejvyšší mírou nezaměstnanosti okres Most. V roce 2013 byl okres Jeseník okresem s 6. nejvyšším podílem nezaměstnaných osob. Výrazný pokles nezaměstnanosti zaznamenal pouze okres Teplice a o něco lépe je na tom také okres Louny. Zbytek okresů si stále drží místo v první desítce.⁹⁹

3.6.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Aktivní politika zaměstnanosti pomáhá stabilizovat míru nezaměstnanosti v ohrožených regionech a tedy i v okresu Jeseník. Není to ale tak významný prvek, aby pomohl k dlouhodobému snížení míry nezaměstnanosti.

---

⁹⁹ MPSV – ODBOR TRHU PRÁCE. *Statistická ročenka trhu práce v ČR 1996*. Praha: MPSV, 1997.
MPSV – ODBOR TRHU PRÁCE. *Statistická ročenka trhu práce v ČR 2013* [online], str. 39.

3.7 VSTUP DO EVROPSKÉ UNIE

Rok 2004 byl pro Českou republiku významným milníkem. Po osmi letech projednávání se připojila k Evropské unii. Očekávání od vstupu do EU byla různá. Zaznívaly zde skeptické i pozitivní názory. V roce 2004 dosáhla míra nezaměstnanosti v ČR a zároveň v okrese Jeseník svého maxima. V následujících letech začala klesat. Přistoupili jsme k Evropské unii, tím se nám otevřely zahraniční trhy, zjednodušil se přístup k zahraničním investorům, byl umožněn volný pohyb pracovních sil. Významnou pomoc představují finanční prostředky čerpané z rozpočtu EU. Česká republika je od počátku svého členství čistým příjemcem prostředků z rozpočtu EU a výše těchto čistých příjmů stále roste. Od roku 2004 do roku 2013 vyčerpala ČR z rozpočtu EU 333 mld. Kč. Cílem těchto finančních „injekcí“ je zajistit srovnatelnou hospodářskou a sociální úroveň a podporovat soudržnost členských zemí. Kam finanční prostředky poputují, určují společné politiky EU. Těch je hned několik, pro rozvoj zaměstnanosti je důležitá především společná sociální politika, společná průmyslová politika, společná zemědělská politika a regionální a kohezní politika. Prostředky proudí do různých oblastí prostřednictvím strukturálních, investičních a ostatních fondů. Ty nejdůležitější fondy jsou: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) a další.¹⁰⁰

Evropská unie se dlouhodobě potýká s problémem vysoké nezaměstnanosti. Nezaměstnanost je ve členských zemích EU vyšší než v jiných rozvinutých zemích, proto přikládá velký důraz na její řešení. Důležité je zejména soustředit se na snížení dlouhodobé nezaměstnanosti, která tvoří značnou část celkové nezaměstnanosti EU. Prostředky ze strukturálních fondů mají na výši zaměstnanosti dopady projevující se v krátkém i dlouhém období. Z krátkodobého hlediska realizace různých projektů poskytuje pracovní příležitosti pro určitý počet pracovníků. Tento efekt je však pomíjivý. Hlavním cílem jsou dlouhodobé efekty. Mělo by být dosaženo zlepšení hospodářství na dlouhodobě udržitelné úrovni. Nejvýznamnějším fondem poskytujícím prostředky na podporu zaměstnanosti je Evropský fond regionálního rozvoje. V zaostalých regionech investuje do vytvoření a udržení stálých pracovních míst. Dále jsou jeho prostředky určeny na rozvoj infrastruktury a podporu malých a středních podniků. Evropský sociální fond je zaměřen přímo na podporu zaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů. Prostředky z něj plynou např. na tvorbu společensky účelných

---

¹⁰⁰ CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J. *Evropská integrace – Evropská Unie*. Praha: Oeconomica, 2004.

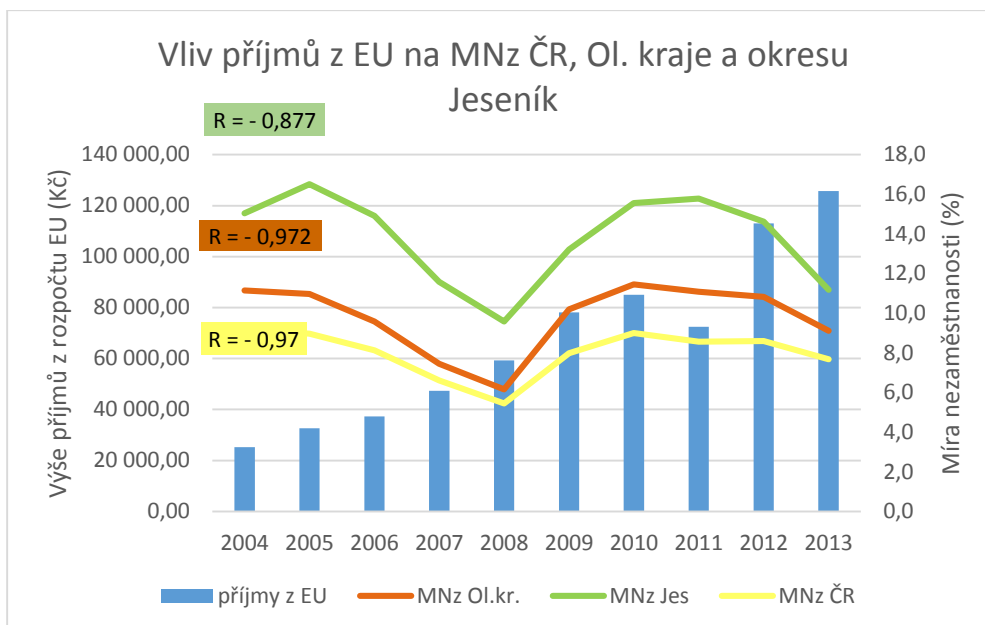
pracovních míst, veřejně prospěšné práce, rekvalifikace atd. Snaží se pomoci také skupinám, které jsou nejvíce ohroženy nezaměstnaností (OZP, absolventi, mladiství). Mnoho prostředků plyne přímo do vzdělávacího systému, aby byl zajištěn jeho soulad s požadavky trhu, a podporuje také výzkumné činnosti, které jsou pro růst ekonomiky nepostradatelné.¹⁰¹

Vývoj míry nezaměstnanosti jsme již měli možnost vidět výše. Nyní však srovnám vývoj míry nezaměstnanosti s vývojem množství finančních příjmů z rozpočtu EU. Údaje o příjmech z rozpočtu jsou uváděny za celou Českou republiku a data jsou získána z webu Ministerstva financí České republiky. Míru nezaměstnanosti uvedu za okres Jeseník, Olomoucký kraj a Českou republiku. Z grafu vyplývá, že po vstupu ČR do EU se míra nezaměstnanosti vyvíjela pozitivně, jako jednu z příčin tohoto vývoje můžeme považovat právě příjmy plynoucí do českého hospodářství z rozpočtu EU. Korelační koeficienty u vývojových křivek jednotlivých měr nezaměstnanosti ukazují sílu vztahu mezi příjmy z rozpočtu EU a danými mírami nezaměstnanosti mezi lety 2004 a 2008. Tyto vztahy se ukázaly jako velmi silné a významné ($p = 0,05$ a nižší). Záporné znaménko značí nepřímou úměru, tedy s růstem příjmů klesá míra nezaměstnanosti. U okresu Jeseník můžeme pozorovat mírně slabší korelační vztah, je to však způsobeno větší nestabilitou okresu a jeho prudšími reakcemi na změny. V roce 2008 však došlo ke zvratu. Světová hospodářská krize otřásla celou ekonomikou, zasáhla ji recese a míra nezaměstnanosti se i přes příjmy z evropských fondů rapidně zvýšila. Vztah mezi proměnnými po roce 2008 se statisticky příliš neprojevil. Teprve v roce 2012 a 2013 po značném zvýšení množství čerpaných finančních prostředků, se míra nezaměstnanosti začala opět snižovat. Následující léta ukáží, zda nám členství v EU opravdu přináší pozitivní výsledky. Teprve až se začnou plně projevovat dlouhodobé efekty evropské podpory, poznáme, zda tohle přerozdělování finančních prostředků evropských zemí mělo význam. Zatím můžeme pozorovat pouze okamžité krátkodobé efekty.¹⁰²

---

¹⁰¹ c. d. CIHELKOVÁ, 2004.

¹⁰² MF CR. *Pozice ČR vůči rozpočtu EU* [online].

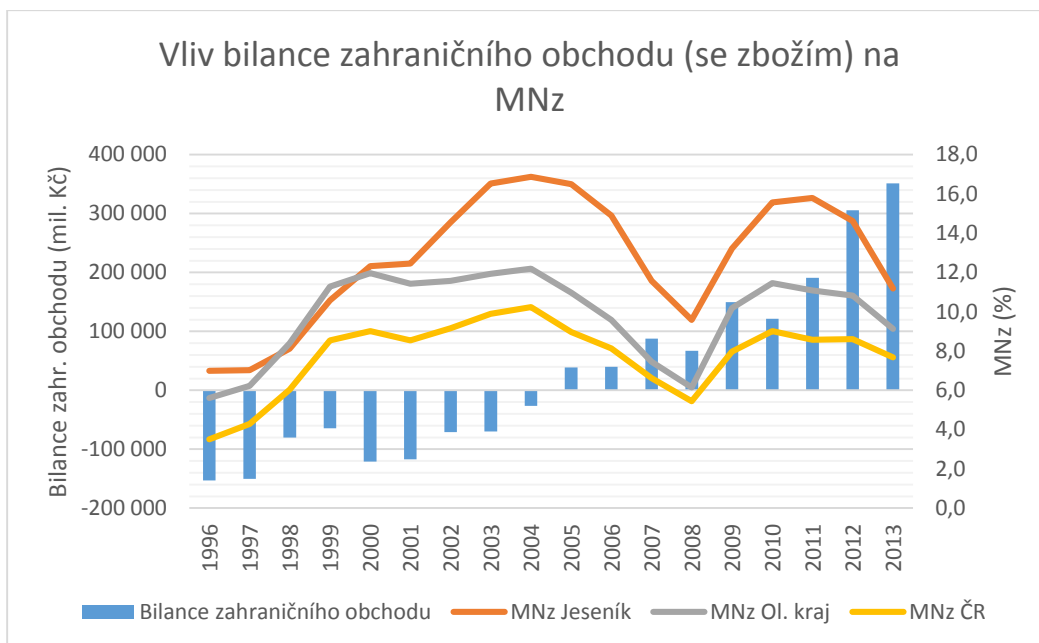
Graf č. 17, zdroj: vlastní zpracování (data z MFCR, MPSV¹⁰³)

Pravděpodobně důležitějším faktorem než příspěvky z rozpočtu EU je vývoj zahraničního obchodu. Díky volnému trhu Evropské unie dostaly české firmy po vstupu ČR do EU možnost bez větších problémů vyvážet své výstupy do členských zemí EU. Na následujícím grafu můžeme vidět, že přelom roku 2004 a 2005 byl pro podobu bilance zahraničního obchodu opravdu významným. Ze záporného salda se dostala do kladných hodnot a tam již zůstala. Přebytek exportu se nadále zvyšuje a zdá se, že to byl jeden z důvodů klesající míry nezaměstnanosti mezi lety 2004 a 2008. V období krize, tj. mezi lety 2008 a 2010 se růst exportu pozastavil a míra nezaměstnanosti začala narůstat. Následující roky 2011 až 2013 již můžeme pozorovat nárůst exportu a spolu s ním pokles míry nezaměstnanosti (v okrese Jeseník až od roku 2012).¹⁰⁴

¹⁰³ MFCR. *Pozice ČR vůči rozpočtu EU* [online].

MPSV. *Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005* [online].

¹⁰⁴ ČSÚ. *Zahraniční obchod se zbožím (přeshraniční pojetí)* [online].

Graf č. 18, zdroj: vlastní zpracování (data z ČSÚ a MPSV¹⁰⁵)

Významnost členských států EU jako partnerů pro zahraniční obchod ČR dokládají data o teritoriálním členění zahraničního obchodu z Českého statistického úřadu. V roce 2005 představoval vývoz do EU 86 % z celkového vývozu, v roce 2013 to bylo 81 % vývozu. Podíl dovozu je o něco menší, ale stále významný. V roce 2005 činil 71 % z celkového dovozu a 65 % v roce 2013.¹⁰⁶

3.7.1 DÍLČÍ ZÁVĚR:

Vstup České republiky do Evropské unie podpořil pokles nezaměstnanosti v letech 2004 – 2008. České firmy začaly více exportovat, a to právě do členských zemí EU. V důsledku toho klesala míra nezaměstnanosti. Ke snižování míry nezaměstnanosti přispívají také peněžní prostředky z rozpočtu EU plynoucí do ČR. Pozitivní ekonomický vývoj narušila světová finanční krize.

¹⁰⁵ ČSÚ. Zahraniční obchod se zbožím (přeshraniční pojetí) [online].

MPSV. Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 [online].

MPSV. Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012 [online].

¹⁰⁶ ČSÚ. Zahraniční obchod se zbožím v teritoriálním členění (přeshraniční pojetí) [online].

4 ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zabývala analýzou nezaměstnanosti v okrese Jeseník mezi lety 1990-2013. Nejpodstatnějším zdrojem dat bylo Sčítání lidu, domů a bytů, Český statistický úřad a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Nejprve jsem charakterizovala okres Jeseník ze správního, hospodářského a geografického hlediska. Poté jsem podrobně analyzovala trh práce z nabídkové i poptávkové strany. Ověřovala jsem praktické využití v úvodu zmíněných teorií a nakonec jsem analyzovala vliv aktivní politiky zaměstnanosti a vstupu ČR do EU na míru nezaměstnanosti. Podstatná data jsem porovnávala s ostatními okresy Olomouckého kraje (míru nezaměstnanosti i s vybranými státy světa). Identifikovala jsem příčiny vysoké míry nezaměstnanosti v okrese Jeseník a některé její dopady.

Okres Jeseník byl znovu založen teprve 1. 1. 1996, data starší jeho založení jsou proto obtížně dohledatelná. Z období před jeho vznikem jsem měla k dispozici pouze data ze Sčítání lidu, domů a bytů 1991. Pro doplnění informací a vytvoření uceleného obrazu o ekonomických procesech ovlivňujících míru nezaměstnanosti jsem věnovala jednu kapitolu charakterizování ekonomické situace v ČR od roku 1990.

Okres Jeseník se dlouhodobě potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti. Již v roce 1996 byl 7. okresem v pořadí s nejvyšší mírou nezaměstnanosti, v té době však nebyly rozdíly mezi měrami nezaměstnanosti jednotlivých okresů tak velké. Teprve od roku 2002 se okres Jeseník začíná svou měrou nezaměstnanosti více vzdalovat od průměru. A v této pozici zůstává až do současnosti.

Z analýzy vyplývá několik slabých stránek okresu, které nezaměstnanost podporují. Okres Jeseník se rozkládá při hranicích s Polskem a z druhé strany jej obklopují pohoří. Je zde proto ztížená dopravní dostupnost a navíc nedostatečně rozvinutá silniční síť vyšších tříd. Situaci v odlehlých příhraničních oblastech jako je Javornicko a Vidnavsko neulehčuje ani nízká dopravní obslužnost prostřednictvím hromadné dopravy. Okres je tak poměrně odloučen od velkých ekonomických center republiky.

Další slabou stránkou okresu Jeseník je nedostatečná hospodářská diverzifikace a slabá průmyslová základna. Převažují zde nestabilní odvětví hospodářství (stavebnictví, cestovní ruch, zemědělství), která jsou charakteristická kolísáním poptávky po práci během roku a jsou náchylná na změny v ekonomickém prostředí (krize). I přes podporu státu se zde nedaří nalákat mnoho velkých investorů. Je zde rozvinuto hlavně drobné podnikání. V okrese je potřeba podpořit existenci stabilnějších

odvětví, jako je například zpracovatelský průmysl, který pro svou činnost potřebuje obvykle velké množství pracovních sil. Podíl zpracovatelského průmyslu na celkovém hospodářství však stagnuje. Nedaří se zde nalákat více investorů, kteří by poskytli stabilní pracovní místa. Maloobchod a velkoobchod je sice stabilním odvětvím a jeho podíl se v okrese zvyšuje, nemá však tak vysokou potřebu pracovních sil, aby pomohl okresu snížit míru nezaměstnanosti, musel by být mnohem více rozšířen.

Teoretická východiska se kvůli nedostatku dat ne vždy dají zjišťovat přímo na území okresu, často jsou proto zjišťována zprostředkovaně přes území Olomouckého kraje. Určujícím faktorem způsobujícím výkyvy v míře nezaměstnanosti se ukázal především hospodářský cyklus. Kvůli nedostatku stabilních podniků a hospodářských odvětví se tyto výkyvy projevují v okrese Jeseník výrazněji, než v ostatních sledovaných územích. Na dlouhodobou výši míry nezaměstnanosti v okrese Jeseník má vliv nízká produktivita práce.

V okrese se můžeme setkat se všemi třemi druhy nezaměstnanosti: frikční, strukturální a cyklická. Přibývá počet dlouhodobě nezaměstnaných. V důsledku malého počtu pracovních příležitostí se okres Jeseník potýká s odlivem obyvatelstva, a to zejména mladších ročníků. Dochází tak ke stárnutí obyvatelstva a snížení mobility pracovních sil. Nesoulad mezi poptávkou po práci a nabídkou práce se projevuje nízkým počtem specializovaného vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a převísem nabídky práce v kategorii uchazečů o zaměstnání s nízkým vzděláním nad volnými pracovními místy s těmito požadavky.

Ukázalo se, že vysoká nezaměstnanost má značný vliv na snižování životní úrovně obyvatel. Druhým testovaným dopadem nezaměstnanosti byl dopad na státní rozpočet. Přestože z logiky věcí vyplývá, že s vysokou nezaměstnaností se zvyšují sociální výdaje a snižují se příjmy z daní fyzických osob, na rozpočtu Olomouckého kraje tyto procesy patrně nejsou.

Aktivní politika zaměstnanosti se ukázala jako významný stabilizační prvek nezaměstnanosti. V dlouhodobém horizontu však není patrné, že by dávala impulsy k trvalému zlepšení situace. Vstup ČR do EU zpočátku vypadal velmi slibně. Začaly k nám plynout významné částky z evropského rozpočtu. Vstup na jednotný vnitřní trh podpořil export českých firem, který pozitivně zapůsobil i na míru nezaměstnanosti. Po propuknutí světové finanční krize se růst ekonomiky pozastavil a zpomalil. Důsledkem bylo zvýšení míry nezaměstnanosti, které bylo v okrese Jeseník rapidnější, než v ostatních sledovaných územích. Dopady světové krize nebyly ještě zcela překonány.

5 SUMMARY

The aim of this thesis was to analyze the development of unemployment in the Jeseník district between 1990 and 2013. In the introduction I focused on the theoretical approaches to unemployment and then I verified its validity on the area of the Jeseník district. I mentioned territorial, demographic and economic characteristics of the district and I described in detail the labour market in the Jeseník district and monitored its changes during the period. I characterized the suppliers of labour services from several aspects, for example the education, the length of their registration at the Employment Office, the sector of economic in which they operate etc. The profile of the demands of labour services includes assorted classifications of economical entities and vacancies. Conclusions arised from the characteristics of the labour market and the area, in which the Jeseník district is located, helped to identify some of the causes and effects of high unemployment. Other causes and effects of unemployment I examined through the application of the theories to the environment of the district. The part of the analysis is the comparison of some importing data with districts in the Olomoucký kraj and the Czech Republic. This comparison illustrates the position of the Jeseník district in the Czech Republic in terms of unemployment and helps to discover some of the other causes of unemployment. The complete overview of unemployment in the Jeseník district is complemented by a comparison of the unemployment rate with selected countries. I also dealt with the impacts of joining of the Czech Republic the European Union. The considerable attention is also given to the effects of the global financial crisis in 2008. I also monitored the effectiveness of the active employment policies and the labor mobility. The thesis gives the complex overview of unemployment in the Jeseník district in relatively long period. Some findings arising from it would deserve deeper examination.

6 SEZNAM LITERATURY – BIBLIOGRAFIE

- BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: SLON, 2003. ISBN 80-86429-16-4.
- CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J. *Evropská integrace – Evropská Unie*. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0854-0.
- DIRECTORATE-GENERAL FOR EMPLOYMENT, SOCIAL AFFAIRS AND EQUAL OPPORTUNITIES. *Employee representatives in an enlarged Europe. Volume 1. Luxembourg: European Communities*. 2008. ISBN 978-92-79-08928-2.
- HINDLS, R., HOLMAN, R., HRONOVÁ, S. *Ekonomický slovník*. Praha: C. H. Beck. 2003, s. 71. ISBN 80-7179-819-3.
- HUČKA, M. Problémy ekonomické reformy v ostravské aglomeraci. *Ekonomika oblastí*. Ostrava: VÚROM – VÚOP, 1991. č. 35, s. 5-16. ISSN 02319675.
- JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava. 2009, str. 112. ISBN 978-80-248-2065-1.
- KAŇÁKOVÁ, Z., ZUBÍK, M. Vybrané sociologické problémy zaměstnanosti. *Ekonomika oblastí*. Ostrava: VÚROM – VÚOP, 1991. č. 34, s. 27-34. ISSN 02319675.
- MPSV – ODBOR TRHU PRÁCE. *Statistická ročenka trhu práce v ČR 1996*. Praha: MPSV, 1997.
- ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA ČSÚ. *Nový okres Jeseník v datech sčítání lidu 1991*. Praha, 1995
- OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA PROSTĚJOV. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Prostějov, 1992
- OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA V OLOMOUCI. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Olomouc, 1992
- OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA V PŘEROVĚ. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Přerov, 1992
- OKRESNÍ STATISTICKÁ SPRÁVA V ŠUMPERKU. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Šumperk, 1992
- SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. *Ekonomie*. Praha: NS Svoboda, 2010. ISBN 80-205-0590-3.
- VÚPSV. *Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990 – 2013*. Praha: VÚPSV, 2014. ISBN 978-80-7416-147-6.

7 INTERNETOVÉ ZDROJE

- BORUTA, T., NOVÁK D., RUMPEL, P. *Analýza příčin regionálních disparit v modelovém regionu Jesenícko v kontextu teorie regionálního marketingu* [online]. 2009. cit. 2015-04-18. ISBN 978-80-7368-453-2. Dostupné z http://img.mestskymarketing.cz/imgs/files/Publikace/analyza_pricin_regionalnich_disparit_jesenicko.pdf
- ČSÚ. *Domácnosti podle vztahu příjmu k život. minimu a postavení osoby v čele domácnosti* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=ZUR0030UU&kapitola_id=14&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&cas_2_28=2010
- ČSÚ. *Ekonomická aktivita obyvatelstva* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <https://www.czso.cz/documents/10180/20567427/10413513k4.pdf/4f80bd35-be57-486b-81fd-9a5ce6f450db?version=1.0>
- ČSÚ. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců (2005-2013)* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=ORG5022PU_OK&vo=null
- ČSÚ. *Ekonomicky aktivní podle pohlaví, věkových skupin a odvětví ekonomické činnosti - okres Jeseník* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z https://www.czso.cz/csu/xm/ekonomicky_aktivni_podle_pohlavi_vekovych_skupin_a_odvetvi_ekonomicke_cinnosti_okres_jesenik
- ČSÚ. *Charakteristika okresu Jeseník* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_jesenik
- ČSÚ. *Metodické poznámky* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z [http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/5E00357CD5/\\$File/137706m.pdf](http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/5E00357CD5/$File/137706m.pdf)
- ČSÚ. *Metodika počtu cizinců* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>
- ČSÚ. *Občané Slovenska evidovaní na úřadech práce v krajích a okresech* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z https://www.czso.cz/documents/11292/27323903/c03R328_2011.pdf/390f0146-635c-43e6-a496-12b3ffeee180?version=1.0

ČSÚ. *Obyvatelstvo podle národnosti a podle nejvyššího ukončeného vzdělání, ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti a podle pohlaví* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z https://www.czso.cz/staticke/data/2000013/OKRESY/Jesenik/SPOK154_40771.pdf

ČSÚ. *Odvětvové klasifikace ekonomických činností* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <https://www.czso.cz/documents/10180/23174485/tab1.pdf/0f645c50-ee77-4fec-b8e7-50d392b6e7ec?version=1.0>

ČSÚ. *Olomoucký kraj 2011* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <https://www.czso.cz/csu/sldb/domov>

ČSÚ. *Osoby pracující na vlastní účet* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z https://www.czso.cz/csu/czso/31_osoby_pracujici_na_vlastni_ucet_cz_icse

ČSÚ. *Počet uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob v okresech vybraného kraje - Olomoucký kraj* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=TPR6010PU_OK1.7&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0&cas_3_9=20131231&aktualizuj=Aktualizovat

ČSÚ. *SLDB 2001 – Okresy Olomouckého kraje* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z https://www.czso.cz/csu/xm/sldb_2001_okresy_olomouckeho_kraje

ČSÚ. *Ukazatele za regionální celky* [online]. cit. 2015-04-12 Dostupný z <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Ukazatele%20za%20region%E1ln%ED%20celky&mypriznak=RB&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>

ČSÚ. *Území-struktura druhů pozemků* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=RSO5012PU_OK&vo=null

ČSÚ. *Vyjíždějící do zaměstnání a škol podle cíle dojížděky v obcích okresu* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=OB035_OK.55&kapitola_id=90&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0

ČSÚ. *Vyjíždějící do zaměstnání a škol podle cíle dojížděky v obcích okresu* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=OB035_OK.55&kapitola_id=90&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0

ČSÚ. *Vznik a zánik ekonomických subjektů podle odvětví (OKEČ)* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?potvrd=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_2_80=CZ0711&childsel0=3&childsel0=3&cislotab=ORG9131UC&vo=null&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

ČSÚ. *Zahraniční obchod se zbožím (přeshraniční pojetí)* [online]. cit. 2015-04-18. Dostupný z https://www.czso.cz/csu/czso/vzoph_cr

ČSÚ. *Zahraniční obchod se zbožím v teritoriálním členění (přeshraniční pojetí)* [online]. cit. 2015-04-18. Dostupný z https://www.czso.cz/csu/czso/vzoph_cr

ČSÚ. *Základní charakteristika okresů* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=RSO5022PU_OK&vo=tabulka

ČSÚ. *Základní charakteristika okresů* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=RSO5022PU_OK&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&cas_2_101=20051231

ČSÚ. *Zaměstnaní cizinci v ČR* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=743&potvrd=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cislotab=PRA5062PU_OK&cas_1_105=20041231&vo=null&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

ČSÚ. *Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání v oblastech, krajích a okresech 1995-2011 (stav k 31. 12.)* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <https://www.czso.cz/documents/11292/23225698/c05r07.pdf/29733d02-ed56-49a8-bf5f-b5ff3979bf34?version=1.0>

ENTERPRICE PLC & VŠP. *Strategický plán rozvoje města Jeseníku* [online]. 2012. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://jesenik.org/storage/mrozek/download/201406260813_sp-2012-hlavni.pdf

EUROSTAT. *Real GDP growth rate - 1 year % change* [online]. cit. 2015-04-18. Dostupný z <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsna10&plugin=1>

EVROPSKÁ DATABANKA. *Firmy Jeseník* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://www.edb.cz/List.aspx?L=CZ&Region=JE&Popis=firmy-Jesenik>

HANZLÍK, L. – ÚP V JESENÍKU. *Statistický zpravodaj* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/jesenik/statistiky/zpravodaj/z122005.pdf>

KURZY.CZ. *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2015* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>

MĚSTO JESENÍK. *Informace pro investory* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://www.jesenik.org/podnikatel/49759-informace-pro-investory.html>

MĚSTO JESENÍK. *O městě* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://www.jesenik.org/obcan/37935-o-meste.html>

MFCR – ODBOR FINANČNÍ POLITIKA. *Makroekonomická predikce České republiky* [online]. 2014. cit. 2015-04-12. Dostupné z http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-ekonomicka-predikce_2014-Q2_Makroekonomicka-predikce-komplet-ke-stazeni.pdf

MFCR – ODBOR FINANČNÍ POLITIKA. *Makroekonomická predikce České republiky* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/makroekonomicka-predikce/2007/makroekonomicka-predikce-rijen-2007-8032>

MFCR. *Pozice ČR vůči rozpočtu EU* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/pozice-cr-vuci-rozpoctu-eu>

MPSV – ODBOR TRHU PRÁCE. *Statistická ročenka trhu práce v ČR 2013* [online]. cit. 2015-04-12. Praha: MPSV, 2014, str. 39. ISBN 978-80-7421-073-0. Dostupné z http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro/statisticka_rocenka_trhu_prace_v_cr_v_roce_2013.pdf

MPSV – TISKOVÉ ODDĚLENÍ. *MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>

MPSV. *Aktivní politika zaměstnanosti a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupné z <https://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>

MPSV. *Měsíční statistický zpravodaj* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/kop/jesenik/statistiky/zpravodaj>

MPSV. *Nabídka a poptávka na trhu práce* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/trh>

MPSV. *Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem?stat=2000000000053&obdobi=F&rok=2008&uze mi=142000&send=send&piref37_240429_37_240428_240428.pohled=1&piref37_240429_37_240428_240428.xslselect=pocet_vm&piref37_240429_37_240428_240428.xslorder=0&piref37_240429_37_240428_240428.usr1=0

MPSV. *Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady

MPSV. *Pracovat se vyplatí* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupné z
<http://www.mpsv.cz/cs/1732>

MPSV. *Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 do roku 2012* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady

MPSV. *Regionální statistika ceny práce - Olomoucký kraj* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydelky/olo>

MPSV. *Statistiky nezaměstnanosti* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z
https://portal.mpsv.cz/sz/download/?piref37_264786_37_264785_264785.next_page=/download.do&piref37_264786_37_264785_264785.typstnez=1&piref37_264786_37_264785_264785.typstnezct=1#ukaz

MPSV. *Výdaje ÚP na nástroje a opatření APZ do r. 2014 - členění podle krajů* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupné z <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydaje>

MPSV. *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

ODBOR ANALÝZ A STATISTIK MPSV ČR. *Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České republice v letech 1993 – 2013* [online]. MPSV ČR: 2014. ISBN 978-80-7421-078-5. cit. 2015-04-12. Dostupné z
http://www.mpsv.cz/files/clanky/19159/Brozura_2013_CJ.pdf

ODBOR ANALÝZ A STATISTIK MPSV ČR. *Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České republice v letech 1993 – 2013* [online]. MPSV ČR: 2014. ISBN 978-80-7421-078-5. cit. 2015-04-12. Dostupné z
http://www.mpsv.cz/files/clanky/19159/Brozura_2013_CJ.pdf

OECD. *Harmonised unemployment rate (HUR)* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupný z
<https://data.oecd.org/unemp/harmonised-unemployment-rate-hur.htm#indicator-chart>

ROZPOČET OBCE. *Olomoucký kraj* [online]. cit. 2015-04-12. Dostupné z
<http://www.rozpocetobce.cz/souhrne-rozpocety/olomoucky-kraj?rok=2001#rok>

8 SEZNAM ZKRATEK

APZ – aktivní politika zaměstnanosti

ČSÚ – Český statistický úřad

HMNz – harmonizovaná míra nezaměstnanosti

MFCR – Ministerstvo financí České republiky

MNz – míra nezaměstnanosti

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

PNO – podíl nezaměstnaných osob

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

SÚPM – společensky účelná pracovní místa

UCHZ – uchazeči o zaměstnání

VPM – volná pracovní místa

9 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Graf č. 1 – Složení obyvatelstva v okrese Jeseník podle nejvyššího dosaženého vzdělání v roce 2011 (%)	17
Tabulka č. 1 – Vybrané výsledky z SLDB v letech 1991 a 2011	19
Tabulka č. 2 – Změny ve složení ekonomicky aktivních obyvatel podle odvětví	21
Graf č. 2 – Uchazeči pobírající a nepobírající podporu k 31. 12.	24
Graf č. 3 – Počet zaměstnaných cizinců v okrese Jeseník	27
Tabulka č. 3 – Cizinci evidovaní na úřadech práce v okrese Jeseník	28
Graf č. 4 – Počet ekon. subjektů podle počtu zaměstnanců	30
Tabulka č. 4 – Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel	31
Tabulka č. 5 – Zaniklé subjekty (okres Jeseník)	32
Tabulka č. 6 – Největší zaměstnavatelé v okrese Jeseník	33
Graf č. 5 – Závislost počtu VPM na nezaměstnanosti v okrese Jeseník	34
Tabulka č. 7 – Uchazeči na jedno pracovní místo v okrese Jeseník k 31. 12.	35
Tabulka č. 8 – Srovnání uchazečů na jedno VPM k 31. 12.	36
Graf č. 6 – Vývoj míry nezaměstnanosti	39
Graf č. 7 – HMNz + MNz Jeseník	43
Graf č. 8 – Inflace a změna nominálních hrubých mezd	44
Graf č. 9 – Podíl nezaměstnaných osob	45
Tabulka č. 9 – Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva vyjíždějícího do zaměstnání v okrese Jeseník	46
Tabulka č. 10 – Průměrné příjmy domácností	51
Graf č. 10 – Vliv MNz na rozpočet Olomouckého kraje	53
Graf č. 11 – Vztah mezi nezaměstnaností a HDP	56
Graf č. 12 – Vztah HDP MNz – ČR	57
Graf č. 13 – Vztah HDP a MNz – Ol. kraj	58
Graf č. 14 – Vztah HDP a MNz – okr. Jeseník	58
Tabulka č. 11 – Produktivita práce	60
Graf č. 15 – Vliv výdajů na APZ na PNO	62
Graf č. 16 – Vliv výdajů na APZ na VPM	63
Graf č. 17 – Vliv příjmů z EU na MNz ČR, Ol. kraje a okresu Jeseník	67
Graf č. 18 – Vliv bilance zahraničního obchodu (se zbožím) na MNz	68

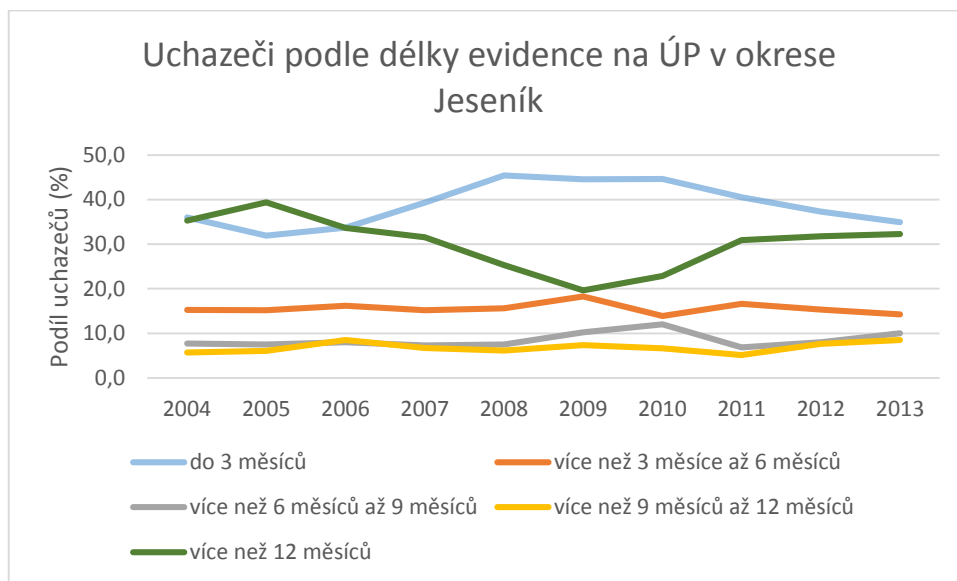

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Uchazeči podle délky evidence na ÚP v okrese Jeseník	81
Příloha č. 2 – Dlouhodobá nezaměstnanost v okresech Ol. kraje	81
Příloha č. 3 – Počet uchazečů o zaměstnání v okresech Olomouckého kraje	82
Příloha č. 4 – Setřídění okresů ČR podle podílu nezaměstnaných osob (PNO)	83

11 PŘÍLOHY

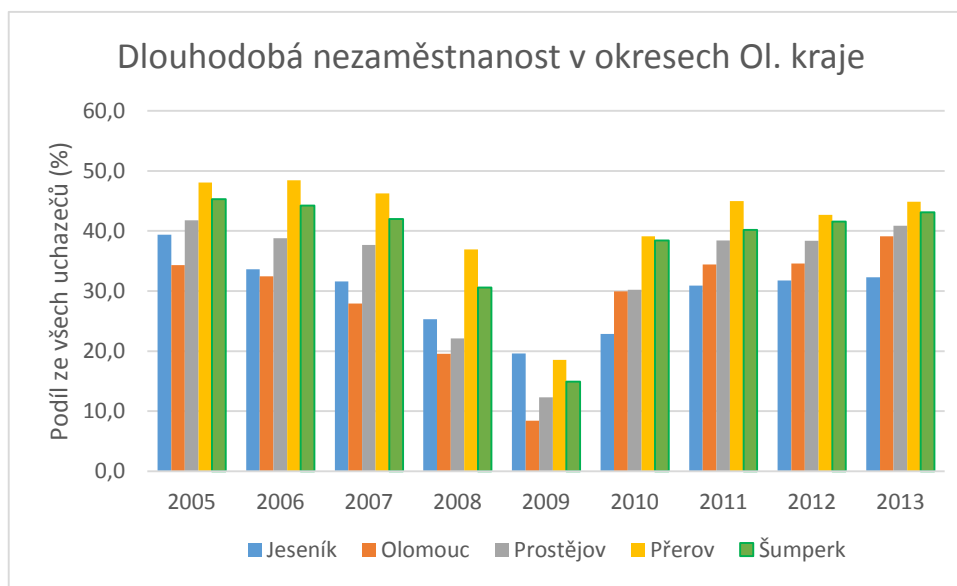
Příloha č. 1:

Zdroj: HANZLÍK, L. – ÚP V JESENÍKU. Statistický zpravodaj [online]

ČSÚ. Počet uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob v okresech vybraného kraje - Olomoucký kraj [online].

Příloha č.
2

Zdroj: HANZLÍK, L. – ÚP V JESENÍKU. Statistický zpravodaj [online]

ČSÚ. Počet uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob v okresech vybraného kraje - Olomoucký kraj [online].

Příloha č. 3

Počet uchazečů o zaměstnání v okresech Olomouckého kraje													
	Počet UoZ							Počet UoZ					
	JE	OL	PV	PR	SU	OC kraj		JE	OL	PV	PR	SU	OC kraj
I-05	4 242	13 458	6048	9571	8 604	41 923	I-10	3 893	14 743	6 436	9451	9 643	44 166
II-05	4 264	13 307	5949	9544	8 510	41 574	II-10	4 005	14 966	6 519	9 604	9 769	44 863
III-05	4 222	12 865	5741	9260	8 445	40 533	III-10	3 907	14 271	6 255	9 332	9 498	43 263
IV-05	3 821	11 954	5317	8663	8 049	37 804	IV-10	3 335	13 106	5 901	8 663	8 582	39 587
V-05	3 482	11 368	4985	8401	7 755	35 991	V-10	3 169	12 422	5 805	8 358	7 908	37 662
VI-05	3 282	11 129	4890	8276	7 708	35 285	VI-10	2 948	11 991	5 681	8 056	7 613	36 289
VII-05	3 164	11 430	4918	8424	7 920	35 856	VII-10	2 901	12 157	5 688	8 168	7 580	36 494
VIII-05	3 116	11 428	4953	8296	7 985	35 778	VIII-10	2 852	11 995	5 658	8 136	7 484	36 125
IX-05	3 164	11 202	4773	8168	7 839	35 146	IX-10	2 837	11 939	5 719	8 131	7 478	36 104
X-05	3 173	10 747	4561	7863	7 589	33 933	X-10	2 911	11 644	5 734	7 976	7 429	35 694
XI-05	3 288	10 708	4557	7712	7 545	33 810	XI-10	3 446	12 036	5 791	8 135	7 688	37 096
XII-05	3 610	11 523	4847	8214	7 986	36 180	XII-10	4 055	13 676	6 476	9 188	8 722	42 117
I-06	3 979	12 239	5108	8737	8 317	38 380	I-11	4 204	14 008	6 731	9 504	8 767	43 214
II-06	3 985	12 140	5083	8822	8 312	38 342	II-11	4 175	13 837	6 635	9 428	8 656	42 731
III-06	3 920	11 772	4912	8623	8 074	37 301	III-11	3 942	13 298	6 249	8 961	8 316	40 766
IV-06	3 483	10 977	4456	8159	7 478	34 553	IV-11	3 388	12 377	5 967	8 368	7 607	37 707
V-06	3 077	10 246	4108	7790	7 023	32 244	V-11	3 040	11 728	5 740	7 921	7 170	35 599
VI-06	2 879	9 819	3906	7697	6 815	31 116	VI-11	2 808	11 354	5 521	7 700	6 976	34 359
VII-06	2 832	10 014	3953	7938	6 852	31 589	VII-11	2 746	11 581	5 564	7 761	7 074	34 726
VIII-06	2 816	10 007	3874	7852	6 889	31 438	VIII-11	2 599	11 365	5 436	7 631	7 058	34 089
IX-06	2 809	9 690	3776	7756	6 771	30 802	IX-11	2 615	11 388	5 335	7 541	7 067	33 946
X-06	2 740	9 269	3667	7538	6 505	29 719	X-11	2 633	11 159	5 358	7 506	7 084	33 740
XI-06	2 910	9 088	3657	7326	6 388	29 369	XI-11	2 924	11 411	5 353	7 596	7 277	34 561
XII-06	3 236	9 704	3783	7741	6 723	31 187	XII-11	3 444	12 470	5 844	8 346	8 015	38 119
I-07	3 615	10 285	4 011	8017	6 924	32 852	I-12	3 757	13 159	6 122	8 918	8 405	40 361
II-07	3 573	9 883	3 865	7870	6 707	31 898	II-12	3 760	13 434	6 256	8 989	8 507	40 946
III-07	3 244	9 123	3 622	7425	6 339	29 753	III-12	3 632	12 718	6 057	8 519	8 323	39 249
IV-07	2 890	8 340	3 281	6823	5 826	27 160	IV-12	3 300	11 930	5 664	8 077	7 753	36 724
V-07	2 600	7 716	3 017	6532	5 452	25 317	V-12	3 061	11 490	5 467	7 847	7 423	35 288
VI-07	2 350	7 365	2 827	6321	5 241	24 104	VI-12	2 792	11 217	5 289	7 817	7 082	34 197
VII-07	2 256	7 522	2 823	6389	5 361	24 351	VII-12	2 729	11 280	5 470	7 932	7 180	34 591
VIII-07	2 188	7 343	2 731	6283	5 344	23 889	VIII-12	2 697	11 343	5 460	7 927	7 140	34 567
IX-07	2 219	7 105	2 679	6136	5 334	23 473	IX-12	2 741	11 405	5 576	8 048	7 266	35 036
X-07	2 150	6 636	2 589	5932	5 067	22 374	X-12	2 783	11 805	5 641	8 035	7 331	35 595
XI-07	2 285	6 457	2 518	5758	5 010	22 028	XI-12	3 037	12 244	5 766	8 230	7 677	36 954
XII-07	2 571	6 999	2 605	6067	5 253	23 495	XII-12	3 500	13 251	6 223	8 910	8 458	40 342
I-08	2 841	7 503	2 731	6237	5 457	24 769	I-13	3 933	14 626	6 721	9 682	9 012	43 974
II-08	2 765	7 356	2 697	5986	5 315	24 119	II-13	4 026	14 874	6 787	9 771	9 097	44 555
III-08	2 487	6 900	2 553	5591	4 992	22 523	III-13	4 030	14 705	6 574	9 446	9 054	43 809
IV-08	2 174	6 523	2 379	5308	4 575	20 959	IV-13	3503	14208	6 182	8 914	8 424	41 231
V-08	1 990	6 209	2 247	4979	4 343	19 768	V-13	3 137	13 702	5 826	8 590	8 010	39 265
VI-08	1 884	6 106	2 157	4814	4 327	19 288	VI-13	2 966	13 369	5 714	8 447	7 827	38 323
VII-08	1 914	6 442	2 188	5048	4 452	20 044	VII-13	2 848	13 677	5 796	8 600	7 912	38 833
VIII-08	1 928	6 427	2 192	5084	4 452	20 083	VIII-13	2 808	13 638	5 803	8 626	7 948	38 823
IX-08	1 937	6 469	2 257	5117	4 443	20 223	IX-13	2 832	13 757	5 953	8 779	7 992	39 313
X-08	1 936	6 299	2 289	5045	4 395	19 964	X-13	2 906	13 668	5 955	8 752	8 066	39 347
XI-08	2 114	6 541	2 383	5018	4 641	20 697	XI-13	3 161	13 912	6 014	8 881	8 260	40 228
XII-08	2 540	7 359	2 789	5484	5 298	23 470	XII-13	3 475	14 778	6 455	9 752	8 904	43 364
I-09	2 849	8 771	3 283	6090	6 341	27 334							
II-09	3 049	10 246	3 648	6541	7 011	30 495							
III-09	3 047	10 768	3 888	6885	7 748	32 336							
IV-09	2 848	11 085	4 091	7128	8 046	33 198							
V-09	2 641	11 477	4 048	7152	8 043	33 361							
VI-09	2 460	11 797	4 205	7319	8 110	33 891							
VII-09	2 394	12 601	4 519	7806	8 716	36 036							
VIII-09	2 360	12 766	4 642	7997	8 781	36 546							
IX-09	2 415	12 995	5 097	8117	8 771	37 395							
X-09	2 464	12 957	5 193	8049	8 630	37 293							
XI-09	2 814	13 239	5 406	8124	8 692	38 275							
XII-09	3 409	13 876	5 889	8710	9 208	41 092							

Zdroj: interní databáze z krajské pobočky Úřadu práce v Olomouci

Příloha č. 4

**Seřídění okresů ČR
podle podílu nezaměstnaných osob (PNO)**

podle PNO k 31. prosinci 2013 (v %)			podle průměrného PNO za rok 2013 (v %)		
pořadí	okres	PNO	pořadí	okres	průměrný PNO
1	Bruntál	14,3	1	Most	13,5
2	Most	13,5	2	Bruntál	13,0
3	Ústí nad Labem	12,7	3	Ústí nad Labem	12,1
4	Karviná	12,5	4	Karviná	11,8
5	Chomutov	11,9	5	Chomutov	11,6
6	Jeseník	11,9	6	Jeseník	11,2
7	Hodonín	11,8	7	Ostrava-město	10,9
8	Ostrava-město	11,6	8	Děčín	10,9
9	Znojmo	11,4	9	Hodonín	10,7
10	Děčín	11,2	10	Sokolov	10,7
11	Sokolov	11,1	11	Louny	10,6
12	Louny	10,9	12	Znojmo	10,2
13	Přerov	10,7	13	Teplice	10,1
14	Třebíč	10,5	14	Přerov	9,8
15	Šumperk	10,4	15	Šumperk	9,7
16	Teplice	10,2	16	Třebíč	9,4
17	Litoměřice	9,8	17	Vsetín	9,2
18	Český Krumlov	9,7	18	Česká Lípa	8,9
19	Vsetín	9,7	19	Litoměřice	8,9
20	Příbram	9,5	20	Český Krumlov	8,9
21	Kolín	9,4	21	Karlovy Vary	8,8
22	Svitavy	9,3	22	Kroměříž	8,7
23	Karlovy Vary	9,2	23	Olomouc	8,7
24	Olomouc	9,2	24	Příbram	8,6
25	Česká Lípa	9,1	25	Kolín	8,6
26	Kroměříž	9,1	26	Tachov	8,5
27	Břeclav	9,1	27	Svitavy	8,4
28	Trutnov	9,0	28	Trutnov	8,4
29	Opava	9,0	29	Brno-město	8,2
30	Kutná Hora	8,8	30	Kutná Hora	8,2
31	Brno-město	8,7	31	Semily	8,2
32	Semily	8,7	32	Liberec	8,2
33	Nymburk	8,6	33	Břeclav	8,1
34	Tachov	8,5	34	Opava	8,1
35	Liberec	8,5	35	Kladno	8,1
36	Kladno	8,4	36	Nymburk	8,0
37	Žďár nad Sázavou	8,4	37	Prostějov	7,8
38	Chrudim	8,4	38	Strakonice	7,7
39	Prostějov	8,3	39	Žďár nad Sázavou	7,6
40	Strakonice	8,2	40	Mělník	7,6
41	Mělník	8,2	41	Nový Jičín	7,6
42	Nový Jičín	8,1	42	Rakovník	7,6
43	Rakovník	8,0	43	Cheb	7,5
44	Tábor	7,9	44	Chrudim	7,4
45	Uherské Hradiště	7,8	45	Uherské Hradiště	7,4
46	Cheb	7,7	46	Tábor	7,4
47	Blansko	7,6	47	Jihlava	7,2
48	Frydek-Místek	7,6	48	Jablonec nad Nisou	7,2
49	Jablonec nad Nisou	7,5	49	Blansko	7,1
50	Hradec Králové	7,4	50	Frydek-Místek	7,1
51	Jihlava	7,4	51	Ústí nad Orlicí	7,0
52	Jindřichův Hradec	7,4	52	Zlín	7,0
53	Zlín	7,3	53	Hradec Králové	6,9
54	Havlíčkův Brod	7,3	54	Havlíčkův Brod	6,8
55	Vyškov	7,3	55	Vyškov	6,8
56	Klatovy	7,3	56	Brno-venkov	6,6
57	Brno-venkov	7,1	57	Klatovy	6,5
58	Ústí nad Orlicí	7,0	58	Beroun	6,5
59	Náchod	6,9	59	Domažlice	6,4
60	Beroun	6,8	60	Náchod	6,3
61	Písek	6,5	61	Jindřichův Hradec	6,2
62	Jičín	6,4	62	Plzeň-město	6,1
63	Domažlice	6,4	63	Jičín	5,9
64	Plzeň-město	6,1	64	Rychnov nad Kněžnou	5,9
65	Prachatice	6,1	65	Pardubice	5,9
66	Pardubice	6,1	66	Písek	5,9
67	Plzeň-sever	6,1	67	Plzeň-sever	5,8
68	Rychnov nad Kněžnou	5,9	68	České Budějovice	5,4
69	České Budějovice	5,8	69	Prachatice	5,4
70	Benešov	5,7	70	Benešov	5,2
71	Pelhřimov	5,6	71	Rokycany	5,2
72	Rokycany	5,5	72	Plzeň-jih	5,1
73	Plzeň-jih	5,5	73	Pelhřimov	5,0
74	Praha	5,1	74	Praha	4,8
75	Mladá Boleslav	4,7	75	Mladá Boleslav	4,6
76	Praha-západ	4,3	76	Praha-západ	4,0
77	Praha-východ	3,5	77	Praha-východ	3,4
	Celkem ČR	8,2		Celkem ČR	7,7

Zdroj: MPSV – ODBOR TRHU PRÁCE. Statistická ročenka trhu práce v ČR 2013
[online]. Praha: MPSV, 2014, str. 39. ISBN 978-80-7421-073-0. Dostupné z
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro/statisticka_rocenka_trhu_prace_v_cr_v_roce_2013.pdf
[cit. 12. 4. 2015]